

KARADENİZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
ORTAÖĞRETİM SOSYAL ALANLAR EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
TARİH ÖĞRETMENLİĞİ BİLİM DALI

TARİH DERSLERİNDE TARİHİ FİLM VE DİZİLERİN
KULLANIMINA İLİŞKİN ÖĞRETMEN VE ÖĞRENCİ GÖRÜŞLERİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Zeynep ÇOBAN

TRABZON
Haziran, 2011

KARADENİZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
ORTAÖĞRETİM SOSYAL ALANLAR EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
TARİH ÖĞRETMENLİĞİ BİLİM DALI

TARİH DERSLERİNDE TARİHİ FİLM VE DİZİLERİN
KULLANIMINA İLİŞKİN ÖĞRETMEN VE ÖĞRENCİ GÖRÜŞLERİ

Zeynep ÇOBAN

**Karadeniz Teknik Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü'nce Yüksek
Lisans Unvanı Verilmesi İçin Kabul Edilen Tezdir.**

Tezin Danışmanı
Yrd. Doç. Dr. Semih AKTEKİN

TRABZON
Haziran, 2011

KTÜ Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü'ne

Bu çalışma jürimiz tarafından Ortaöğretim Sosyal Alanlar Eğitimi Anabilim Dalında YÜKSEK LİSANS tezi olarak kabul edilmiştir. 23/06/2011

Tez Danışmanı : Yrd. Doç. Dr. Semih AKTEKİN

Üye : Yrd. Doç. Dr. Rahmi ÇİÇEK

Üye : Yrd. Doç. Dr. Ebru GENÇTÜRK

Onay

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylanm.

Doç. Dr. Haluk ÖZMEN

Enstitü Müdürü

BİLDİRİM

Tezimin içerdiği yenilik ve sonuçları başka bir yerden almadığımı ve bu tezi KTÜ Eğitim Bilimleri Enstitüsünden başka bir bilim kuruluşuna akademik gaye ve unvan almak amacıyla vermediğimi; tez içindeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edilerek sunulduğunu, ayrıca tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada kullanılan her türlü kaynağa eksiksiz atıf yapıldığını, aksinin ortaya çıkması durumunda her türlü yasal sonucu kabul ettiğimi beyan ediyorum.

Zeynep ÇOBAN

23/06/2011

ÖNSÖZ

Günümüzde eğitimde hem yöntem ve teknik anlamında hem de kullanılan materyaller anlamında çeşitli değişiklikler olmaktadır. Bu değişiklikleri olumlu olarak kullanmak ve kullandırtmak eğitimcilerin işi arasında olmalıdır. Tarihsel film, tv dizisi ya da sinema kullanımı günümüzdeki değişikliklerin ortaya çıkardığı imkanlardandır. Eğlence aracı olarak gördüğümüz bu materyaller bize tarihi sevdirebilir ya da tarihe olan ilgimizi artırabilir. Tarihi ders kitabının kalıpları içine hapsolmaktan kurtarabilecek film, dizi ya da sinemanın eğlendirme yanında öğretici işlevini de unutmamak gereklidir. Bu sebeple bunları tarih eğitiminde yardımcı materyaller olarak kullanmak iyi bir fikir olarak düşünülebilir.

Bu araştırmada, tarihi film, dizi ya da sinemanın okullarda kullanılma durumuna ilişkin öğretmen ve öğrenci görüşlerine ulaşmak amaçlanmıştır. Böylece öğrenciler için daha kalıcı ve zevkli bir tarih öğretiminin nasıl olabileceğinin ipuçları verilmeye çalışılmıştır.

Bu süreçte çalışmamda emeği geçen, araştırmanın başından sonuna kadar her aşamasında bana yardımcı olan, kendi kaynaklarıyla destekleyen, yönlendiren çok değerli danışman hocam Yrd. Doç. Dr. Semih AKTEKİN'e teşekkürü bir borç bilirim. Ayrıca kitaplarından ve makalelerinden yararlandığım tüm değerli hocalarıma teşekkür ederim. Bunun yanı sıra çalışmama destek olan sevgili öğrenci arkadaşlarıma ve çok değerli öğretmenlerimize, sevgili arkadaşım Uçar KÖSE' ye, anlayışlarıyla yanımda olan iş arkadaşlarıma ve sevgili aileme teşekkürlerimi sunarım.

Haziran, 2011

Zeynep ÇOBAN

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	IV
İÇİNDEKİLER.....	V
ÖZET	VIII
ABSTRACT	IX
TABLolar LİSTESİ	X
GİRİŞ.....	1-2

BİRİNCİ BÖLÜM

1. ARAŞTIRMA İLE İLGİLİ BİLGİLER.....	3-5
1.1. Araştırmanın Amacı.....	3
1.2. Araştırmanın Problemi.....	3
1.3. Araştırmanın Gereçesi ve Önemi.....	4
1.4. Araştırmanın Varsayımları ve Sınırlılıkları	5

İKİNCİ BÖLÜM

2. TARİH VE TARİH ÖĞRETİMİ	6-17
2.1. Eğitim Kavramı	6
2.2. Tarih ve Amacı	8
2.2.1. Tarihin Anlamı	8
2.2.2. Tarihin Amacı	9
2.3. Tarih Öğretimi ve Sorunlar.....	12
2.3.1. Tarih Öğretimi ve Amacı	12
2.3.2. Tarih Öğretiminin Sorunları	14

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. TARİH ÖĞRETİMİNDE GÖRSEL MATERYAL KULLANIMI VE

FİLMLER	18-43
3.1. Film ve Tarihi Filmler	20
3.2. Türkiye’de Filmlerin Ortaya Çıkışı	26
3.3. Tarihi Filmler ve Tarih Öğretimi	29
3.3.1. Tarih Öğretiminde Tarihi Film ve TV Dizisi Kullanmanın Yararlılıkları	35
3.3.2. Tarih Öğretiminde Tarihi Film ve TV Dizisi Kullanmanın Sınırlılıkları.....	37
3.3.3. Etkili Kullanma Yolları	38
3.4. Yeni Tarih Dersi Programlarında Filmlerin Yeri	41

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

4. YÖNTEM

4.1. Araştırmanın Yöntemi	44
4.2. Araştırmanın Veri Toplama Araçları	44
4.2.1. Araştırmada Kullanılan Anket ve Geliştirilmesi	45
4.2.2. Araştırmada Kullanılan Mülakat ve Geliştirilmesi	46
4.3. Geçerlik, Güvenirlik ve Etik	46
4.4. Araştırmanın Evren ve Örneklemi	47
4.5. Araştırmanın Pilot Çalışması	47
4.6. Verilerin Çözümlemesi	48

BEŞİNCİ BÖLÜM

5. BULGULAR VE YORUMLAR.....

5.1. Katılımcılarla İlgili Bilgiler	49
5.2. Öğrencilerin Tarih Dersi Hakkındaki Genel Fikirlerine İlişkin Bulgular.....	51
5.3. Öğrencilerin Tarihi Film ve Diziler Hakkındaki Fikirlerine İlişkin Bulgular	55
5.4. Öğrencilerin Tarihi Film ve Diziler hakkındaki Diğer Fikirlerine İlişkin Bulgular	62
5.5. Öğrencilerle Yapılan Mülakatlardan Elde Edilen Bulgular	64

5.6. Öğretmenlerle Yapılan Mülakatlardan Elde Edilen Bulgular	66
SONUÇ VE ÖNERİLER	70
YARARLANILAN KAYNAKLAR	73
EKLER.	78
ÖZGEÇMİŞ	91

ÖZET

Tarih Derslerinde Tarihi Film ve Dizilerin Kullanımına İlişkin Öğretmen ve Öğrenci Görüşleri

Teknolojinin ilerlemesi sonucu eğitim kurumunda da değişimler olmakta ve bu durum tek tek disiplinlere de yansımaktadır. Her disiplin kendi içerisinde gelişmek için çaba sarfetmekte ve yeni yöntemler keşfetmeye çalışmaktadır. Tarih ve tarih öğretimi için de durum farksız değildir. Tarih dersinde ne öğretildiğinin yanı sıra bu dersin nasıl öğretildiği de giderek daha önem taşır hale gelmektedir.

Bu araştırmanın amacı tarih öğretiminde tarihi film, sinema ve dizilerin kullanılma durumuna ilişkin öğretmen ve öğrenci görüşlerini tespit etmektir.

Araştırmada veri toplama aracı olarak araştırmacı tarafından geliştirilen anket ve mülakat kullanılmıştır. Geliştirilen anket 2010-2011 eğitim-öğretim yılında Trabzon il merkezindeki farklı liselerdeki 439 öğrenciye uygulanmıştır. Ayrıca 20 öğrenci ve 13 öğretmen ile görüşme yapılarak onların duruma bakış açısı daha iyi anlaşılmaya çalışılmış, tarih derslerinde film ve dizilerin ne oranda kullanıldıkları tespit edilmiştir. Yapılan tespitler sonucu, öğrencilerin bu konudaki beklentileri ve öğretmenlerin istekleri dikkate alınarak çeşitli çözüm önerileri geliştirilmiştir.

Anahtar Sözcükler: Tarih Öğretimi, Tarihi Filmler, Türkiye’de Tarih Dersleri ve Filmler

ABSTRACT

Opinions of Teachers and Students About the use of Historical Films and Series in History Lessons

As a result of the developments in technology, there are changes in the educational institutions and this situation reflects on every single discipline one by one. Every discipline makes an effort to develop itself and tries to find new techniques. Same situation applies to history and history teaching as well. Both content and how history is taught in the lesson become more important day by day.

The aim of this research is to identify the opinions of teachers and students about the use of historical films, tv series and cinemas in history teaching.

In the research, the questionnaire and the interview developed by the researcher are used as data collection tools. The questionnaire is carried out with 439 students from different secondary schools in Trabzon city centre during 2010-2011 education year. In addition, twenty students and thirteen teachers were interviewed in order to understand their point of view about the subject and identify whether or not they use films and tv series during history lessons. As a result of the research, some solutions has been suggested to meet students' and teachers' expectations.

Key Words: Teaching History, Historical Films, History Lessons and Films in Turkey.

TABLolar LİSTESİ

<u>Tablo Nr.</u>	<u>Tablonun Adı</u>	<u>Sayfa Nr.</u>
1	Okullara Göre Yapılan Anket Sayısı	49
2	Öğrencilerin Cinsiyetine İlişkin Kişi Sayısı ve Yüzde Dağılımları	50
3	Öğrencilerin Hangi Sınıfta Olduğuna İlişkin Kişi Sayısı ve Yüzde Dağılımları	50
4	Öğrencilerin Bulunduğu Lise Türüne Ait Kişi Sayısı ve Yüzde Dağılımları	50
5	Öğrencilerin Bulunduğu Bölüme Ait Kişi Sayısı ve Yüzde Dağılımları.....	51
6	“Tarih derslerinden hoşlanıyor musunuz?” Sorusuna Verilen Cevapların Oranı	51
7	“Bulduğunuz bölümün tarihe olan ilginizi artırmasında etkisi var mıdır?”	52
8	“Derslerde kullanılan yöntem ve tekniklerden hangisi tarih derslerine olan ilginizi artırır ?” Sorusuna Verilen Cevapların Oranı	52
9	“Tarih derslerinin işlenişinde öğretmeniniz hangi yöntem ve teknikleri kullanmaktadır?” Sorusuna Verilen Cevapların Oranı	53
10	“Tarih derslerinizde görsel materyallerden hangisi kullanılmaktadır?” Sorusuna Verilen Cevapların Oranı	54
11	“Materyallerden hangileri derse olan ilginizi artırır ?” Sorusuna Verilen Cevapların Oranı	54
12	“Ne tür tv dizilerini düzenli olarak takip etmektesiniz?”	55
13	“Takip ettiğiniz tarihi tv dizilerinin adlarını yazar mısınız ?” Sorusuna Verilen Cevaplar	56
14	“İzlediğiniz tarihi filmlerin adlarını yazar mısınız ?” Sorusuna Verilen Cevaplar	57
15	“İzlediğiniz tarihi dizi ve filmlerden hangisi en çok sizi etkiledi ? Niçin ?”	57

<u>Tablo Nr.</u>	<u>Tablonun Adı</u>	<u>Sayfa Nr.</u>
16	“Tarihi filmlerde yan konular (aşk, töre, cinayet vs.) tarihi yönden daha mı fazla dikkatinizi çeker ?”	58
17	“Tarih öğretmenleriniz dersin işlenişinde bugüne kadar tarihi tv dizileri ve filmleri kullandılar mı ?”	59
18	“Öğretmeniniz size kaçınıcı sınıfta hangi filmi izletti ?”	59
19	“Filmleri izlettirmeden önce onlarla ilgili ve sonrasında yapılacak etkinliklerle ilgili bilgilendirme yapıldı mı ?”	60
20	“Film izleme sonrası sınıfta filmle ilgili herhangi bir faaliyet yapıldı mı?”	60
21	“Faaliyet sonrası filmler ve kitaptaki bilgiler / diğer kaynaklarla karşılaştırıldı mı?”	60
22	“İzlemiş olduğunuz tarihi film ve dizilerin size en büyük katkısının ne olduğunu düşünüyorsunuz?” Sorusuna Verilen Cevaplar	61
23	“Tarihi filmlerin kitap okuma alışkanlığı olmayan öğrencilere olumlu Etkisi olabileceğine inanıyor musunuz ?” Sorusuna Verilen Cevapların Oranı	62
24	Derslerinizde belli tarihi konularla ilgili izlenirse faydalı olacağını düşündüğünüz film veya dizi ismi var mı? Örnek verebilir misiniz?” Sorusuna Verilen Cevaplar	63

GİRİŞ

Sürekli değişen ve gelişme gösteren dünyamızda eğitim kurumları da değişmektedir. Çeşitli alanlardaki yenilikçi anlayışlar eğitimde de kendini göstermekte ve öğretmenler de bu yenilikçi anlayışlara ayak uyduracak şekilde yetiştirilmeye çalışılmaktadır.

Öğretme yöntemlerinde ve kullanılan materyallerde değişimler meydana gelebilir ve yöntemler farklılık gösterebilir. Bu durum materyal kullanımının oldukça sınırlı olduğu tarih dersleri için oldukça önemlidir. Tarih derslerinde öğrenciler sadece dersi dinleyen, çok gerekmedikçe konuşmayan, sorgulamayan, sadece sorulara cevap vermeye çalışan, ezberci anlayışa sahip bireyler mi olacaklardır? Yoksa tarih dersini bir ders olmanın dışında da merak eden, savaşların dışındaki hayatı (yaşam şekilleri ya da kültürü, kıyafetleri, ekonomiyi vs.) öğrenen, eleştirel düşünmeyi seven, tarihle ilgili sorgulayıcı bireyler mi yetiştirilmelidir? Cevabımız ikinci sorudan yanaysa bu durum ancak tarih öğretiminde geleneksel anlatım yöntemlerinden sıyrılıp, yeni öğretim yöntemleriyle ders işlemenin sağlanmasıyla mümkün görünmektedir.

Öğrencileri düz anlatım yönteminin sıkıcılığından kurtarmak için tartışarak, sorarak, örneklendirerek ve hatta ona kendini tarihin içinde hissettirecek filmler izleterek dersler daha çekici hale getirilebilir. Düşünen, soru sorma becerisine sahip, keşfeden bireyler ancak bu şekilde yetiştirilebilir. Yeni tarih programlarına göre, öğrenciler öğrenme sürecinde aktif olarak kendilerini sürecin bir parçası hissettikleri bir anlayışla yetiştirilmelidirler. Başarıyı sınavlar sonucu elde edilen başarıya indirgemekten ziyade öğrencinin süreç içerisinde gelişimini gözlemleyebileceğimiz bir öğretim anlayışına sahip olunmalıdır.

Yeni öğretim yaklaşımlarında öğrencilerin tarih derslerinde öğrenmesini destekleyici araçlar ve özellikle de görsel araçlar oldukça önemlidir. Çünkü ders kitabı tek başına yeterli olmayabilir. Öğrencilere tarih içerisinde yaşanmış herhangi bir olayda

varlıklarını hissedebilecekleri bir motivasyon verilmelidir. Öğrenciler kendilerini aktif hissedecekleri her türlü materyal kullanımına özendirilmeli ve birden fazla duyu organı harekete geçirilmelidir. Öğrenciler yaparak-yaşayarak öğrenme sürecinde etkin olmalı, doğru yerde doğru materyali kullanmalıdır.

Bütün bunlardan hareketle bu çalışmada yapılmak istenen şey tarih derslerinde tarihi film ve dizilerin kullanımına ilişkin öğretmen ve öğrenci görüşlerini saptamaktır. Ayrıca tarihi film ve dizi kullanımının bu derse olan ilgiyi artırıp artırmadığı araştırılmıştır. Filmler ve tarihi diziler öğrencileri derste aktif kılmakta mıdır? Konuyla ilgili düşündürmekte midir? Merak duygusunu artırmakta mıdır, gibi soruların cevapları da incelenmeye çalışılacaktır. Tarihi filmlerin ve TV dizilerinin öğrenciler üzerinde yaratacağı etkiyi anlamanın, öğrencilerin yanı sıra öğretmenlerin de konuya ilişkin görüşlerini öğrenmenin yapılandırmacı tarih öğretimi anlayışının yaygınlaşmasına katkıda bulunacağı düşünülmektedir.

BİRİNCİ BÖLÜM

1. ARAŞTIRMA İLE İLGİLİ BİLGİLER

1.1. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın temel amacı tarih öğretiminde tarihi filmler ve TV dizilerinin kullanımına dair öğretmen ve öğrenci görüşlerini tespit etmektir.

Ayrıca tarih ve filmler arasındaki bağlantıdan hareketle tarih öğretiminden öğrenci ve öğretmenlerin ne anladığını ortaya koymak, dizi ve filmlerin ders içerisinde öğretmenler tarafından kullanılıp kullanılmadığını belirlemek, öğrencilerin bu konudaki görüşlerini ve filmlerden derslerde daha verimli yararlanmak için yapılması gerekenleri tespit etmek amaçlanmıştır.

Bunların dışında görsel materyallerden hareketle özelde tarihi film ve TV dizilerinin kullanılmama nedenlerini anlamak ve bunlara çözüm üretmek de çalışmanın amaçları arasındadır.

1.2. Araştırmanın Problemi

Tarih dersinin öğrenciler için çoğu zaman soyut anlam ifade eden sıkıcı bir ders olduğu iddia edilmektedir. Bu sıkıcılık ancak muhtelif öğretim yöntem ve teknikleri ya da değişik materyaller özellikle de görsel materyaller kullanılarak giderilebilir.

Yapılan anketler ve mülakatların temel problemi tarihi filmler ve TV dizilerinin kullanımına ilişkin öğretmen ve öğrenci görüşlerini belirlemektir. Çalışma boyunca aşağıdaki sorulara cevaplar aranmıştır:

1. Tarihi filmler ve TV dizilerinin kullanımına ilişkin öğretmen ve öğrenci görüşleri nelerdir?

2. Öğretmenler tarih derslerinde film ve TV dizisi kullanmakta mıdırlar? Kullanmıyorlarsa bunun nedenleri nelerdir?
3. Ders öncesi ve sonrası, izletilen filmlere dair değişik etkinlikler yapılmakta mıdır?
4. Tarihi film ve dizi kullanımının öğrencilere katkısı nelerdir?
5. Tarihi film ve dizilerin daha etkili kullanılması için neler yapılabilir?

1.3. Araştırmanın Gerekesi ve Önemi

Günümüzde eğitim ve öğretimin öğrenci üzerindeki etkisinin ne olduğu, ne olması gerektiği problemi üzerinde her geçen gün farklı ve yeni fikirler üretilmektedir. Geçmişte olduğu gibi eğitimin işlevinin sadece bilgi aktarmak olduğu görüşü artık önemini kaybetmektedir. Eğitim sadece bilgi aktarma aracı değil öğrencinin toplumsal olaylar karşısındaki duruşunu belirlemede, fikir yapısını oluşturmada, düşünme yetisini geliştirmede, yorumlamada vs. daha fazla işlevsel bir özellik kazanmıştır (Öztaş, 2008:552). Günümüzde öğrenciler artık ezber bilgiyi olduğu gibi alan, derste sadece dinleyen konumunda olan bir yapıdan çıkıp, kendilerinin derste daha etkin olduğu bir yapıya doğru hızla ilerlemektedir. Bu durum elbetteki eğitim ve öğretim yapısında meydana gelen değişimlerle desteklenmiştir. Öğrenci öğrenme sürecinde daha aktif hale gelmiştir. Öğrenmeyi aktif hale getiren yollardan biri de görsel materyal kullanımınıdır.

Görsel materyallerin kullanımı tarih öğretimi için oldukça önemlidir. Bu anlamda filmler, tarihi anlamamızda ve algılamamızda, geçmişi yorumlamada ve somut hale getirmede, tarihsel gerçekliği farklı yönleriyle kavramada önemli kaynaklardır. Bu yüzden tarihi film ve dizilerin kullanımı okullarda teşvik edilmelidir.

Tarih öğretiminde filmlerin ve TV dizilerinin kullanımının öğrencilerin derslere olan ilgisini artıracakı düşünülmektedir. Bu sayede tarih öğretimini monotonluktan kurtarıp, dersin nasıl akıcı işlenebileceği üzerinde durulmaktadır.

Tarih eğitiminde film ve dizilerin kullanımına dair ülkemizde çok az çalışma yapılmıştır. Öztaş (2007) yapmış olduğu doktora tezi için Ankara ili, Elmadağ ilçesindeki Elmadağ lisesinde öğrenim gören 11.sınıfların katıldığı; toplamda 129 öğrenciyle deneysel

bir çalışma yapmış ve tarih ğretiminde film kullanılmasının ğrenci başarısı üzerine etkisini ölçmüştür. Demircioğlu, (2007) ise ilgili literatüre dayanarak tarih derslerinde filmlerin nasıl etkili bir biçimde kullanılabileceğine dair kuramsal bir temel oluşturmaya çalışmıştır. Bu çalışmada ise Trabzon merkezindeki ğretmen ve ğrenci görüşlerinden hareketle tarihi film ve dizilerin izlenme durumu tespit edilip konuyla ilgili önerilerde bulunularak bu alandaki boşluğa katkı sağlamak amaçlanmaktadır.

1.4. Araştırmanın Varsayımları ve Sınırlılıkları

1. Araştırmaya katılan ğrenci ve öğretmenlerin araştırma sorularına verdikleri cevaplarda samimi oldukları varsayılmıştır.
2. Araştırma; ortaöğretimde üç değişik lise türünde öğrenim gören Trabzon il merkezinde Anadolu lisesi, Genel lise ve Meslek lisesine devam eden 439 ğrenci ile sınırlıdır.

İKİNCİ BÖLÜM

2. TARİH VE TARİH ÖĞRETİMİ

Geçmişteki olayların bilgisi olarak günümüze dek gelen tanım tarih biliminin tanımını için yeterli midir ve eğer değilse tarih nasıl tanımlanmalıdır? Hangi metotlarla öğretilmeli ve hangi araçlarla desteklenmelidir? İşte tüm bunlar cevapları günümüze dek bulunmaya çalışılan sorulardandır. Bu sebeple araştırmamıza önce tarihi ve tarih öğretimini inceleyerek başlamak yerinde olacaktır. Bu bölümde tarih ve tarih öğretimi kavramları üzerinde durulmuştur. Ancak tarih öğretimini anlamak için önce eğitim kavramından bahsedilmiştir.

2.1. Eğitim Kavramı

Eğitim kurumu tarihten bugüne değin büyük değişimler geçirerek günümüze ulaşmıştır. Bugün eğitimin ne olduğunun tartışılmasından ziyade nasıl olması gerektiği üzerine tartışmalar yürütölmektedir. Bu sebeple çok çeşitli araştırmalar yapılmaktadır ve değişik eğitim tanımları da ortaya çıkmaktadır.

Demirel ve Kaya (2004:5)'ya göre başlıca iki eğitim tanımı vardır. Bunlardan ilki "eğitim, önceden saptanmış ilkelere göre insanların davranışlarında belli gelişmeler sağlamaya yarayan planlı etkinlikler dizgesidir." Bir diğer tanım ise, "bireyin davranışlarında kendi yaşantısı yoluyla istendik değiştirme oluşturma sürecidir."

Senemoğlu (2005:93)'na göre eğitim, bireyin çevresiyle belli düzeydeki etkileşimleri, yani yaşantı sonucu kazanabileceği kalıcı, istendik nitelikteki davranışlarla ilgilidir ve bu tür davranışları kazandırmakla yükümlüdür. Diğer bir deyişle eğitim istendik öğrenmeleri değiştirmekle yükümlüdür. Bunun için de öğrenmenin hangi koşullar altında gerçekleştirilebileceğini incelemek gerekmektedir.

Halis (2001:1)'e göre eğitim, “bireylerin çevresinde olan değişimlere uyum sağlayabilmeleri için, insanlara yeni davranışlar kazandırmakla yükümlüdür. İnsanları, hem çevredeki değişimlere uyum sağlayabilecek, hem de çevrede istenen değişimleri tanzim edebilecek kapasiteye ulaştırmak, eğitimin yükümlülüğü olunca eğitimin hızlı bir yenileşme süreci içinde olması da bir mecburiyet olmaktadır.”

Bir başka tanımla eğitim, yetişkinlerce gençler ve çocuklar üzerine uygulanması gereken bir eylem olup, bu eylem geçmişin ve ataların kalıtını onlara aktarmayı içerir; yine bu eylem, gençlere ve çocuklara, yaşamasını sürdürecekları topluma daha iyi uyabilmeleri için fikirler ve gelenekler vermeyi içerir (Ergun, 2005:39). Eğitim değişimi gerçekleştiren, ona ayak uyduran hem de bireylerin uyması için değişimleri düzenleyen, bireylerin kabullenmesine yardımcı bir kurumdur. Bu özelliği ile tüm toplumu baştan yaratan bir özelliğe sahiptir.

Öğretim ise; Demirel (2007:6)'e göre “eğitim programını kullanmaya hazır hale gelmektir.” Bir başka tanımla öğretme ya da öğretim öğrenmenin gerçekleşebilmesinde büyük paya sahip olup, “bir öğrenmeyi kılavuzlama ve sağlama faaliyetidir” (Ertürk, 1994:9-).

Erden (2005:2)'e göre “okullarda yapılan planlı, kontrollü ve örgütlenmiş öğretme faaliyetlerine öğretim denir.”

Öğretim (tedris–talim), teşkilatlı ve düzenli olarak genellikle bir öğretim kurumunda okul vs. öğretmenler tarafından, öğrencilere, araç - gereç kullanılarak bilgi aktarılması ve öğretilmesi çalışmalarının tümüdür (Akyüz, 2008:1).

Eğitim ve öğretim birbirini tamamlayan iki kavram olup ayrılmazdır. Öğretim bir nevi eğitimin sistemli hale getirilmiş biçimidir. Tabi bu tanımlar değişen koşullarla birlikte gelişip değişme göstermektedir. Dünya değişmekte ve teknoloji sürekli ilerlemektedir. Eğitimciler bu değişimleri göz önünde bulundurarak yeni öğretim yöntemleri keşfetmekte ve yeni materyaller kullanmaktadırlar. Bu yenilikler sayesinde hem dersler daha zevkli hale getirilmeye çalışılmakta, hem kalıcılık sağlanmaya çalışılmakta hem de bireyin daha iyi algıladığı ve anlamlandırıldığı bir eğitim-öğretim süreci oluşturulması hedeflenmektedir.

Bu değişim tüm dünyada yaşandığı gibi ülkemizde de kendini göstermektedir. Eğitimcilerimiz değişimleri algılayabilmek ve uygulamaya geçirmek için çeşitli faaliyetler yürütmektedirler. Ortak amaç eğitimi zevkli, kalıcı ve eğlenceli bir faaliyet haline getirmektir. Öğrencileri geleneksel eğitim modelinden çıkarıp; sorgulayan, eleştirel düşünen, tartışan, yorumlayan, analiz edebilen bireyler olarak yetiştirebilmenin yolları aranmaktadır.

Geleneksel eğitim modelinden çıkmak sadece öğrenme yöntem ve tekniklerinin değişmesi ile mümkün olmayıp eğitimin toplu dönüşümü ile mümkündür. Kullanılan materyaller de modernleştirilmeli ve öğrenci sürece dahil edilmelidir. Dersler planlanırken eğitimde yaşanan değişimleri göz ardı etmeden yeni yönelimler dikkate alınarak yapılandırmacı öğrenme sürecine uygun bireyler yetiştirilmelidir.

Bu anlamda tarihin anlamından başlayarak birtakım soruları cevaplandırmak gerekmektedir.

2.2. Tarih ve Amacı

Aşağıdaki kısımda Tarih ve tarih öğretimi nedir? Niçin tarih öğreniyor ve öğretiyoruz? Tarihin amacı ve gerekliliği nedir? gibi soruların cevabı literatüre dayalı olarak incelenecektir.

2.2.1. Tarihin Anlamı

Literatürde bir bilim olarak tarih “geçmişin bilimi” olarak anlatılır (Yalavuz, 2006:4). Ancak tarihi sadece geçmişin bilimi olarak değil, geleceğe de yön veren bir bilim olarak görmek; geçmişteki olaylar arasındaki sebep-sonuç ilişkilerinden hareketle geleceği daha iyi anlamlandırmamızı sağlayan bir alan olarak görmek yerinde olacaktır (Akbaba, 2005:186).

Özbaran (2005:133)’a göre tarih, “çok geniş anlamıyla, geçmişte insanların yaptıklarına, beklentilerine, niyetlerine ve çektiklerine ilişkin olarak, gerçekliğine inanılarak ortaya konulmuş betimlemedir.”

Bir başka tanımla tarih “geçmişte olan hadiseler hakkındaki belgelerin verileri” olarak ifade edilmektedir (Durant, 1983:15). Tarih, “kolektif bellektir, insanların kendi toplumsal kimlik kavramlarını ve geleceğe ilişkin beklentilerini oluşturmalarını sağlayan deneyimlerin toplamıdır” (Tosh, 2005:3).

Dilek (2001:5)’e göre tarih, geçmişini inceleyen bir çalışma disiplini. Dolayısıyla geçmişin hiçbir surette kendisi değildir.” “Tarih bilimsel bir bakış açısıyla insanoğlunun serüveninin kanıtlara dayalı olarak da ortaya konması ” olarak da tanımlanır (Demircioğlu, 2007:10).

“Tarih ve geçmiş sözcükleri genellikle aynı anlamda ve aynı şeymiş gibi kullanılır. Oysa geçmiş ile tarih arasında önemli bir fark vardır. Geçmiş halihazırda olmuş her şeyi kapsar. Tarih ise geçmişini kaydeder, araştırır, inceler. Geçmiş ne olduğunun gerçeğidir. Tarih ise entellektüel tartışmadır, geçmişin yorumudur” (Vella, 2001:1).

Tüm bu tanımlardan hareketle tarih geçmişteki yaşanmışlıkların ötesinde bir tanımlı içinde barındırır. Yol gösterici olup, sadece olayları değil, olguları da içine alan bir bilgi ve bilim alanıdır.

2.2.2.Tarihin Amacı

Tarih ulusların geçmişini anlamalarında başlı başına çok önemli bir disiplin olmasının yanında geleceğe yön vermede de önem arz eder. Bu disiplin sadece savaşların, anlaşmaların anlatıldığı bir bilim olmayıp; geçtiği dönemin yaşam şartlarını, kültürlerini anlamada da önemli bir yere sahiptir. Peki, bizler tarihi niçin öğreniriz? Tarihi öğrenmemizi gerekli kılan nedir?

Tarihin önemini kavramanın ana yolu tarih ne içindir veya tarihin değeri nedir sorularını yanıtlamaktan geçer. Bu sorulara aşağıda verilen cevapla başlamak oldukça yerinde olacaktır:

“Tarih insanın kendisini bilmesi (self - knowledge) içindir. Genelde insanın kendisini bilmesi gerektiğinin önemli olduğu düşünülür. Kendini bilmek sadece kendini

diğer insanlardan ayıran şeyleri yani kişisel özellikleri değil, aynı zamanda insan olarak kendi doğasını bilmek anlamına gelir. Kendinizi bilmeniz ilk olarak bir insanın ne demek olduğunu, ikinci olarak ne tür bir insan olduğunuzu ve son olarak insanın siz (başka kimse değil) olduğunu bilmek anlamına gelir. Hiç kimse çaba sarf edene dek ne yapabileceğini bilmediğinden ötürü, insanın ne yapabildiğine dair yegâne ipucu, insanın (geçmişte) ne yapmış olduğudur. Tarihin değeri, o halde, bize insanın (geçmişte) ne yaptığını ve dolayısıyla (şimdi) ne olduğunu öğretmesinden kaynaklanır” (Collingwood,1996:40-41).

“ Tarih pek çok yanlarıyla memnun edici olmayan bir bilgi dalıdır; güvenilmezdir, değişkenlik gösterir, uyumsuzdur, parçacıklar halindedir, çoğu zaman da inkârcıdır. Ancak bu özelliklerinden ötürü de değerlidir. Geçmiş değişmiyor, ancak bizim geçmişini algılama kabullenme ve yönlendirme niyetlerimiz sürekli değişiyor. Her bir kuşak kendi ilgi ve kaygısı doğrultusunda, yetenek ve gücünün elverdiği kadarıyla geçmişini yeniden inceliyor ” (Lewis, t.y., aktaran Özbaran, 2005:128).

Özbaran (2005:133)’a göre “tarihçiye düşen görev ulaştığı bilgi ve edindiği tekniklerle geçmişini sorgulamak ve yeniden canlandırmaktır; tarih öğretimini yüklenmiş olanlar da bu çabada yer almalarıdır.”

Tarihin en önemli amacı “çocuğu sosyal ve milli bir hayata uyum sağlatması ” görülebilir. Buna bağlı olarak tarih diğer amaçları ise şöyledir (Sungu ve Ata, 2010:1-5):

- a. Sosyal hayatın, sosyal danışmanın önemini çocuğa gösterir.
- b. Milletin geçirdiği hayatı çocuğa öğretmekle onu millete bağlayan bağları kuvvetlendirir.
- c. Milliyet ve yurtseverlik hislerini takviye eder.
- d. Ahlaka etki eder.
- e. Öğrencilerde heyecan uyandırarak, insani faaliyetlerin her türüne karşı yeni yeni ilgiler uyandırır.
- f. Öğrencide yararlı zihni alışkanlıkları ve gelenekleri geliştirir.
- g. Öğrencilerin imgelemeyi eğitir ve düşünce eğitimi bakımından çocuğu inceleme ve araştırmaya alıştıtırır.

Tarih biliminin sosyal bilimler arasındaki görevi toplumların nereden geldiklerini ve nereye gitmekte olduklarını açıklamak gibi son derece hayati bir bilgi birikimi sağlarken, diğer yandan da ona yolunu sağlıklı bir biçimde çizebileceği bir de bilinç kazandırmaktır. Dün - bugün - gelecek arasında ilişki kurmayı hedef alan bu bilim dalının doğru bilinç oluşturmadaki rolü tartışılmazdır (Yıldız, 2003:181).

Tosh (2005:20-23)'a göre tarihin amacı ve öğrettiği en değerli şeylerden biri, mevcut koşullarımızda neyin kalıcı neyin geçici ya da kuşku götürür olduğunu kavramaktır. Bunun kavranması, belli değişimleri gerçekleştirmenin ne ölçüde kolay olduğunu hesaplamaya çok yardımcı olacaktır.

Tarihi sadece geçmişin bilimi olarak görmek ona haksızlık olur. Tarih bilimi amaçları itibariyle birçok özelliği içinde barındırmaktadır. Dünyadaki yeni yaklaşımlar ve değişimler çerçevesinde tarih öğretimi aşağıdaki özellikleri içermelidir (Özalp, 2000:4-7):

1. “Ulusal tarih” anlayışı yerine “ulusal tarih” anlayışını öne çıkarmayı,
2. Ulusal, yerel, bölgesel, kıtasal tarih ile dünya tarihi arasında uygun dengeler kurmayı,
3. Siyasi ve askeri tarihten çok kültürel, ekonomik ve sosyal tarihe yer vermeyi,
4. Gençlerimizin diğer toplumlara yönelik olumsuz imajlarını ortadan kaldırarak onlara olumlu bir bakış açısı geliştirmeleri konusunda yardımcı olmayı; böylece toplumlar arası yakınlaşmaya katkıda bulunmayı,
5. Gençlere tarih bilgisinin yanı sıra eleştirel, analitik düşünme ve araştırma becerisi ile geçmişini daha değişik açılardan görebilme yeteneği kazandırmayı,
6. Toplumunu statik tarih anlayışından kurtarıp, dinamik tarih anlayışına kavuşturmayı,
7. Gençlerimize tarihi kullanarak dün - bugün - yarın zaman boyutları arasında köprü kurabilme becerisini kazandırmayı,
8. Gençleri demokratik, insan haklarına saygılı, barışçı, toplumsal sorumluluk taşıyabilen, sorunlara çözüm yolları getirebilen biçimde yetiştirmeyi hedeflemektedir.

Tarihin amacı bizim merakımızı gidermek ya da kültürümüzü artırmak olmayıp, geçmişin toplumlarının nasıl işlediğini ortaya çıkarıp bugünkülerin nasıl işlediğini anlamak ve böylece insanlara geçmişi tanıtırken kendi yerlerini anlamalarına da yardımcı olmaktır (Carr ve Fontana, 1992:119).

Tarih, geçmiş bilme, geçmiş ışığında geleceği şekillendirme gibi amaçlarının yanı sıra bireyi sosyalleştiren, bireyde vatandaşlık bilinci oluşturan bir role de sahiptir. Bazı araştırmacılar da bu kapsamda tarihin amacını oluşturan ana unsurları üç farklı görüşte belirtmişlerdir. Bu görüşler şunlardır (Ferro 1984, Strom ve Parson 1982 aktaran Dilek, 2001:33):

- a. Tarih öğretimi öğrencinin kişisel gelişiminde bir öğe olarak kabul edilir.
- b. Tarih öğretimi bir sosyalleşme aracı olarak kültürel mirasın aktarıcısıdır.
- c. Bu öğretim vatandaşlık eğitiminde bir araç olarak kullanılır.

2.3. Tarih Öğretimi ve Sorunlar

Tarihin anlamı ve amacından söz ettikten sonra tarih öğretimi ve sorunlar üzerinde durulacaktır.

2.3.1. Tarih Öğretimi ve Amacı

Tarih bir bilim olarak olayları ve olguları irdelerken, tarih öğretimi onları öğretmeyi amaçlar. Demircioğlu (2007:10)'na göre tarih öğretimi formal eğitim kurumları aracılığıyla, tarih biliminin ortaya koymuş olduğu bilgi, tutum ve becerileri öğrencide davranış haline getirmeyi hedeflemektedir.

Tarih öğretiminin öğrencilere çeşitli tarih konularının bilgisini kazandırmaya; onları tarihsel kavramlarla tanıştırmak bu kavramların önemini farkında olmalarını sağlamaya ve bu bilgi ve becerileri eğitim çalışmalarını ile gerçek yaşamlarında kullanabilme yeteneklerini geliştirmeye yönelik olduğu söylenebilir (Dinç, 2010:75).

Çağdaş ülkelerde tarih öğretimi, problem çözme becerisinin geliştirilmesi, yaratıcı düşünme, empati gibi kavramlarla birlikte anılmakta ve tarih ezberlenecek bir konu alanı olmaktan çok, bir araştırma ve soruşturma tarzı olarak sunulur olmuştur (Safran, 2006:179).

Yıldız (2003:181)'a göre tarih öğretimi “demokratik, insan haklarına saygılı, sorumluluğunu bilen, dün - bugün - gelecek arasında ilişki kurmayı becerebilen ve araştırmayı seven genç kuşaklar yetiştirmeyi hedef alan bir dinamizm oluşturma çabası” şeklinde verilen bir sosyalleştirme aracı olarak görülebilir.

Stradling (2003:6)'e göre tarih öğretiminin öğrencilere kazandırması gereken ana amaçlar şöyle sıralanabilir:

1. Yüzyıla ilişkin kısmen kronolojik, kısmen tematik bir bakış açısı.
2. Tekrarlayan modeller, değişim dinamikleri, bir yerde olup bitenler veya zamanın belli bir noktasında olup bitenler ile daha sonraki bir noktasında olup bitenler arasındaki bağlantılar gibi yüzyıla şekil veren kuvvetlere ilişkin belirli bir anlayış.
3. Kendi yaşamlarını ve kimliklerini etkileyen, belirleyen faktörlere ilişkin belirli bir anlayış.
4. Yakın geçmişin tarihçileri, yazarlar, politikacılar, gazeteciler ve kitle iletişim araçları tarafından nasıl yorumlandığını anlamak için gerekli eleştirel becerilerin değişik ortamlarda kullanılabilmesi.
5. Hoşgörü, farklılıklara saygı, açık fikirlilik, yargı, görüş ve sonuçları rasyonel kanıtlara dayandırma gereğine inanç gibi olumlu tutum ve değerler.

Blyth (1989:1)'a göre tarih öğretiminin sosyal amaçları üzerinde de durulmalıdır. Bu amaçlar kapsamında tarih öğretimi, bir toplumun ihtiyacı olan moral ve kültürel değerlerin kazanılması için bir araçtır.

Tarih öğretiminin amacı; “çocuğa sosyal hayatın değerlerini takdir ettirebilmek, insanların birbirleriyle etkili işbirliğini kolaylaştıran ve teşvik eden kuvvetleri tahayyül

ettirebilmek, yardım eden ve geriletken karakter türlerini anlayabilmelerini sağlamak ise, tarihin sunulmasındaki temel nokta, tarihin kuvvetlendirilmesi ve dinamikleştirilmesidir.”

(Dewey, 2000:43-45).

Tekeli (2000:8)'ye göre ise tarih öğretiminin amaçları üç ana öbekte kümelenmektedir:

- a. Öğrencinin tarih bilincinin gelişmesini sağlamak,
- b. Öğrencinin çağcıl bir kimlik duygusu oluşturmaya yardımcı olmak,
- c. Öğrencilerin kapasitelerini geliştirmelerini gerçekleştirmek.

Görüldüğü üzere içinde barındırdığı birçok amaç ile önemli bir bilim dalı olan tarih, bütün bu duyguları kazandırırken sadece geçmişte neler olduğunu görmemiz için bunu yapmamaktadır. Bir yandan da öğrencilerin geleceği anlamlandırmasına yardımcı olmakta ve onları bir nevi geleceğe hazırlamaktadır. Bu derecede önemli bir alan olan tarihin öğretimi de oldukça önem arz eden bir konudur.

2.3.2. Tarih Öğretiminin Sorunları

Gelişen teknoloji ile beraber eğitim-öğretim alanında da değişiklikler meydana gelmektedir. Bu kapsamda tarih öğretimi de geleneksel öğretim biçiminden sıyrılmaya çalışmaktadır. Tarih öğretiminde, öğretmenin anlattığı öğrencinin de sadece dinleyen konumunda bulunduğu biçimden çıkıp yeni yöntemler bulunmaya çalışılmakta, öğrenciyi daha aktif hale getiren teknikler keşfedilmektedir. Tartışma gruplarının oluşturulması, beyin fırtınası tekniğini kullanma, film izletimi ve izletim sonrası etkinlikler yapma bunlara örnek verilebilir. Kullanılan bütün bu teknikler ve yapılan etkinlikler öğrencinin merkezde olduğu eğitim anlayışını getirmektedir.

Yeni eğitim anlayışında tarih öğretiminin amacı olay ve olguları ezberlemekten çok beceri kazandırmak olmalıdır. Öğrencilerin, tarih disiplininin ana özelliklerinin farkına varmalarında sınıf ortamı, öğretmenin bilgiyi veren olarak gösterildiği ortamdan çok, öğrenciler için aktif öğrenme çevresi olmalıdır. Yeni tarih (tarihi olguları ezberlemekten ziyade beceri kazandıran anlayış) tarafından savunulan yaratıcı tarih öğretimi, tarihsel

kaynaklar verilmesi ve onların olguları kendi başlarına inşa etmeleri ve keşfetmeleridir (Vella, 2001:2).

Öğrenciyi kesin ve keskin kimi bilgi kırıntılarıyla bağlayıp, geçmişi değerlendirmesinde başka yolları tıkamak tarih öğretiminde zararlı bir yaklaşım olup, toplumun ve öğrencinin tarihçiden ya da tarih öğretmeninden tılsım beklemesi, falcılık umması veya düşünce dünyasını cendereye alan kesin genellemeler peşinde sürüklenmesi doğru değildir (Özbaran, 2005:133).

Tarihi sadece savaşların yaşandığı, anlaşmaların imzalandığı tarihlerin arka arkaya sıralandığı kronolojilerin tarihi olarak görmek doğru değildir. Tarih savaşlar, anlaşmalar vs. yanında aynı zamanda dönem koşullarını yansıtan her şeyin tarihi olmalıdır. Kullanılan değişik materyallerle o dönemlere ait kültürü, yaşam biçimlerini, sanatı yansıtan her şey de öğrenilmeli ve işlenmelidir. Dolayısıyla öğrenciler için merak duygusunu uyandırıcı yeni alanlar keşfedilmelidir. O döneme dair kıyafetler, yemekler öğrenciler için farklı olabilecektir (Öztaş, 2007:37-38). Bu sayede tarih öğretimi, kalıplarının dışına çıkarak tarihi çok yönlü görmemizi sağlayacak ve tarihin savaşlardan ibaret olmadığı ve tarihin her yönüyle ele alındığı bir tarih öğretim anlayışı ortaya çıkacaktır.

Tarih öğretiminde en önemli sorunlardan biri döküman ya da materyal kullanımının azlığı ile ilgilidir. Genellikle sadece anlatım yöntemi ile anlatılan tarih dersi günümüzde teknolojik gelişmelerle birlikte de yöntem olarak değişmelidir ve değişmektedir. Bu kapsamda döküman kullanımı öğrencinin derse ilgisini artırdığı gibi başarısını da artırır. Öğrencilerin aktif şekilde öğrenmeleri anlamayı sağlamakta ve bu iyi bir öğrenme olmakta ayrıca döküman ile öğrenme çalışılan konunun anlamlandırılmasına yardımcı olmaktadır (Fines, 1994:3). Mektuplar, belgeler, raporlar, fermanlar, posterler resmi yazışmalar, haritalar, gazeteler, fotoğraflar, kitaplar, yıllıklar vs. bu dökümanlar arasında sayılabilir. Bunların yanı sıra görsel ve işitsel yani birden çok duyu organına hitap eden materyaller de (sinema vb.) kullanılabilir. Sadece ders kitaplarına bağımlı bir tarih öğretimi öğrenci motivasyonunu düşürdüğü, öğrenciyi ezbere ittiği gibi tarih dersine olan ilgiyi de düşürür.

Tarih dersi ile ilgili motivasyon eksikliği tarih öğretimi ile ilgili bir diğer sorundur. Açıkgöz (1995:313)'e göre öğrencilerin tarih derslerine dair motivasyon eksikliği ile ilgili ipuçları şunlardır:

- a. “Ezber derslerden nefret ediyorum.”
- b. “Gelecekte bana hiç yararı olmayacağına inanıyorum.”
- c. “Dersten nefret ettiğimden doğru dürüst ve planlı çalışmam.
- d. “Tarihi sevmiyorum ve dersleri sıkıcı geçiyor.”
- e. “Düşünmekten çok ezberlemeyi gerektiriyor.”

Bu ipuçlarından ortaya çıkan durum ve sorun tarihin ezber bir ders olup sıkıcı olduğu ve öğrencilerin tarih dersinin kendilerine pratikte hiçbir yarar getirmeyeceğini düşünmelerinden kaynaklanmaktadır. Tarih öğretiminin ezberci öğretim anlayışından sıyrılıp yeniden yapılandırılması gerekmekte ve değişen teknoloji ile beraber bu yavaş yavaş gerçekleşmektedir.

Türkiye’de tarih öğretimi ile ilgili en önemli sorunlardan biri ders kitapları sorunudur. Ders kitaplarında göze çarpan eksiklikler Özbaran (1987:53)’a göre şöyledir:

- a. Tarihin tanımının geri kalmışlığı
- b. Tek yanlı anlatımın olması
- c. Değişmeyen (farklı yöntem ve tekniklerin kullanılmadığı) bir anlatımın olması.

Bu biçimdeki anlatımlar bireyi sınırlara hapsedmekte, tarihi sıkıcı hale getirmekte ve merak duygusunu uyandırmamaktadır. Bu sebeple tarih öğretimini sınırlar içine hapsedmemeli ve anlatıma farklılıklar katılmalıdır. Bu farklı anlatım içinde öğretmenin anlatan öğrencinin dinleyen konumda olduğu anlayış terk edilmelidir.

Tarih öğretiminde aşılması gerekli sorunlardan biri de öğretmenlerin tarih öğretim anlayışlarıyla ilgilidir. Öğretmenler sadece ders kitaplarına bağlı kalıp ders işlemekten uzaklaşmalı, yeni yöntem - teknikleri deneme ve değişik materyaller kullanma noktasında istekli olmalıdır.

Bunun yanı sıra tarih öğretiminde en önemli sorunlardan biri tarih ders saatlerinin azlığıdır. Tarih ders saatlerini artırmak, öğretmenlere konuya dair etkinlikler yapabilmeye imkânı sunabileceği gibi öğrenmeler öğrenciler için daha kalıcı hale gelebilecektir.

Tarih eğitiminin yapılandırılmasında ve tarih öğretiminin geliştirilmesinde bilgiler, ortamlar ve süreçler bir bütün içerisinde görülmelidir. Bilgilerin çok yönlü ve bilimsel bir anlayışla seçilmesi ve düzenlenmesi, süreçlerde, öğrenci özelliklerine, konulara, problemlere göre çeşitlilik ve esnekliğin uygulanması, ortamlarda, sınıf, okul ve çevrede yaşantısal öğrenmenin düzenlenmesi, örtük program çerçevesinde okul yaşamı ve eğitim materyallerinin incelenmesi için bugün sınırlı olarak bilgilerin aktarılmasına dayalı eğitim anlayışının değişmesi gerekmektedir (Paykoç, 2000:3). Kısaca, tarih öğretimini çekici hale getirecek her türlü metot, yöntem ve teknik denenmeli, dersi monotonluktan kurtaracak her türlü materyal kullanılmalıdır.

Tarih öğretiminin geliştirilmesi ve etkili hale getirilmesi için her geçen gün yenilikler ortaya çıkmaktadır. Özellikle gelişen teknoloji ile beraber tarih öğretiminin geleneksel yapısından çıkarılıp, dikkat çekici hale getirilmesi üzerine fikirler üretilmektedir. Gelecek bölümde tarih öğretiminde görsel materyal kullanımıyla ilgili literatür taramasının sonuçları sunulacaktır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. TARİH ÖĞRETİMİNDE GÖRSEL MATERYAL KULLANIMI VE FİLMLER

Yapılandırmacı yaklaşımda; öğrencileri aktif hale getirmek için her türlü yeni materyaller, öğretim yöntem ve teknikleri denenmelidir. Bu sayede öğrencilerin motivasyonu en üst düzeye çıkabilir ve tarihe karşı olan olumsuz düşünceleri azalabilir. Böylece tarih eğitim ve öğretimi daha kolay ve etkili bir şekilde gerçekleştirilebilir.

Peki, tarih öğretimini sıkıcılıktan, ezberden kurtaracak yol ya da yöntemler nelerdir ve ne olmalıdır? İlk aşamada etkili öğretimde en önemli şey daha çok duyu organına hitap etmek için farklı materyaller kullanmaktır. Bu anlamda görsel materyal kullanımı oldukça önemlidir. Bu materyaller fotoğraflar, kavram haritaları, filmler vs. olabilir (Öztaş, 2008:545). Böylece öğretim öğretmen merkezli anlayıştan kurtulup öğrenci merkezli bir anlayışa doğru yönelebilir. Öğrenciler etkinliklerde sürece dahil olup, sürecin bir parçası olduklarında tarih dersi zevkli hale gelebilir. Görsel materyaller de bu aktif öğrenme sürecinde öğrenciyi destekleyici görev yapmaktadır. Geçmiş sadece ders kitaplarına bağlı olarak anlatıldığında ne kalıcı olur, ne de öğrenci yaşananları beyinde canlandırabilir. Yani düş gücünü yeterince kullanamayabilir. Bu sebeple bilgiler öğrencinin zihninde uzun süre kalmayabilir (Özkaya,2010:1). Oysa kullanılacak görsel materyaller öğrenciyi derse çekeceği gibi daha çok şey hatırlatmasını da sağlayacaktır. Tarih, kanıtlar vasıtasıyla geçmiş keşfeder. Ancak kanıtlar eksiktir. Bu sebeple geçmiş zihnimize yapılandırmak için tarihsel düş gücümüzü veya imgelem yeteneğimizi kullanırız (Dilek, 2001:95) .

Bu bağlamda önemli olan noktalardan biri tarih dersine bakış açımızla ilgilidir. Tarih dersini sadece bilgi aktarımının olduğu bir ders olarak mı görmekteyiz? Yoksa öğrencilere tarih bilinci, sorumluluğu mu kazandırmak istemekteyiz? Tespit edilmesi gerekli en önemli noktalardan biri budur. Bu anlamda eğer ikinci seçeneği istiyorsak tarih; savaşların, anlaşmaların tarihi olmasının dışına çıkmalı ve yaşam biçimlerini, kültürlerini

de yansıtmalıdır. Tarih öğretiminde yaşam biçimi, kültürel yapı gibi özellikleri içeren bilgileri nasıl yansıtabiliriz sorusuna cevap ararken görsel materyallerin eğitimde kullanılması gerekliliği bir kez daha ortaya çıkmaktadır. Görsel materyal kullanımı aktif ve katılımcı eğitimi artıracak gibi, tarihsel düşünme gücünü kullanmada ve yaratıcı düşünme biçimini geliştirmede önemli bir etken olarak karşımıza çıkmaktadır.

Görsel materyal kullanımı bir tarihi olayın hikâyesinden ziyade, o tarihi olayın ya da olgunun hangi şartlar içerisinde oluştuğunu göstermekte ve önem arz etmektedir. Tarih öğretiminin içerisine görsel materyal kullanımının girmesi tarih dersini soyutluktan kurtarmakta ve ona somut bir anlam kazandırmaktadır. Görsel imajlar, müzik, eski eşyalar ve canlandırma tarih öğretiminde her öğretmenin repertuarında olması gereken şeylerdir (Akbaba, 2005:186). Tosh (2005:31)' a göre yazılı ve sözlü dil, coğrafi yüzey şekillerinin durumu ve insan yapımı maddi kalıntılar, güzel sanatlar ile fotoğraf ve film gibi tarihsel kaynaklar, insanların geçmişteki faaliyetlerinden geriye kalan her türlü bulguyu içerir.

Materyal kullanımına dair unutulmaması gereken en önemli konu Dale'nin geliştirdiği "yaşantı konisi" dir. Bu konu yine materyal kullanımının son derece önemli olduğunu göstermekle beraber, birden fazla duyu organının kullanımının da ne derecede önemli olduğunu ifade etmektedir. Dale bunu şu şekilde sıralamıştır (Çilenti,1998:40).

- a. Öğrenme işlemine katılan duyu organlarımızın sayısı ne kadar fazla ise o kadar iyi öğrenir ve o kadar geç unuturuz.
- b. En iyi öğrendiğimiz şeyler, kendi kendimize yaparak öğrendiğimiz şeylerdir.
- c. Öğrendiğimiz şeylerin çoğunu gözlerimizin yardımıyla öğreniriz.
- d. En iyi öğretim, somuttan-soyuta ve basitten karmaşığa doğru gidenidir.

Daha fazla duyu organımızı kullandığımız görsel materyaller eğitim ve öğretime katkılar sağladığı gibi eleştirel düşünme, problem çözme gibi temel kazanımları da beraberinde getirmektedir (Birkök, 2008:56).Bu bağlamda kullanılacak görsel materyaller şunlardır:

1. Afişler
2. Fotoğraflar

3. Minyatürler, Gravürler, Kartpostallar
4. Tablolar, Resimler
5. Haritalar
6. Planlar
7. Pullar
8. Karikatürler

Hem görsel hem de işitsel bir materyal olarak kullanılacak filmler önemli görsel materyallerdendir. Filmler (sinema, TV dizisi vs.) görsel materyal olmasının yanı sıra işitsel olarak da kulağa hitap ettiği için bilgilerin daha kalıcı hale gelmesine olanak sağlamaktadır. Dolayısıyla filmler tarih öğretiminde de kullanılacak önemli materyallerdendir.

3.1. Film ve Tarihi Filmler

Günümüzde gerek sinema filmi yapımı gerekse TV dizisi çekimi konusunda büyük artış gözlenmektedir. Öyle ki bunun için büyük bütçeler oluşturulmakta ve bu alan ticari anlamda da önemli bir yol katetmektedir. Bu kadar gelişen bir film kültürü içerisinde tarihi filmler ve TV dizilerinin sayısı da giderek artmaktadır. Ata (2002:80)'ya göre filmler çalışılan olayın geçtiği döneme ait kaynakları içeren birincil kaynaklar grubuna girmektedir. Tarih öğretiminde kullanılan filmler öğretimi zevkli hale getirmede ve kalıcılığı artırmada çok önem arz etmektedir.

Chansel (2004:3)'e göre sinema içinde geliştiği toplumu ilgilendiren ve dönemin başlıca siyasal, ekonomik ve ideolojik kuvvetlerinin şekil vermiş olduğu meselelerin anlık bir portresi olarak nitelendirilebilir. Sinema bir topluma kimlik veren birçok farklı davranış, görenek, hiyerarşi ve değer türüyle dünyaya ilişkin belirli bir vizyonu yeniden üretir ve yansıtır. Sinemanın güttüğü amaç, dünyayı ve belli bir toplumu “gösterirken” izleyicilerine belirli bir bakış açısını vermektir.

“Yedinci Sanat” adı da verilen sinema, sanat olmanın yanı sıra teknolojinin bir ürünü, diğer yandan bir kitle iletişim aracıdır. Sinema “tüm sanatları içinde toplayan” bir sanat dalı, geniş kitlelere seslenen bir kitle iletişim aracı, insanlara paralar kazandıran bir

ticaret metası, kullandığı teknik araç-gereç ve çalıştırdığı insanlarla gelişmiş bir endüstri durumundadır. Göze ve kulağa aynı zamanda etki yaptığı, üstelik karanlık bir salonda bir topluluk içinde kişinin kendisiyle baş başa kalarak, bir ayın havasına girmesini sağladığı için çok etkili bir araçtır (Esen, 2000:5-6).

Tarihte bir materyal olarak sinema “film” olarak da nitelendirilebilir. Film, tarihi bakımdan hareketli resimlerin kaydı ve gösterilmesi için kullanılan bir terim olmakla birlikte, film terimi ile beraber sinema, gümüş ekran gibi terimler de kullanılmaktadır (<http://www.yenibilgiler.com>).

Filmler de kendi aralarında kategorilere ayrılır. Filmleri sıraladığımızda şu alt türler karşımıza çıkacaktır (Özön, 1982:160).

1. Belgesel Filmler	9. Güldürücü Film
2. Tarihi Film	10. Müzikli-Danslı Film
3. Yaşam öyküsel (Biyografik) film	11. Serüven Filmi
4. Destan Filmi	12. Polisiye Film
5. Kovboy Filmi	13. Korku Filmi
6. Ağlatı Film	14. Bilim-Kurgu Filmi
7. Dram Filmi	15. Soyut Film
8. Melodram Filmi	16. Salt Film
	17. Canlandırma Film

Filmler, içerisine hem sinemayı hem de TV dizilerini almaktadır. Özellikle televizyonun giderek yaşamımıza girdiği günümüzde diziler de çok önem kazanmış ve ilgi çekici hale gelmiştir. Bu bağlamda filmler kapsamında TV dizileri de bu kategoriye dahil edilebilir ve eğitimde materyal olarak kullanılabilir.

Sinemanın evrimine paralel olarak, değişik dönemlerde değişik film türleri ön plana çıkmış ve özellikle belgesel film ve tarihsel filmlerin (TV dizisi, sinema, belgesel) çekimi artmıştır. Bu anlamda Özön (1982:160-181)’ de ele alınan film çeşitlerinden bazıları kısaca ele almak yerinde olacaktır.

- a. Biyografik Film:Adı üstünde karakterlerin hayatlarını ele alan film türüdür. Biyografik film tarihsel filmden ayrılır. Biyografik film mutlaka tarihsel karakterleri ele almak zorunda olmamakla birlikte, önemli olmayan kişilerin hayatlarını ele alabilir. Kısacası çok önemli karakterlerin (B.İskender, Hitler) hayatı ele alınabileceği gibi sıradan insanların (sanatçı, bilgin, gezgin) da hayatı konu edilebilir.
- b. Destan Film:Tarih biliminin ortaya çıkmadığı dönemlerde, o dönemin koşullarını ele alan ve o dönemi yansıtan filmlerdir. Ulusların oluşum dönemlerinde çok eski olayları yansıtan öyküler olup, ilkel bir tarih ya da tarihsel ipuçları taşıyan ilkel bir roman sayılabilir.
- c. Kovboy Filmi:Kovboy film türü, ayrı bir tür olarak değil de, destan türü içerisinde ele alınabilir. Çünkü kovboy film türü gecikmiş bir destan türü olup, 18. yy ortalarından sonra destan koşulları adı altında ortaya çıkan olayları ele alır.
- d. Ağlatı Filmi:Ağlatı filmi kapalı bir çevrede, belirli bir zamanın ve uzayın dışında, günün somut şartlarına bağlı olmaksızın, bir kahramanın başından geçenleri, bu kahramanın duygu ve düşüncelerini yansıtan tiyatro türüdür.
- e. Dram Filmi:Ağlatı filmin zaman içerisinde geçirdiği evrime bağlı olarak ortaya çıkmış olan dram filmi kahramanın içinde yaşadığı toplumsal koşulların etkisiyle kurulur.
- f. Melodram Filmi:Sinemanın en yaygın, gelişmemiş seyircinin de en çok tuttuğu tür olan melodram, bir bakıma ağlatı ile dramın, bozulmuş, karikatürleştirilmiş biçimidir. İnsanlar, olaylar, duygular, durumlar kalıplaşmıştır.
- g. Güldürü Filmi:Bu tür; insanların, olayların, durumların gülünç yanlarını ele alan film türü olup içerisinde komedi öğelerini barındırır. Genel de zıtlıklar arasında ortaya çıkan gülünç durumlar izleyici için de dikkat çekicidir.
- h. Müzikli, Danslı Film Türü:Müzikli film; müzikli oyunların sinemaya aktarılması biçiminde ortaya çıkmış, opera ve operet sanatçıları sahnedeki başarılarını alıcı önünde tekrarlamaya çağırılmışlardır.
- i. Serüven Filmi:Soluk kesici olayların, durumların birbirini aralıksız izlediği; seyircinin baştan sonuna kadar bunlarla oyalanmasının önem kazandığı yapıtlardır ve bir görüşe, düşünceye, temaya dayanmaz; bunlar arka arkaya itilir.

- j. Polisiye Film:Bu çeşit filmler, gizemli bir olayın aydınlığa kavuşturulması temeline dayanır. Bu olaya ilgisi bulunan kişiler tanıtılır ve olayın aydınlatılmasına çalışılır.
- k. Korku Filmi:Seyircilerde korku uyandıran kişileri, olayları, durumları işleyen bir türdür. Korkunç olaylar, vampirler, hortlaklar, hayaletler, kurt adamlar, acayip yaratıklar bu filmlerin başlıca yaratıklarıdır.
- l. Önceleme Filmi:Bilimin bugünkü verilerine dayanacak insanların ilerideki yıllarda gerçekleştirilebilecekleri şeyleri hayal etmek, kestirmek, önceden bilmek yoluyla çevrilmiş film anlaşılır.
- m. Soyut – Salt Film:Soyut biçimlerin belirli bir anlayışla birbiri ardından sıralanması, bu soyut biçimlerdeki çizgilerin ve renklerin gerek görüntüdeki hareketle, gerek görüntüler arasında kurgudan doğan hareketle belli bir uyum meydana getirmesine dayanır.
- n. Canlandırma Filmi:Canlandırma türü, şimdiye kadar gözden geçirdiğimiz türlerden kullandığı teknik yönünden ayrılır. Canlandırma türü içinde, bütün türlerde film çevirmek bu türlerin işlediği bütün konuları canlandırma türünde de işlemek mümkündür.
- o. Belgesel Film:Belgesel film hareketinin kurucusu Grierson, belgesel filmi, “gerçekliğin yaratıcı yorumlanması” olarak tanımlamıştı (Grenville, 1971 aktaran Öztaş 2007:35-36) . Diğer bir tanımda, “gerçek yaşamdan alınan herhangi bir olguyu, kendi doğal çevresi ve akışı içinde ya da buna en yakın biçimde sonradan kurulmuş bezemler, seçilmiş yerlerde işleyen, çok kez belirli bir amacı yansıtan film çeşidi” olarak tanımlanır (Özön,1982:181). Belgesel filmler de kendi içinde alt gruplara ayrılır. Bunlar;

1. Araştırma filmi
2. Bilimsel film
3. Öğretici film
4. Haber filmi
5. Gezi, röportaj filmi
6. Belge film, yarı belge film
7. Kurgu film
8. Sanat üzerinde film

Sinema ya da filmler, günümüze doğru gelindikçe televizyonun etkisinin artmasıyla da diziler toplumu yönlendiren ve birçok alanda etkileyen bir yapıya sahiptir.

Tarihsel filmler ise ilk önemli gelişmesini ilk dünya savaşı arifesinde İtalya’da gerçekleştirdi. Eski Roma imparatorluğunun ayakta duran büyük yapıları, tarih anıtları, zengin bir mitoloji ve tarih hazinesi, İtalya’nın sinemaya çok yatkın iklimi tarihsel filmlerin birbiri ardından çevrilmesine yol açtı. Böylece sinemanın ilk uzun filmleri, ilk üstün yapımları ortaya kondu (Özön, 1982:158-159) .

Birinci Dünya Savaşından önceki dönemde Fransa ve İtalya olmak üzere Avrupa ülkeleri sinemada oldukça ileri bir durumdayken savaşın başlamasıyla birlikte Avrupa sineması bir çöküntüye uğradı. Bu dönemde ABD sinemasında önemli gelişmeler ortaya çıktı ve Charlie Chaplin gibi unutulmaz sinema sanatçıları doğdu.

Bu dönemde sinemayı ilginç bir eğlence düzeyinden başlı başına bir anlatım aracı konumuna yükselten en önemli sinemacı 100’li yöntem Griffith oldu. İlk tarihi filmler Griffith’in yönettiği “Judith of Bethulia” (Bethulia’lı Yahudiler (1914)) ve “The Birth of Nation” (Bir ulusun Doğuşu (1915)) filmleridir (Teksoy,2005:16).

Birinci dünya savaşı sonrasında ise en önemli gelişme Almanya’da gerçekleşti ve 1919-33 yılları arası Alman sineması altın çağını yaşadı.

Sovyet Rusya’da ilk sinema okulu olan Devlet Sinema Enstitüsü’nün 1919’da kurulması ile devlet sinemayı o dönemde o topraklar üzerinde yaşayan halkı ortak bir noktada ya da amaçta bir araya getirecek bir araç olarak düşünmüştür. Böylece Griffith ‘le birlikte çağdaş sinemanın öncüsü sayılan Sergei Eisenstein’in “Potemkin Zırhlısı” adlı filmi bu dönemin en güzel filmlerinden biri olarak varlık göstermiştir.

Birinci Dünya Savaşından sonra da (1920-27 yılları arası) Fransa, İtalya ve ABD’de birçok film yapıldı. Sinema tarihinde adı geçen “On Emir (1921)” “Robin Hood” (1922) gibi filmler bu dönemde yapıldı. II. Dünya Savaşı yıllarında sinema bir durgunluk dönemi yaşadı ve genellikle savaşı değişik yönleriyle anlatan filmler çekildi. Bu dönemin

bazı önemli filmleri ABD’de Frank Capra’nın “Neden Savaşıyoruz?” adlı belgesel dizisi ile Orson Welles’in “Gazap Üzümleri” adlı filmleridir.

Savaş sonrası ABD sineması tutucu hükümetin etkinlikleriyle kötü bir dönem yaşadı. Bu dönemden sonra birçok türde filmler yapılmıştır. Vietnam savaşını konu alan “Avcı” filmi bu örneklerden biridir. İtalya’da ise savaşın yarattığı yıkım ve sorunları konu alan filmler çekilmiştir. Özellikle Bertolucci’nin “1900” adlı filmi altı saat yarım yüzyıllık İtalya tarihini sığdıran görkemli bir gösteridir. Fransa’da ise savaştan sonra senaryoya dayalı birçok film gösterime girdi. İngiltere ise savaş sonrasında 1960’larda Avrupa sinemasının merkezi haline geldi. Almanya’da ise savaş sonrası, sinemaya uygulanan baskılar sonucu sinema önemli bir varlık gösteremedi (Esen, 2000:5).

Sinemanın ortaya çıkışından günümüze değin bu sanat iktidarlar tarafından kontrol edilmeye çalışılmış ve dolayısıyla sinema her defasında iktidara karşı bir tavır içerisinde gibi görünmek zorunda kalmıştır. Sinema sanatı ve sinemacılar bu sebeple siyasete direk yaklaşmamış, dolaylı olarak yaklaşmayı tercih etmişlerdir. Örneğin, Charlie Chaplin’in “The Great Dictator” (1940) filmi bu filmlerden sadece biridir (Teksoy, 2005 :92).

Sinemacılar, tarihi konu içeren birçok film çekmiştir. Konusunu tarihten alan “Batı Cephesinde Yeni Bir Şey Yok” (1930) gibi savaş filmlerinin yanında, tarihi kişiliklerin hayatlarının önemli yıllarının ağırlıkla anlatıldığı “Cleopatra” (1934), “Fulius Ceasar” (1953), “Büyük İskender” (1956), “Ben Hur” (1959), “Spartacus” (1960) gibi hemen akla gelen tarihi filmler çekilmiştir (Öztaş, 2007:47) .

1960’lı yıllara gelene değin tarihi film türünde çok film yapılmamıştır ve 2000’li yıllara kadar bu durgunluk devam etmiştir. Ancak 2000 yılında çekilen “Gladiator” (Gladyatör) filmi seyirciden büyük ilgi görmüştür. Ardından “Alexander the Great” [Büyük İskender (2004)], “Troya” [Truva (2004)], “Kingdom of Heaven” [Cennetin Krallığı (2005)] son dönemde çekilen tarihi filmlerdendir (Öztaş, 2007:47). Bu tarz filmler tarihi olayları anlatmasının yanında birçok kahraman da yaratmıştır.

3.2. Türkiye’de Filmlerin Ortaya Çıkışı

Dünyada sinemanın gelişiminden temel olarak bahsettikten sonra ülkemizde durumun nasıl olduğuna bakmamız gerekmektedir. Türkiye’de Osmanlı’dan bu yana sinemanın gelişimi nasıldır ve o günden bu güne yapılan en önemli filmler, TV dizileri nelerdir?

Türkiye’de sinemanın örnekleri, 19.yüzyılın ikinci yarısına doğru, İstanbul’un o vakitler hemen hemen yalnızca yabancıların, azınlıkların ve Levantenlerin oturdukları, Pera’da (şimdiki Beyoğlu) boy gösterdi. Sinema önce Pera’daki Sponeck Birahanesi’nde Cinematographe gösterimi ile başladı. Bu gösteriler kısa sürede İstanbul’un karşı yakasına da geçti ve aynı sıralarda İkinci Abdülhamit’in hokkabazı Fransız asıllı Victor Bertrand da sinemayı padişaha ve saray halkına tanıttı ve 1896 yılında ilk sinema gösterimi Yıldız Sarayı’nda yapıldı (Özön, 1995:17-18). Ardından halkın sinema ile tanışması ve sürekli olarak sinema gösterimlerinin gerçekleştirilmesi Siqmund Weinberg tarafından olmuştur. Böylece İlk salon Beyoğlu’nda “Cinema Pathe” adıyla (1908) açılmıştır. Sinema giderek imparatorluğun diğer kentlerine de yayılmaya başladı. Salonlar giderek çoğalmaya başladı 1908’den sonra Türkler tarafından film yapımıysa Birinci Dünya Savaşı’nın başında gerçekleşti (Özön, 1995:18).

Ülkemizde sinemanın başlangıcı konusunda farklı fikirler olsa da Atam (2002:32)’a göre sinemanın başlangıcını o dönemki Osmanlı İmparatorluğu tebasından olan ve Balkanlarda gezerek belgeseller yapan Manakis kardeşlerin eserlerine dayandırma daha doğru olacaktır. Bir Türk tarafından çevrilen ilk film ise, savaşın başında silah altına alınan bir yedek subayı aynı zamanda 1910’da sinemayı okula sokan Fuat Uzkınay (1898 -1956) eliyle çevrilmiştir. Uzkınay 14 Kasım 1914’te Ayatefanos’taki (Yeşilköy) Rus anıtının yıkılışını konu alan 150 metrelik “Ayastefanos’taki Rus Abidesinin Hemdi” adlı belgeselle ilk Türk filmini çekti Fuat Uzkınay Türk sinema tarihinde tiyatroyla pek ilgisi olmayan ilk gerçek sinemacıdır. Görüntü yönetmeni olarak konulu film çekmeye girişmiş olsa da; asıl amacı, çabası ve sinema tarihindeki yeri belgesel film çalışmalarındır. Uzkınay’ın gerçek önemi de onun ilk Türk belgeselci oluşundan kaynaklanmaktadır (Scognamillo, 2003:24-25).

Daha sonra bunu Osmanlı ordusunda kurulan (1915) Merkez Ordu Sinema Dairesinin belgeselleri izledi. Takiben Sigmund Weinberg tarafından öykülü filmlere başlandı. “Himmat Ağa ‘nın İzdivacı” adlı bu film ancak savaştan sonra bitirilebildi (Özön, 1995:19). Türkiye’de sinemanın öncülüğünü yapan, sarayda ve paşa konaklarında filmler gösteren, ilk sürekli sinema salonu açan, film çeken, Merkez Ordu Dairesi’nin ilk yöneticisi Weinberg’di (Scognamillo, 2003:21). 1922’lere dek Türk Sineması’nda çekilen başlıca konulu filmler Sedat Simavi’nin Pençe (1917), Ahmet Fehim’in Binnaz (1919) ve Mürebbiye(1919) ile Şadi Fikret Karagözoğlu’nun 3 filminden oluşan Bican Efendi serisidir (Maktav, 2002:313).Takip eden dönemde Seden Kardeşler ilk özel yapımevi olan “Kemal Film” i kurdular. Muhsin Ertuğrul bu film adına aralarında “Ateşten Gömlek” filminin bulunduğu filmler çekmişlerdir (Özön, 1995:20). Savaş yıllarında çekilen bu filmlerin gelirleri (Müdafaa-i Milliye Cemiyeti, Malül Gaziler Cemiyeti gibi) birtakım cemiyetlere aktarılmıştır. Bu kurumlar savaşı belgeleyen kurumlar olmuşlardır (Öztaş, 2007:56).

Cumhuriyetin kurulmasıyla beraber tiyatro etkisinin oldukça fazla olduğu filmler çekilir. Bu filmler genelde Muhsin Ertuğrul filmleridir. “Kız Kulesinde Bir Facia”, “Ankara Postası”, “Şehvet Kurbanı”, “Aysel Bataklı Damın Kızı” çekilen bu filmlerden bazılarıdır. Muhsin Ertuğrul’un 1922 – 1953 yılları arasında yönetmiş olduğu otuz filmin üçte ikisi yabancı kaynaklardan alınmıştır ya da batı sinemasının çeşitli etkilerini taşımaktadır. Ancak Ertuğrul ilk filmlerinde yerli kaynaklara el atmış, gerçek olaylardan hareket edip edebi yapıtlardan yararlanmış ve ses getiren konular seçmiştir (Scognamillo, 2003:40). 1939 - 1945 İkinci Dünya Savaşı yılları bir durgunluk yaşadı. Sinema açısından bu dönemde Mısır filmleri ve Arap filmleri yerli filmlerin önüne geçti.

1950 ve sonrası çok fazla film çekilmiştir. Bu dönemde karşımıza ilk olarak “Akad” çıkmaktadır. Bu dönemde ilk olarak yapılan film “Kanun Namına (1952)”dır. Akad’ın ardından Metin Erksan filmleri dönemi başladı. Dağa çıkmış efeleri konu alan “Dokuz Dağın Efesi (1958)” ve Kurtuluş Savaşını iki çocuğun serüveniyle anlattığı “Bu Vatanın Çocukları (1959)” bu filmlerden bazılarıdır (Özön, 1995:30).

1960’lı yıllarda Erksan tekrar kendini göstermiş, Yılanların Öcü (1962) ve Susuz Yaz (1963) gibi filmler yapmıştır. Metin Erksan’ın ardından birçok isim ortaya çıktı ve çeşitli denemelerde bulundu (Halit Refiğ, Ertem Göreç vs.). 1970’li yıllarda Akad yine

çeşitli sinema çalışmalarıyla ortaya çıktı (Gelin-Diyet-Düğün üçlemesi). Metin Erksan'ın yönettiği “Susuz Yaz” filmi (1963) Berlin Film Festivali'nde Altın Ayı ödülünü kazanarak uluslar arası alanda ilk ödülü kazanan film oldu (Teksoy, 2005:74), Ertem Göreç'in Otobüs Yolcuları (1961) ve Karanlıkta Uyuyanlar (1964), Halit Refiğ'in Gurbet Kuşları (1964) ve Harem'de Dört Kadın (1965) bu yönetmenlerin filmlerinden bazılarıdır (Teksoy, 2005:742).

Ardından Yılmaz Güney filmleri kendini gösterdi. “Umut”, “Ağıt” ve “Arkadaş” gibi filmler çevrildi. Yılmaz Güney Türk sinemasının ülke dışında da tanınmasını sağlayan ilk yönetmen olması nedeniyle sinemada çok önemli bir yere sahiptir (Teksoy, 2005:747).

Bu dönemde Memduh Ün gibi, Osman F. Seden gibi yönetmenler varlık gösterdiler. Yılmaz Güney'den sonra Zeki Ökten “Faize Hücum”, Şerif Gören “Yol” (1944), “Derman” (1983) gibi filmleri yaptılar (Özön, 1995:40) . Ardından birçok yönetmen sinema sahnesine çıktı. Erden Kral, Ömer Kavur, Yusuf Kurçenli, Yavuz Özkan, Tunç Başaran, Ertem Eğilmez, Süreyya Duru ve Atıf Yılmaz bunlardan bazılarıdır.

Daha yakın zamana gelindiğinde Zülfü Livaneli göze çarpar. İlk filmi “Yer Demir Gök Bakır” (1987) idi. Livaneli, 12 Eylül öncesini konu alan “Sis” (1989) filmi ile de dikkat çeker (Teksoy, 2005:758).

Günümüze doğru gelindiğinde Yavuz Turgul göze çarpan isimlerdendir. Özellikle “Eşkiya” (1996) oldukça ses getirdi. Son dönemde Sinan Çetin, Mustafa Altıoklar, Zeki Demirkubuz, Ferzan Özpetek, Abdullah Oğuz, Semih Kaplanoğlu vs. birçok yönetmen göze çarpmaktadır. Yine son dönemde göze çarpan isimlerden Nuri Bilge Ceylan'ı da unutmamak gerekir. “Koza” (1995), “Mayıs Sıkıntısı” (1999) ve son filmi “Uzak” (2002) ile oldukça ses getirmiştir. Uzak Cannes Film Festivali'nde Jüri özel ödülünü kazanmıştır.

Kısacası Türkiye'de yaşanan siyasi ve tarihi gelişmelerle inişli çıkışlı bir süreç geçirmiştir. Burada siyasi ve tarihi gelişmelerden kasıt yaşanan hükümet değişimleri, geçirilen askeri müdahaleler gibi gelişmelerdir. Tarihi filmlerin sayısı artmakta ve günümüze doğru gelindikçe gerek tarihi sinema filmlerinde gerekse tarihi dizilerin çekiminde artış gözlenmektedir. Ülkemizde bugüne kadar çevrilen tarihi filmlerden tespit

edilebilenlerin listesi (Ek:4'de) verilmiştir. Bu listenin hazırlanmasında Öztaş (2007) ile <http://wikipedia.org> ve <http://www.tarihbilinci.com> adresinden yararlanılmıştır.

3.3. Tarihi Filmler ve Tarih Öğretimi

Tarih derslerine olan ilgiyi artırmak, verimliliği, kalıcılığı artırmak değişik materyallerle mümkündür. Filmler de bu materyallerin başında gelir. Tarih, tarihi bir konu ya da tarih öğretimi ile ilgili elde edilebilecek bütün kaynaklardan yararlandığında yapılacak faaliyetler daha güvenli ve çok yönlü olur. Sinema, film ya da televizyonun etkisinin artması bu çok yönlülüğe fayda sağlayacak katkılar sunar. Bu anlamda görsel materyaller ve özellikle de filmler tarih öğretimi için oldukça önem arz eder.

Filmler tarihi gerçeklere göre yapılırsa öğrenciler geçmişe bir geçiş yapıp, tarihi figürlerle yüzyüze kalacak, olaylara tanıklık edebileceklerdir. Bu sayede öğrenciler statik bir okuyucu ve tarihi olayları tekrarlayan ikincil kişiler olmaktan kurtulabileceklerdir. Dolayısıyla tarihin sinema, film ya da diziler yoluyla görselleştirilmesi, kurmaca ile birlikte yaşananların işlenmesi tarihe ilgiyi artırdığı gibi tarih dersini daha çok sevmeyi de beraberinde getirecektir (Öztaş, 2010:297).

Tarihi Film, tarihi bir olayı konu alan, bu olayın geçtiği çağı, çevreyi, kişileri yansıtan film türüdür (Özön,1982:290). Dorsay (1998:171)'a göre sinemanın tarihe eğilmesinin ayrı bir önemi ve anlamı vardır. Sanat ya da daha özel olarak sinema, ilk başından beri içinde bulunduğu tarihsel ve toplumsal dönemin koşullarını bize yansıtmış ve tarihe tanıklık yapmıştır. Toplumun tarihiyle hesaplaşmasında sinema en etkin yollardan biridir. Sinema ortak (kolektif) bilinci oluşturmada ve yaymada en etkin bir alan olup, çok geniş yığınlarca birden izlenme ve onları etkileme yetisi dolayısıyla ortak ve toplumsal bilinci oluşturmada oldukça önem arz eder.

Film, sinema ya da dizi hepsinin amaçları içerisinde toplumsal gerçeklikleri yansıtmak vardır. Bunlara dair filmler çekilerek üzerine konuşulabilir. Özön (1982:158-159)' e göre tarihsel film dünün gerçeğini yansıtmak amacı ile yapılır. Tarihsel film bunu yaparken, tarih gerçeğini doğruya en yakın biçimde yansıtmaya, bu gerçeği nesnel tutumla vermeye çalışan filmidir.

Duruel (2002:37)'e göre tarihi konulu filmlerin yapımında başlıca 3 eğilimden söz etmek mümkündür:

1. Tarihe yaklaşımda tamamıyla fantastik öğelerin öne çıktığı filmler:Bunlar tarihin belli bir kesitini ele alırken kesin bir zamandan, mekândan, olaydan veya kişiden yola çıkmazlar (Cüneyt Arkın filmleri).
2. Tarihi gerçeklerden yola çıkarak çekilen filmler:Zaman ve mekân, o zaman ve mekân içinde geçen olay-durum ve çatışma belirgindir. Gerçek ve kurmaca iç içedir (Güz Sancısı).
3. Tarihe belli bir savla yaklaşan filmler:Bu filmler tarihin belli bir kesitindeki gerçek olayları, durumları ve çatışmaları yorumlarken tarih üzerine önermeler getiren; yani tarihin seçilen dönemine belli bir savla bakılan filmlerdir (Abdülhamit Düşerken).

Sinema, film ve TV dizileri günümüzde sayı olarak giderek artmıştır ve artmaktadır. Kitle iletişim araçlarının gelişmesi özellikle de televizyonun varlığı toplumu, toplumdan hareketle bir birey olarak öğrencileri de TV'den bilgi kazanan bireyler haline getirmiştir. Artık okumaktan ziyade görselliğin ön plana çıktığı bir dönemdeyiz. Görsel olan öğrencilere daha etkileyici ve akılda kalıcı gelmektedir (Stradling, 2003:230).

Ülke, Avrupa ve dünya düzeyindeki birçok güncel meselede, öğrenciler daha önce kitle iletişim araçlarından, özellikle de televizyondan edinmiş oldukları bilgileri sınıfa taşırlar (Stradling, 2003:23) . İşte bu durum film ve TV dizileri için de geçerlidir. Özellikle de tarihi sinema ve filmler bu anlamda oldukça öğretici olabilir ve daha çok öğrenciye hitap edebilir (Chansel, 2004:2).

Sinema ya da filmler kimi zaman gerçek olayları konu edindiği gibi kimi zaman da kurgusal olaylara yer verirler. Ancak her iki durumda da gerçeklik algısını vermek için çaba sarfederler. Seyirciyi konuya inandırmak ve karakterlerin heyecanını seyirciye hissettirmek oldukça önemlidir. Tarihi filmler için de durum böyledir. Olayın geçtiği zamana gitmek ve o zaman içerisinde varmış gibi kendini hissetmek ve o karakterlerin yerine kendini koymak bireyleri o dönemi anlamaya daha fazla itmekte, öğrenci o dönemi, geçen olayı iyi anlamlandırabilmektedir.

Yayınlanan televizyon dizi ve filmleri, çekilen sinemalar bireylerin değişen tutumlarını, değişen sosyal meseleleri ve kaygıları anlamaya katkıları açısından öğrenciler için yararlı olabilir (Stradling,2003:232). Örneğin bir diziyi ya da sinema filmini izleyerek o dönemin sosyal koşullarını, yaşam biçimlerini, o döneme dair sorunları görmemiz mümkündür. Sinema ve TV film ya da dizilerinin bir nevi amacı da budur. Tarihi film ve diziler tarihi anlamamıza önemli katkıda bulunan görsel malzemeler olmakla beraber tarihi ve tarih öğretimini anlamlandırmada daha dikkat çekicidir.

Ders kitapları kimi zaman tarihi anlamada ve algılamada ya da algılatmada yetersiz kalabilir. Öğrencilere sadece ders kitabını kullanılmak suretiyle dikkatini toplama süreci zordur. Filmler bu anlamda hem öğretici hem de eğlendirici bir rol üstlenir. Öğretimi eğlenceli hale getirmek sinema ve filmlerin amaçlarındandır.

Film ve TV dizilerinin yarattığı ya da yaratacağı gerçeklik algısı oldukça önemlidir. Bu kapsamda daha akıcı bir anlatım ve daha da büyük bir gerçeklik etkisi ya da yanılması için sinemanın taşıdığı potansiyel çok uzun süre önce fark edilmiş bulunmaktadır (Burke, 2003:173). Dolayısıyla günümüzde tarihte filmlerin bir araç olarak kullanılır hale gelmesi ve öneminin artmasına pek şaşırmamak gerekmektedir.

Filmlerin amaçlarından biri de toplumda ortak bilinci oluşturmaktır. Bu çerçevede sinemanın tarihe eğilmesini garip karşılamamak gereklidir. Çünkü Dorsay (1998:74)'a göre tarih; bir toplumda, ister ulusal, ister sınıfsal bir yaklaşımla ele alınsın, ortak bilinci oluşturmada, pekiştirmede, sürdürmede en önemli öğelerden biridir.

Öte yandan tarihi içerikli film ve dizilere ilginin artması daha fazla tarihi film çekilebilmesi fırsatını yaratmıştır. Böylece öğrenciler merak ettikleri bir konu hakkındaki bilgiyi sinemadan ve daha yakın olarak TV dizilerinden almaktadır. Sinema ve tarih birbirini destekleyen iki alan olarak kendini göstermekte ve tarihi sinemaya ilgi giderek artmaktadır (Kuruluş, Kurtuluş, Cumhuriyet, Abdülhamit Düşerken, Güz Sancısı, Hatırla Sevgili, Çemberimde Gül Oya vs.).

Bir toplumun belli bir dönemdeki kültürel sorunlarını algılamada, irdelemede ve çözümlemede kendi tarihine bakışının, kendi tarihini çözümlemesinin nasıl önemli bir rol

oynayacağı, tartışma ötesi olmakla beraber, tarihiyle hesaplaşmamış bir toplumda yüksek ve çağdaş bir kültür düzeyine erişilmesi kolay olacak bir şey değildir (Dorsay, 1998:74) . Dolayısıyla tarihle hesaplaşmada sinema, film ve diziler öğrenciler için önemli görsel malzemelerdir.

Geçmişte yaşanmış olayların, kurgusal bir şekilde ekrana aktarılması tarih öğretiminde yarar sağlayabileceği gibi, öğrencilerde de geçmiş algısı yaratmada önemli yere sahiptir. Öğrenciler bu sayede geçmiş olayları daha iyi canlandırabilmekte ve tarihe karşı ilgileri artmaktadır (Brooks, Aris ve Perry, 1999:4-7).

Görsel materyaller özellikle de filmler geçmişi anlamada ve anlamlandırmada oldukça fazla önemlidir. Yazılı olarak okunan şeylerin filme dökülmüş hali öğrencinin okuduğu konuyu beyninde yaratabilmesine yardımcı olur ve derse olan ilgiyi fazlasıyla artırır. Yani filmler geçmişi bugüne getirerek yeni kuşakların da yaşanmış olaylara dair bir fikir edinmesine yardımcı olur ve öğrencilerde tarihe karşı merak uyandırır (Chansel, 2004:3-4). Merak duygusunu harekete geçirerek, belki de öğrenciyi tarih hakkında daha fazla okumaya yönlendirir.

Ayrıca görsel materyaller ki özellikle filmlerin başka bir yararı da hemen algılanıveren düz anlamların yanı sıra, fark edemediğimiz bazı anlamları da barındırmaktadır (Algan, 1999:11).

Film ya da TV dizisi kullanımını öğrencilerin dersi algılamasında çok büyük öneme sahiptir. Ders kitapları ile tarih dersini işlerken öğrencinin sadece bilişsel alanı çalışmakta iken film kullanımını ile beraber öğrencinin duyuşsal alanını da harekete geçirebiliriz. Paykoç (1995:331)'a göre tarih öğretiminde duyuşsal alanın bilinçli olarak ele alınması, şu iki yönden gerekli olmaktadır:

- a. Duyuşsal faktörlerin başarı / performans üzerindeki etkileri
- b. Tarih dersinin amaçları ve konuları açısından öğrencilerde belli tutum ve değerlerin geliştirilmesi.

Bu noktada öğrenme ve duyuşsal alanı kısaca açıklamak yerinde olacaktır. Öğrenme en genel tanımıyla çevresi ile etkileşimi sonucu kişide oluşan düşünce, duyuş ve davranış değişikliğidir (Özden, 2003:21). Duyuşsal alanın tamamı ise bilişsel alana göre daha zor olsa da bu alan ilgi, tutum, güdülenmişlik, kaygı, benlik, kişilik, değer yargıları gibi boyutlardan oluşabilir. Bu boyutlar kişinin yaşam boyunca geçirdiği yaşantıların ürünü olup duygusal alana atıfta bulunurlar (Sönmez, 2004:81).

Duyuşsal alanın tarih öğretiminde bilinçli olarak ele alınması, duyuşsal öğrenmelerin öğrenciye ve çevresine sağladığı avantajlardan dolayı önem kazanmaktadır (Paykoç, 1995:33).

Filmler, çekildikleri toplumun ve dönemin ekonomik, siyasi ve kültürel yapısına ilişkin bilgiler içerir. Yani öğrenciler tarihi okurken, buradaki kahramanlar hakkında pek az şey bilirler. Oysa filmler sayesinde onların askeri yönleri dışındaki yönleri de keşfedilebilir. Tarihte yaşamış insanların yaşam biçimi, sanata olan ilgisi, kültürü, adetleri, gelenek ve görenekleri hakkında bilgiye sahip olmak, olabilmek tam da filmlerin, sinemanın ya da günümüzde oldukça fazla yaygınlaşan dizilerin görevidir (Stradling, 2003:234).

Tarihi filmler, öğrencilere tarihsel empati yeteneği kazandırma pratiği yaratır. Stradling (2003:11)'e göre öğrencilerden istenen şey, başka bir dönemde ve başka bir yerde yaşamış başka kişilerin zihinlerine girmeleri, onların karşılaştığı sorunlara, zorluklara ve tercihlere gerçekçi bir yaklaşımla tepki vermeleridir. Ancak bu süreçte karşılaşılan sorun "anakronizm" yaklaşımıdır. Anakronizm, geçmişte insanların durumlar karşısında şimdiki insanlar gibi tepki vereceğini varsayarak geçmişe bugünün gözüyle bakma riskidir. Unutmamalıdır ki tarihte yaşanan herhangi bir dönemdeki koşullarla, bireylerin içinde bulunduğu şartlarla bugünün şartları aynı değildir. Bugünün gözüyle geçmiş hakkında yargıda bulunmak doğru değildir. Ortaya çıkan bu anakronik yaklaşımlara karşı konu öncesi yapılan hazırlıklar ve sonrasında yapılan sorgulama ve etkinlikler önem taşımaktadır. Filmleri kullanırken bu filmlerin nasıl kullanılabileceği ve nasıl sorgulanması gerektiği öğretmenler tarafından öğrenilmeli ve öğrencilere de böylece öğretilmelidir.

Tarih öğretiminde filmleri kullanırken, filmlerin tarihe katacağı anlam ve amaç üzerinde durmak yerinde olacaktır. Tarih öğretiminde sinema ya da filmleri kullanırken amaç bir durumun “nasıl olması gerektiğini” belirtmek değil, “nasıl ve neden olduğunu” açıklamaktır. Scognamillo (2003:9)’ya göre sinemanın görevi yargı vermek değil; belgeler, yapıtlar ve somut malzemelere dayanarak gerçekleri ortaya koyup bir dönemi aydınlatmaktır.

Chansel (2004:3) ‘e göre sinema ile aktif parçası olduğu toplum arasında çok yönlü ve karmaşık bir ilişki vardır. Öğrenciler bu ilişkiyi analiz ederek birçok şey öğrenebilirler. İşte sinema-tarih ilişkisinden hareketle bu karmaşık ilişki analiz edilmeye çalışılır.

Tarih derslerinde öğrenciler yaşadıkları dönemden çok uzak zaman dilimleriyle ilgili konular hakkında, genelde sözlü anlatıma dayalı olarak soyut bir biçimde bilgilendirilmektedir. Bu öğretim şekli öğrencilerin ilgi ve meraklarını istenilen düzeyde uyandıramamanın yanında, alana karşı olumsuz tutum sergilemelerine neden olmaktadır (Demircioğlu, 2007:77). Doğrudan doğruya gözlenemeyen bu soyut bilgilerin somutlaştırılmasında diğer görsel materyaller kadar filmler ya da sinema önemlidir. Hem dersin eğlenceli hale getirilmesi, hem de öğrenmenin kalıcı olması için bu gereklidir. Sinema ve filmler sayesinde öğrenciler tarihte yaşanmış olaylarla ve yaşayan kişilerle birebir ilişki kurar. Gerçekliği tamamıyla hisseder ve tarihi olayların analizini kendisi yapar (Brooks, Aris ve Perry, 1999:4-7).

Tarih eğitiminde kullanılacak filmler, sinema ya da TV dizileri tıpkı resimler gibi geçmişi öğrencilerin gözünde basit ve anlaşılır bir hale getirmede, tarih öğretmenlerine yardımcı olacak unsurlardandır (Akbaba, 2010:173). Bu filmler öğrencilerin geçmişe dair olayları daha rahat anlamalarına yardımcı olacaktır.

Şengül (2010:243)’e göre tarihe drama yoluyla yaklaşan öğrenci; tarihi olay ve olguları içselleştirir, tarihsel empati kurabilir, olaylara çok perspektifli bakış açısından bakabilir ve olayları zihninde daha anlamlı hale getirebilir. Bu durum filmler, sinema ya da TV dizileri için de geçerlidir. Öğrenciler izledikleri kahramanı kendileriymiş gibi hisseder o karakterlerin yerine kendilerini koyarlar. Böylece tarihi olayları algılamada güçlük çekmezler.

Özetle sinema ya da filmlerin giderek de tarihsel dizilerin artmasıyla dizilerin tarih derslerinde kullanımını artırmak hem öğrenci açısından hem de eğitim açısından büyük değer taşır.

3.3.1. Tarih Öğretiminde Tarihi Film ve TV Dizisi Kullanmanın Yararlılıkları

Tarih öğretiminde sinema ve TV dizisi kullanımının önemi giderek artmaktadır. Tarihi TV dizisi ve sinema kullanmanın ve tarih kurgulamalarının öğretim açısından yararları Stradling (2003:230-234)'e göre şöyle sıralanabilir:

1. Genellikle olaya ilişkin birçok perspektif sunarlar.
2. Diyaloglar çoğu kez hakiki ve doğrulanabilir kaynaklara dayanır.
3. Toplumların siyasal, sosyal, kültürel ve iktisadi tarihini sunabilmek için zengin bir kaynak potansiyeli sunabilirler. Bununla birlikte halkın değişen tutumlarını ve sosyal meseleleri anlamaya katkıları açısından yararlı olabilirler.
4. Uzun bir süre önce yaşanmış veya öğrencilerin pek bilmediği yerlerde meydana gelmiş olaylara sanki bugün oluyormuşçasına canlı ve somut bir hava katarlar.
5. Belli bir olayda veya tarihsel gelişmede doğrudan yer almış insanların deneyimlerini, düşüncelerini, duygularını ve tutumlarını anlamayı sağlayacak içgörüler sunarlar.

Chansel (2004:165)'e göre kurmaca filmler titizlikle seçtikleri sürece dramatize edilmiş ve eğlence biçimine büründürülmüş somut durumları sunarlar. Bu filmlerde yer alan ve çoğu kez gençlerin özdeşleşebildikleri karakterler, onları duygusal ve düşünsel düzeyde etkileyen sorunlarla karşı karşıya getirirler. Farklı olma hakkı, belirli çalışma biçimleri sonucunda yabancılaşma, işkence ve ölüm cezası, hapisane sistemi, bilgi edinme hakkı, azınlıklara karşı ayrımcılık, kadınlara yönelik baskılar, dinsel hoşgörüsüzlük ve ırksal nefret filmlerin işledikleri konular arasındadır. Bu durum demokratik sınıf içi uygulamalara dayanan hayal gücü aracılığıyla, yepyeni bir öğretim alanının önünü açar. Her ne kadar öğrencilere sosyal ve tarihsel parametreler sunarak çeşitli sorunları uygun perspektife oturtmak öğrencilere düşen bir görev olsa da, öğretmenlerin ortaya atılan meselelerin ve önerilen hukuksal, siyasal ve sosyal çözümlerin geçerliliği ve anlamlılığı üzerine sağlam gerekçelere dayalı bir tartışmayı başlatması gerekir. Öğrenciler böyle bir

tartışmaya coşkuyla katılacaklardır; Çünkü film onları heyecanla ateşlemiş ve tartışma için gerekli zemini sağlamış olacaktır.

Öztaş (2008:546)'a göre sinema ve TV dizileri kurmaca bir yapı içerisinde kurulsalar dahi belgelere dayandığı sürece öğretimde mutlaka kullanılabilir olduklarını göz ardı etmemek gerekmektedir. Sinema ve TV dizisi kullanmanın yararlılıkları şöyle sıralanabilir (Öztaş, 2007:152-153) :

1. Heyecan vericidir.
2. Sürükleyicidir.
3. Öğreticidir.
4. Sınıf ortamına getirilmesi mümkün olmayan araç ve gereçlerin, olay ve olguların gösterimini sağlar.
5. Kalıcı ve uzun süreli öğrenme sağlar.
6. Geçmişte yaşanmış olayları ve gelecekte yaşanması muhtemel olayları canlandırır.
7. Hareketlilik, renk, müzik vb. unsurlar için içine girdiği için daha verimli bir öğrenme sağlar.
8. Öğrencilerin problemlere ilgilerini uyandırır ve çözüm yolları üretmeye sevk eder.
9. Filmde herhangi bir sahneyi durdurma ve geri alabilme özelliği, konu üzerinde detayları görebilme ve öğrenmeyi artırıcı etki yapar.
10. Amacımıza uygun filmler öğrencilerin hoş vakit geçirmelerini sağlamanın yanında amaçlarımızın gerçekleşmesine de yardımcı olular.
11. Filmde gördüğü eski ile günümüzde içinde bulunduğu yeniye karşılaştırma imkânı sağlar.

Bir görsel materyal olarak filmlerin veya sinema ve TV dizilerinin sağlayabileceği yararlılıkları Demircioğlu (2007:81-82) ilgili literatürden hareketle şu şekilde özetlemiştir:

1. Konuya güdülemeyi sağlar.
2. Geçmiş algılama ve anlamlandırmaya yardımcı olur.
3. Tarih dersine karşı ilgiyi artırabilir.

4. Dersi zevkli hale getirir.
5. Geleceğe yön verebilir.
6. Tarihin bilinmeyenlerini fark etmeye yardımcı olur.
7. Empati duygusunu geliştirir.
8. Farklı duyu organları çalıştırarak kalıcılığı artırır.
9. Öğrencilerin üst düzey düşünme becerilerini çalıştırır.
10. Tarihi olayları somutlaştırır.
11. Etkinlik yapmaya müsait bir eğitim aracıdır.
12. Öğrencileri dersin bir parçası haline getirir.
13. Kelime hazinesini geliştirir.

Tarih öğretiminde sinema ve TV dizileri kullanımı birçok yararlılığı beraberinde getirmekle beraber birtakım sınırlılıklara da sahiptir. Aşağıda bu sınırlılıklar üzerinde durulacaktır.

3.3.2. Tarih Öğretiminde Tarihi Film ve TV Dizisi Kullanmanın Sınırlılıkları

Tarih öğretiminde sinema ve TV dizisi kullanımı birtakım sıkıntıları da beraberinde getirmektedir. Bu sınırlılıklar şu şekilde sıralanabilir:

1. Uygun malzemeye erişmenin zorluğu:Müzeler ve film arşivleri elde kalanları daha dayanıklı ve sağlam formatlara dönüştürerek korumaya çalışmışlarsa da, asetat esaslı yeni filmler bile bozulmaktadır (Stradling, 2003:236-237) .
2. Zaman problemi:Film kullanımının öğretmenin yerini alabilecek bir araç olarak görülmemesi gerektiğini, filmlerin öğretmenin ders dışında zaman ayırmasını gerektiren etkinlik türü olduğunu ifade etmektedir (Öztaş, 2007:153). Ders saatleri sınırlı olduğu için filmleri kullanmada zaman problemi yaşanmaktadır.
3. Etkinliklerin önceden planlanması gerekliliği:Öğretmenin filmi önceden izlemesini ve etkinlikleri planlamasını gerektirir (Pronay, Smith ve Hastie, 1972). Filmle ilgili etkinlikler hakkında bilgi verilmeli ve bu etkinliklerin gösterim sırasında mı ya da gösterim sonrasında mı yapılması gerektiği önceden planlanmalıdır.

4. Olaylar arasında bağlantıların kurulmaması: Bir yerde belli bir dönemde meydana gelen olaylar ve gelişmeler ile başka bir yerde ve dönemde meydana gelen paralel gelişmeler arasında çoğu kez bağlantılar kurulmaz (Stradling, 2003:236-237).
5. Propaganda amaçlı filmlerin kullanılabilmesi: Propaganda amaçlı ve tek taraflı filmler tarih eğitiminde beklenen faydayı vermezler. Belli bir bakış açısını kuvvetlendirmek isteyen, tarihsel gerçekleri farklı göstermek isteyen filmler çekilmiş olabilir (Pronay, Smith ve Hastie, 1972).
6. Gerçek ve kurgu ayırımının yapılamaması: Kimi bilgilerin doğru kimi bilgilerin kurgu olduğu algılayabilir (Stradling, 2003:236-237).
7. Filmleri ders kitabı gibi düşünme: Hareketli görüntü sınıfta verimli kullanılacak en kolay eğitim aracı değildir. Öğrenciler özellikle televizyona dayalı kaynak malzemeyi ders kitabının yerine geçecek bir materyal olarak düşünüp, eleştirel analizden geçiremeyebilir (Stradling, 2003:236-237).
8. Kronoloji yanlışlıkları: Olayların kronolojisini vermede veya ayrıntılı açıklamalar sunmada genellikle pek etkili bir yaklaşım izlenmez (Stradling, 2003:236-237).
9. Gösterim ortamından kaynaklanan sorunlar: Gösterim ortamı karanlık olduğu için öğrencilerin filmle ilgili notlar almaları bazen zordur (Öztaş, 2007:153).
10. Kaynakların belirtilmemesi: Kaynaklar belirtilmez veya bilgilerin nasıl doğrulandığı açıklanmaz (Stradling, 2003:236-237).

Sonuç olarak, film kullanımını birçok yararlılığıyla beraber birtakım sınırlılıkları da içinde barındırmaktadır. Aşağıdaki bölümde bu konuda literatürde ele alınan çözüm önerileri ve filmleri etkili kullanma yolları üzerinde durulacaktır.

3.3.3. Etkili Kullanma Yolları

Tarihi öğretilmede ve yorumlamada önemli bir etkiye sahip olan filmleri kullanmanın öneminden bahsetmek ya da sadece bu konu üzerine konuşmak yeterli değildir (Şahinel, 2007:149). Öğrenci gelişimi ve öğrenme-öğretme süreçlerinin etkililiği için hangi bilginin nasıl, ne şekilde ve hangi zamanda öğretileceği de büyük önem taşımaktadır.

Bilginin nasıl, ne şekilde ve hangi zamanda öğretileceği nasıl büyük önem taşıyorsa filmlerin nasıl ve ne zaman kullanılması gerektiği de çok fazla önem arz eder. Filmleri izlerken sadece tarihi bilgileri verme ya da daha önce ders kitaplarından okuduğumuz bilgileri onaylatmak maksadıyla kullanmamak gerekir. Tarihi film izlemenin, izletmenin maksadı bildiklerimiz yanında bilmediklerimizi keşfetmek ve o günün koşulları içinde yaşananları anlamaya çalışmak, kendini geçmişin bir nevi içinde hissetmek, oradaki bireylerle empati kurmayı algılamak anlamında önem taşımaktadır. Danacıoğlu (2008:30)'nun ifadesiyle “tarihsel izlerin peşine düşmek belgelerden, kırlara, coğrafya bilgilerine, anılara uzanan bir yolculuğu peşinen göze almak demektir. Yani her şey bizim için tarihsel değer teşkil edebilir ve tarihi daha iyi anlamlandırmamıza yardımcı olabilir.

Tarihi filmlerle ilgili temel sorun onları nasıl kullanacağımızla ilgilidir. Film kullanma ya da dizi kullanma noktasında her zaman filmin tamamını kullanmaktan bahsedilmemektedir. Bu en başta zaman problemi doğurur. Çünkü ders saatleri her öğrenci kitlesi için aynı olmamakla birlikte azdır. Bu noktada önemli olan doğru zamanda doğru filmi kullanma gerekliliğidir. Dersin konusuna uygun ve yarar getirebileceğine inanılan zamanda filmi kullanmak, dersin amacına oldukça fazla hizmet edebilecektir.

Filmleri seçerken dikkat edilmesi gereken nokta kullanılacak filmin öğrencilerin hedef davranışlarına uygun olup olmadığıdır. Her filmin öğrencilere gösterilmesi uygun olmayıp, gösterimi sakıncalı unsurlar içerebilir (Öztaş, 2010:299). Film seçiminde titizlik önemli olup öğretilcek konuya uygun ve öğrenci yaş profiline uygun filmlerin seçimi gereklidir. Kullanım öncesi ve sonrası titizlikle çalışılıp çeşitli etkinlikler düzenlemek de önemlidir.

Bir filmde kısa bir gösterim, belki de bir ders saatinde elde edebileceğimiz dönütün daha fazlasını almamızı sağlayabilir. Ancak bu uygulama öğretmenin ilgili filmi önceden seyretmesini ve öğrencilerin aktif katılımını sağlamak için seyredilecek bölümü kısa tutmasını gerektirebilir (Pronay vd.,1972).

Filmleri izlettirme belli bir plan dahilinde yapılmalıdır. Aksi takdirde izleyip geçilen filmin herhangi bir yarar getireceğini ummak boşuna bir çaba olacaktır. Bu sebeple film izletme etkinliği 3 kısımda incelenebilir (Öztaş, 2007:147).

- a. Gösterim öncesi
- b. Gösterim sırası
- c. Gösterim sonrası

- a. Gösterim Öncesi:Öğretmen önceden izlediği film hakkında yapılacak etkinlikleri planlamalıdır. Filmi izletmeye başlamadan önce etkinliğin amacı belirtilmeli, etkinlik sırasında ve sonrasında yapılacaklara dair gerekli açıklamalar yapılmalı, karşılaşılan her bilginin kurgu ürünü olan filmlerde doğru olmayabileceği hatırlatılmalıdır. Film hakkında önceki bilgileri yoklanmalı ve arkadaşlarıyla paylaşmaları istenmelidir.
- b. Gösterim Sırası:Film başlamadan önce genel fikirler edinilen film hakkında gösterim esnasında da çeşitli bilgilendirmeler yapılabilir. Örneğin film içerisinde geçen önemli bir tarihi olaya ilgin açıklama kısa bilgiler verilebilir. Öğrencilerin özellikle dikkatini çekmek istenen kısımlar tekrar edilmelidir. Böylece öğrencilerin algılama düzeyleri artacaktır.
- c. Gösterim Sonrası:Seyredilen filmler ya da filmde bazı bölümler hakkında fikirler paylaşılmalı hatta tartışmalar açılmalıdır. Filmlere dair genel fikirler ortaya çıkarılmalıdır. Filmde kazanımları ölçmek maksatlı çalışma yaprakları düzenlenmelidir.

Tarihi filmlerin derslerde kullanılması maksadıyla birçok film ya da belgesel filmler örnek verilebilir. T.C. İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük dersler için “Ateşten Günler” (1987), “Kurtuluş” (1994), “Yaban” (1996), “Cumhuriyet” (1998) ve “Küçük Ağa” (1983) filmleri önerilebilir (Öztaş, 2008:546). Günümüze doğru gelindikçe özellikle yakın tarihi anlamak için TV dizilerinden bölümler de öğrencilere izlettirilebilir. Bunlara “Hatırla Sevgili”, “Çemberimde Gül Oya” ve “Bu Kalp Seni Unutur mu?” örnek verilebilir. Ayrıca hazırlanmış birçok belgesel film de derslerde materyal olarak kullanılabilir. Örneğin “Çanakkale’yi Öğrenmek”, “Son Tanıklar” ve “Sarı Zeybek” bunlardan sadece birkaçıdır. Yine bu anlamda yabancı tarihi filmler de izletmek mümkündür. Örneğin Birinci Dünya Savaşı ile ilgili “Garp Cephesinde Yeni Bir Şey Yok ” ve İkinci Dünya Savaşı yılları için bu dönemi konu alan “Er Ryan’ı Kurtarmak” (1998) örnek verilebilir (Öztaş, 2008:546). Türkiye’de çekilmiş tarihi filmlerin bir listesi Ek 4’te verilmiştir.

3.4. Yeni Tarih Dersi Programlarında Filmlerin Yeri

Uzun yıllardır tarih eğitimiyle ilgili yapılan eleştiri ve önerileri göz önünde bulunduran Milli Eğitim bakanlığı talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı, 2007 yılından itibaren Tarih dersi öğretim programlarını yenilemiştir. Bu programlar yapılandırmacı yaklaşım doğrultusunda, öğrenci merkezli ve etkinlik temelli olarak hazırlanmaya çalışılmıştır. Yeni tarih programlarının açıklamalar kısmında ‘öğrencinin aktif katılımını sağlamak, dersi daha etkili ve zevkli hale getirebilmek için farklı yöntem ve teknikleri içeren etkinlikler’ planlanması gerektiğinden bahsedilmektedir. Programlar ‘etkinlik tasarlanırken kazanımlar, açıklamalar, öğrenme stilleri, farklı zekâ türlerine sahip öğrencilerin ilgi, yetenek ve ihtiyaçları ve okulun bulunduğu çevrenin göz önüne alınması’ gerektiğine vurgu yapmaktadır (MEB, 2007). Programlarda yer alan film kullanımıyla ilgili diğer açıklamalar şunlardır:

1. Tarih derslerinde görsel iletişim araçlarına yer verilmeli; tepegöz, slayt, bilgisayar, televizyon vs. etkin olarak derste kullanılmalıdır. Kazanımlarla ilgili belgesellerden, filmlerden vb. yararlanılmalıdır (MEB, 2007).
2. Film etkinliklerinde; ders saatleri göz önünde bulundurulmalı, kazanımın içeriğine uygun filmin belli bölümleri etkinliklerde kullanılmalıdır (MEB, 2008).
3. Etkinliklerde kullanılacak metin ve görsel malzemeler (resim, fotoğraf, karikatür, afiş, gazete, dergi, film, belgesel vb.) öğrenci seviyesine uygun ve pedagojik olmalıdır (MEB, 2009).
4. Kütüphane ve müze koleksiyonları, tarihi mekânlar, tarihi fotoğraflar, gazeteler, günlükler, dergiler, belgesel filmler, tanık anlatıları, nüfus sayım sonuçları, vergi kayıtları, istatistiksel derlemeler ve ekonomik göstergeler gibi çok değişik kaynaklardan tarihsel veri elde eder (MEB, 2010).

Programdaki kazanımlara yönelik olarak hangi filmlerin hangi ünitelerde kullanılabileceğine dair tarih programlarında yer alan öneriler şunlardır:

9.sınıf Tarih dersi öğretim programındaki Uygarlığın Doğuşu ve İlk Uygarlıklar ünitesinde, “Anadolu’da yaşamış ilk uygarlıkların siyasi, sosyal, kültürel, ekonomik yapılarını ve çevre uygarlıklarla etkileşimini açıklar” kazanımına yönelik olarak Hititleri

anlatan bir belgesel; Türk İslam Devletleri (10-13.Yüzyıllar) ünitesinde (5.ünite), “Büyük Selçuklu Devleti Dönemi eserlerinden yararlanarak bilim, sanat ve kültüre verilen önemi değerlendirir” kazanımı ile ilgili TRT yapımı “Asya’nın Kandilleri” belgeseli; Türkiye Tarihi (11-13. Yüzyıl) ünitesinde (6. Ünite) “İlhanlı Devleti’nin siyasi faaliyetlerinin Anadolu ve Orta Doğu’ya etkilerini tartışır” kazanımına dair “Cengizhan” önerilmektedir.

10.sınıf Tarih dersi öğretim programında yer alan Beylikten Devlete (1300-1453) (1.Ünite) ünitesinde “Osmanlı Devletinin gelişimini etkileyen faktörleri değerlendirir” kazanımı için Osmanlı Devleti’nin kuruluşu ile ilgili belgesel veya filmler; Dünya Gücü:Osmanlı Devleti (1453-1600) (2.Ünite) ünitesinde “1.Süleyman (Kanuni) Dönemi siyasi ve askeri faaliyetlerinin Osmanlı Devleti’nin dünya gücü olmasına etkisini değerlendirir” kazanımı ile ilgili olarak XV ve XVI. yüzyıllarda Osmanlı Devleti ile ilgili film, belgesel, tiyatro oyunu vb. etkinlikler; 10.sınıf programının Arayış Yılları (XVII. Yüzyıl) (3.Ünite) ünitesinde “IV.Murat’ın siyasi ve askeri faaliyetlerini açıklar” kazanımı ile ilgili olarak TRT yapımı olan IV.Murat filmi; En Uzun YüzYıl (1800-1922) (5.Ünite) ünitesinde “1.Dünya Savaşı’nın sebep ve sonuçlarını kavrar” kazanımı ile ilgili olarak, Sarıkamış Harekatı ve Sarı Gelin belgesel filmi tavsiye edilmiştir.

11.sınıf Tarih dersi öğretim programında Türklerde Sanat (6.Ünite) ünitesinde “Osmanlı sanatının genel özelliklerini değerlendirir” kazanımı ile ilgili “Kalem İşleri Osmanlı klasik süsleme sanatları ile ilgili belgeseller; 12.sınıf T.C.İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük dersi öğretim programında Milli Mücadele’nin Hazırlık Dönemi (2.Ünite) “Kuva-yı Milliye ruhunun oluşumunu Kuva-yı Milliye hareketini analiz eder” kazanımı ile ilgili olarak Milli Mücadelede Türk Telgrafçıları adlı film; Atatürk’ün Ölümü (7.Ünite) ünitesinde “Atatürk’ün son günleri ve ölümüyle ilgili olayları kavrar” kazanımına dair Atatürk ile ilgili belgeseller önerilmiştir.

12. sınıf Çağdaş Türk ve Dünya Tarihi Dersi Öğretim Programında Yumuşama Dönemi ve Sonrası (4.Ünite) ünitesinde “Dünyadaki ekonomi, bilim, kültür, sanat ve spor alanındaki gelişmelere örnek verir” kazanımıyla ilgili Yuri Gagarin ve Neil Armstrong’un uzay çalışmalarıyla ilgili belgesel ve filmlerini izletme tavsiye edilmektedir. Son olarak da Küreselleşen Dünya (5.Ünite) ünitesinde “Dünyadaki bilim, kültür, sanat ve spor

alanındaki gelişmelere örnek verir” kazanımı için sinema ödülleri, film festivalleri ve gösterilen filmleri araştırma bir etkinlik örneği olarak programda yer almaktadır.

Görüldüğü gibi yeni Tarih programları okullarda film ve belgesel kullanımını teşvik etmekte ve değişik kazanımlar için çeşitli film ve belgesellerin izletilmesini tavsiye etmektedir. Ancak uygulamada durumun ne olduğu ve öğretmenlerin bu tavsiyeleri ne oranda uyguladıkları yapılacak araştırmalarla ortaya çıkarılabilir. Bu çalışma da okullardaki film ve belgesel kullanımıyla ilgili mevcut durumu tespit etmeyi amaçlamıştır. Önümüzdeki bölüm bu araştırmanın metodolojisini açıklamaktadır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

4. YÖNTEM

Bu bölümde sırasıyla araştırmanın yöntemi, örneklem, veri toplama araçları ve veri analizinde kullanılan yöntemler açıklanmaya çalışılmaktadır.

4.1. Araştırmanın Yöntemi

Bu araştırmada tarih öğretim programı ve filmlerle ilgili var olan bir durum üzerinde çalışıldığından, araştırma betimsel araştırma yöntemine uygun olarak yapılandırılmıştır. Betimsel çalışmalar genelde verilen bir durumu aydınlatmak, standartlar doğrultusunda değerlendirmeler yapmak ve olaylar arasında olası ilişkileri ortaya çıkarmak için yürütülür. Bu tür araştırmalarda asıl amaç incelenen durumu etraflıca tanımlamak ve açıklamaktır. Ayrıca mevcut durum nedir, neredeyiz, ne yapmak istiyoruz, nereye ve hangi yöne ve nasıl gitmeliyiz gibi sorulara dikkat çekilir ve bu sorulara cevap aranır (Çepni, 2007:34).

Bu araştırmada betimsel yöntem kullanılmıştır. Betimsel yöntem problemi tespit etmek, mevcut koşulları ortaya çıkarmak, konuyu etraflıca ele almak amacıyla kullanılmıştır. Ayrıca çalışmalarda araştırılan ortamda herhangi bir değişim yapılmaksızın var olan olaylarla çalışmak için bu yöntem kullanılmıştır.

4.2. Araştırmanın Veri Toplama Araçları

Araştırmada konu ve amaca bağlı olarak anket ve mülakat kullanılmıştır. Anket metodu ile çeşitli verileri toplamak olasıdır. İnsanların tutumlarını, davranışlarını, duygularını, düşüncelerini, tercihlerini vb. gibi birçok konudaki durumlarını anket verileri ile ortaya çıkarmak mümkündür (Çepni, 2007:131). Anketle geniş kitlelere ulaşmak, araştırmayı büyük gruplara taşımak kolaydır; para, zaman ve enerji bakımından en az bir

masrafla yapılabilir. Bu araştırmada anket kullanılmasının amacı az zamanda, daha ucuz ve kolay biçimde çok sayıda kişiye ulaşmaktır. Ancak anketle sorulara özellikle şikandırılmış kapalı uçlu sorulara açıklık getirme olanağının olmaması, yanlış bilgi yorumların ortaya çıkma olasılığının olması ve derinlemesine bilgi elde edilmesi zor olduğu için anket dışında mülakatlardan da yararlanılmıştır. Mülakat ile ankette sorulan sorulara ek sorular sorulabilir, soru sorulan kişinin tepkileri ve yüz ifadesi birebir gözlemlenebilir, kimi zaman soruların yerleri değiştirilebilir (Yıldırım ve Şimşek, 2008:124-125). Bu çalışmada amaçlanan konuyla ilgili derinlemesine bilgi elde etmek olduğu için mülakat kullanılmıştır.

- a. Farklı sınıflardaki öğrencilerin tarih öğretiminde filmlerin kullanılmasına dair görüşlerini tespit etmek, tarih öğretiminde filmlerin kullanılıp kullanılmadığını öğrenmek, eğer kullanılmıyorsa niçin kullanılmadıklarını saptamak, hangi sinema filmlerinin ve dizilerin daha çok izlendiğini genel hatlarıyla belirlemek amacıyla bir anket formu,
- b. Farklı sınıflardaki öğrencilerin ve öğretmenlerin tarih öğretiminde filmlerin kullanılmasına dair görüşlerini tespit etmek, her anlamda konunun daha iyi algılanmasını sağlamak ve derinlemesine öğrenmek amacıyla düzenlenmiş mülakat formları veri toplama aracı olarak kullanılmıştır.

4.2.1. Araştırmada Kullanılan Anket ve Geliştirilmesi

Araştırmada kullanılan anket formundaki soruların birinci bölümü, örnekleme dahil olan öğrencilerin cinsiyeti, kaçınıcı sınıf olduğu, bulunduğu lise türü ve bölümünü belirlemeye yönelik soruları içermektedir. İkinci ve üçüncü bölümde, derse olan ilgiye ait soruların diğer sorularla ilgisini içeren yöntem ve tekniğe dair sorular, kullanılan materyallerle ilgili sorulardan oluşmaktadır. Dördüncü bölümde öğrencilerin daha çok hangi konulu dizilerle ilgilendiğini tespit etmek maksadıyla çeşitli sorular yöneltilmiştir. Beşinci bölümde film, sinema ya da dizilerin derslerde kullanılıp kullanılmadığını tespit etmek amacıyla çeşitli sorular yöneltilmiş ve eğer kullanıldı ise buna ait sorular sorulmuştur. Altıncı bölüm bireylerin kendi fikirlerini daha ayrıntılı olarak anlamak maksadıyla sorulan sorulardan oluşmaktadır. Anketin uygulandığı kişilere anketin amacı, verilerin nerede kullanılacağı ve çalışmanın gerekçesi belirtilmiştir. Anket formu çeşitli araştırmaların anketleri incelenip oluşturulmuştur. Ankette kapalı uçlu soruların yanı sıra

açık uçlu sorular, liste halinde hazırlanan sorular, sıralamak için hazırlanan soru tipleri konulmuştur. Bu anket formu toplamda 439 öğrenciye uygulanmıştır (Ek:1 Öğrenci Anketi).

4.2.2. Araştırmada Kullanılan Mülakat ve Geliştirilmesi

Bu çalışmada mülakatlar öğrencilerle ve öğretmenlerle mülakat yapılmıştır. Öğrencilerle olan mülakat 14 (Ek 2), öğretmenlerle olan 17 sorudan oluşmaktadır (Ek 3). Bu mülakatlar, Trabzon ili ortaöğretim kurumlarının değişik öğretim kademelerinde derse giren 13 öğretmen ve 20 öğrenci ile gerçekleştirilmiştir.

4.3. Geçerlik, Güvenirlik ve Etik

Araştırmaya dair verilerin geçerli, güvenilir ve bilimsel ahlâka uygun olması araştırma açısından önemlidir. Araştırmada geçerlilik, ölçme aracının ölçülmesi amaçlanan olguyu doğru ölçmesi ile yakından ilgilidir (Yıldırım ve Şimşek, 2008:25). Anketlerde en çok dikkat edilen içerik geçerliliği olup içerik geçerliliğinde ölçeğin, amaçlanan hususların ölçülüp ölçülmediği ve soruların ölçülmek istenen kavramın özünü kapsayıp kapsamadığı araştırılır. Ankette içerik geçerliliğinin sağlanması için madde haline getirilecek konu ve kavramlar tam olarak açıklanmalı, ölçekteki soru cümlelerinin araştırılan konuyu, kapsama ve temsil etme gücü yüksek olmalıdır. Ankette geçerlilik anketin konuya uygunluğu demek olup, geçerlilik de kendi içinde alt dallara ayrılır. Her ankette görünüş geçerliliğinin bulunması gereklidir. Görünüş geçerliliği ankete konan her sorunun konu ile ilişkili olması demektir. Ayrıca yapılan anket tüm konuyu kapsamalıdır ki bu kapsam geçerliliğidir. Bu araştırmada kullanılan her madde konu ile ilgili olup, tüm konuyu kapsayacak yani tarih öğretiminde TV filmi, dizisi ve sinemanın kullanımına dair öğrenci görüşlerine aittir.

Bir ankette aranılan özelliklerden biri de güvenilirliktir. Güvenilirlik, en basit tanımıyla araştırma sonuçlarının tekrar edilebilirliği ile ilgilidir (Yıldırım ve Şimşek, 2008:255). Bir araştırma ikinci kez yürütüldüğünde dahi aynı sonuçları veriyor ise o araştırma güvenilir demektir. Güvenilir bilginin özelliklerini ise şöyle sıralamak mümkündür:Elde edilen bilginin doğruluğu ilgili araştırmacıların hepsi tarafından onaylanmalı, elde edilen bilgi yanlış anlaşılmaya meyil vermeyecek şekilde ve herkesin

anlayabileceği tarzda sunulmalı ve elde edilen bilgi herkesin kullanımına açık olmalıdır (Çepni, 2007:154-155).

Ankette güvenilirlikte, bir araştırmanın bulgularının gerçeği yansıtmayı yansıtmadığı, yansıtmıyorsa yansıtma derecesi araştırma farklı zamanlarda ya da farklı kişiler aracılığıyla yürütülürse aynı ya da benzer sonuca ulaşılmasıyla ilgilidir (Ekiz, 2003:35). Araştırmada birden fazla veri kaynağı kullanılmış (öğretmen ve öğrenci) olup bunlardan alınan sonuçlara dayalı yorumlar yapılmıştır. Bu araştırmada kullanılan anket formunun farklı bölümlerinde benzer sorulara yer verilmiştir. Ayrıca araştırma verilerinin sunumunda tablolar, istatistiksel işlemler ve mülakat analiziyle nitel verilere yer verilmiş olması güvenilirliği sağlaması açısından önemlidir.

Etik konusuna dikkat etmek için de bu araştırmada anket ve mülakatlar uygulanırken katılımcılara araştırmanın amacı ve nerede kullanılacağı belirtilmiş; araştırma yapılan bireylerden isim istenmemiş, mülakatlarla ilgili kendilerinden izin alınmış, mülakatlar araştırmacı tarafından kimi zaman not tutularak, kimi zaman ses kaydı cihazına kaydedilerek yapılmıştır.

4.4. Araştırmanın Evren ve Örneklemi

Araştırmanın evrenini Trabzon il merkezindeki ortaöğretim kurumlarında farklı lise türlerinde okuyan öğrenciler ve tarih öğretmenleri oluşturmaktadır.

Trabzon merkezindeki üç değişik ortaöğretim türünde eğitim gören öğrenciler ve Trabzon ili üç değişik lise türünde görev yapan tarih öğretmenleri örnekleme oluşturmuşlardır. Bu liselerdeki 439 öğrenci ile anket, 20 öğrenci ve 13 öğretmenle de mülakat yapılarak veriler elde edilmiştir.

4.5. Araştırmanın Pilot Çalışması

Araştırmanın ve kullanılan anketin geçerliliğini ve güvenilirliğini artırmak amacıyla pilot çalışma yapılmıştır. Hazırlanan formlar danışman onayı alınarak oluşturulmuştur. Bu ön çalışma sonucu eksiklikler tespit edilip düzeltilmeye çalışılmıştır.

Anketler bir dershanede eğitim gören 15 öğrenciye uygulanmış olup, eksikler tespit edilip düzeltilmiştir.

4.6. Verilerin Çözümlemesi

Kişisel bilgiler formu ve anket formları, SPSS for Windows 16,0 paket program ile çözümlenmeye tabi tutulmuştur.

Bulgular bölümünde, ilk önce örneklem grubuna ait öğrencilerin yapısını tanıtıcı, katılan kişi sayısı (n) ve yüzde dağılımları (%) incelenmiştir. Ardından araştırmaya katılan öğrencilerin konuyla ilgili düşünceleri araştırmanın amaçlarına bağlı olarak alt bölümler halinde incelenmiş ve tablolar halinde sunulmuştur.

Kaydedilen mülakatların deşifre edilen metinleri dikkatlice okunarak, verilen cevaplar kategorize edilmiştir. Mülakat analizleri yapılırken öğretmen ve öğrencilerin görüşleri gerekli durumlarda doğrudan alıntı yoluyla yansıtılmıştır.

BEŞİNCİ BÖLÜM

5. BULGULAR VE YORUMLAR

Bu bölümde, anket aracılığıyla toplanan verilerin istatistiksel çözümlenmeleri sonucunda elde edilen bulgular ve yorumları yer almaktadır. Aşağıda öncelikle araştırmaya katılan okulların listesi ve katılan öğrenci sayıları tablo halinde verilmektedir.

Tablo 1: Okullara Göre Yapılan Anket Sayısı

Meslek Lisesi	104
Cumhuriyet Lisesi	80
Anadolu İmam Hatip Lisesi	56
Erdoğan Lisesi	56
Yunus Emre Lisesi	41
Fatih Lisesi	40
Kanuni Anadolu Lisesi	32
Tevfik Serdar Anadolu Lisesi	30

Tablo 1’de Trabzon ilinde bulunan 8 okulda yapılan anketlerin sayısı gösterilmektedir. Yapılan anketlerin 104’ünü Meslek Lisesi öğrencileri oluştururken, 117’sini Anadolu Lisesi öğrencileri oluşturmaktadır. 218 öğrenci ise Genel Lise öğrencilerinin oluşturduğu anketlerden oluşmaktadır.

5.1. Katılımcılarla İlgili Bilgiler

Bu bölümde kişisel bilgilerin yer aldığı sorular ile ortaöğretim kısmında bulunan öğrencilere ait cinsiyet, sınıf, bulunduğu lise türü ve bulunduğu bölüme ilişkin kişi sayısı ve yüzde dağılımları sırasıyla verilmiştir.

Tablo 2:Öğrencilerin Cinsiyetine İlişkin Kişi Sayısı ve Yüzde Dağılımları

Cinsiyet	n	%
Kız	204	46.5
Erkek	235	53.5
Toplam	439	100.0

Örnekleme dahil olan öğrenciler toplamda 439 kişiden oluşmaktadır. Bunların % 53.5 'ini erkek öğrenciler ; %46.5 'ini kız öğrenciler oluşturmaktadır.

Tablo 3:Öğrencilerin Hangi Sınıfta Olduğuna İlişkin Kişi Sayısı ve Yüzde Dağılımları

Sınıf	n	%
11.sınıf	183	41.7
10.sınıf	139	31.7
9.sınıf	117	26.7
Toplam	439	100.0

Tablo 3'e göre, araştırmaya katılan öğrencilerin çoğu 11.sınıf öğrencilerinden oluşmaktadır. 11.sınıf öğrencileri örneklemin % 41.7'sini oluşturmaktadır. Katılımcıların % 31.7'sini 10.sınıf öğrencileri, % 26.7'sini de 9.sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Anketler Mayıs ayında yapıldığından üniversite sınavına hazırlanan ve derslere devam etmeyen 12.sınıf öğrencilerine ulaşamamıştır.

Tablo 4:Öğrencilerin Bulunduğu Lise Türüne Ait Kişi Sayısı ve Yüzde Dağılımları

Lise Türü	n	%
Genel Lise	218	49.7
Anadolu Lisesi	117	26.7
Meslek Lisesi	104	23.7
Toplam	439	100.0

Örnekleme meydana getiren öğrencilerin % 49.7'sini Genel lise öğrencileri, % 26.7'sini Anadolu lisesi öğrencileri ve % 23.7'sini Meslek lisesi öğrencileri oluşturmaktadır.

Tablo 5:Öğrencilerin Bulunduğu Bölüme Ait Kişi Sayısı ve Yüzde Dağılımları

Bölüm Türü	n	%
Henüz bölüm seçmeyenler (9.sınıf öğrencileri)	144	32.8
Türkçe-Matematik	109	24.8
Türkçe-Sosyal	109	24.8
Matematik-Fen	77	17.5
Toplam	439	100.0

Tablo 5’de bulunulan bölüm türüne dair yüzdeler gösterilmiştir. Öğrencilerin % 32.8’ini 9.sınıf öğrencileri oluştururken, % 24.8’ini Türkçe-Matematik bölümü öğrencileri, % 24.8’ini Türkçe-Sosyal bölümü öğrencileri takip etmektedir. Bunun dışında % 17.5’ini Matematik-Fen bölümüne ait öğrencilerden oluşmaktadır.

5.2. Öğrencilerin Tarih Dersi Hakkındaki Genel Fikirlerine İlişkin Bulgular

Aşağıdaki tablolar öğrencilerin tarih dersine bakış açısını, kullanılan yöntemleri ve araç-gereçlerin ne olduğunu göstermektedir. Bu tablolarda bu özelliklerle ilgili kişi sayısı ve yüzde dağılımlarına yer verilmiştir.

Tablo 6 :“Tarih derslerinden hoşlanıyor musunuz?” Sorusuna Verilen Cevapların Oranı

	n	%
Evet	235	53.5
Hayır	41	9.3
Bazen	163	37.2
Toplam	439	100.0

Tablo 6’ daki veriler öğrencilerin “tarih dersinden hoşlanıyor musunuz ?” sorusuna verdikleri cevaplara ait kişi sayısı ve yüzde değerleridir. Tablo 6’ya göre öğrencilerin % 53.5’i evet, % 37.2’si bazen ve % 9.3’ü hayır cevabını vermişlerdir. Bu değerlere bakıldığında öğrencilerin büyük çoğunluğunun tarih dersinden hoşlandığı söylenebilir. Bu soruya “hayır” cevabını verenlerin yüzdesi bir hayli düşüktür. Bazen yanıtı ise oldukça büyük bir yüzdeye sahiptir.

Tablo 7 :“Bulduğunuz bölümün tarihe olan ilginizi artırmasında etkisi

var mıdır ?”

	n	%
Evet	157	35.8
Hayır	185	42.1
Bazen	97	22.1
Toplam	439	100.0

Tabloya göre öğrencilerin % 35.8’i evet, % 42.1’i hayır, % 22.1’ü bazen cevabını vermişlerdir. Bu verilere göre soruya verilen cevaplarda en fazla oran “hayır” seçeneğine aittir.

Tablo 8:“Derlerde kullanılan yöntem ve tekniklerden hangisi tarih derslerine olan ilginizi artırır ?” sorusuna verilen cevapların oranı

Yöntem ve Teknikler	n (sayı)	% (yüzde)
Film izletme	304	69.2
Tartışma	238	54.2
Örnek olay	210	47.8
Gösteri	191	43.5
Anlatım	178	40.5
Soru-cevap	178	40.5
Rol Yapma	139	31.7
Gösterip Yaptırma	120	27.3
Beyin Fırtınası	109	24.8
Drama	102	23.2
Görüş Geliştirme	91	20.7
Proje	79	18.0
Problem Çözme	51	11.6

Tablo 8’ e göre tarih derslerine ilgiyi artıracak yöntemler ve tekniklerden ilki 69.2’lik bir yüzde ile “film izletme” dir. Bunun yanı sıra 54.2’lik bir yüzde ile film izlemeyi “tartışma” tekniği takip etmektedir. Ardından % 47.8’lik bir yüzde ile örnek olay olurken bunları takiben % 43.5’lik yüzde ile gösteri, % 40.5’lik bir yüzde ile de anlatım ve soru-cevap gelmektedir. % 31.7’lik yüzde ile takiben rol yapma gelmektedir. Diğer yöntem ve tekniklerin ilgiyi artırdığını düşünen öğrencilerin yüzde oranı diğerlerine göre daha

azdır. Tablo 8’den anlaşılmaktadır ki film izletme tarih dersine olan ilgiyi artırmaktadır ve bu şekilde düşünen öğrencilerin oranı oldukça yüksektir.

Tablo 9 :“Tarih derslerinin işlenişinde öğretmeniniz hangi yöntem ve teknikleri kullanmaktadır?” Sorusuna Verilen Cevapların Oranı

Yöntem ve Teknikler	n	%
Anlatım	382	87.0
Soru-cevap	310	70.6
Tartışma	189	43.1
Örnek olay	153	34.9
Film izletme	90	20.5
Görüş geliştirme	89	20.3
Problem çözme	53	12.1
Beyin fırtınası	44	10.0
Gösterip yaptırma	41	9.3
Proje	36	8.2
Rol yapma	33	7.5
Gösteri	31	7.1
Drama	12	2.7

Öğrencilere “Tarih derslerinde işlenişinde öğretmeniniz hangi yöntem ve teknikleri kullanmaktadır?” sorusu sorulmuş ve Tablo 9’ da verilen seçenekleri işaretlemeleri istenmiştir. Tablo 9’daki verilere bakıldığında % 87.0’lık kısım ders işlerken öğretmenlerinin anlatım yöntemini kullandığını söylemektedir. Anlatımı takiben en çok kullanılan % 70.6’lık bir yüzde ile soru-cevap tekniği, ardından % 43.1’lik bir oranla tartışma yöntemi gelmektedir. Bunların yanı sıra % 20.5’lik yüzde ile film izletme ve % 20.3’lük yüzde ile görüş geliştirme tekniği diğerlerini izlemektedir. Tablo:10’a bakıldığında görülmektedir ki problem çözme (% 12.1), beyin fırtınası (% 10.0) veya gösterip yaptırma (% 9.3) gibi yöntem ve tekniklerin kullanımı oldukça azdır. Bu durum göstermektedir öğretmenlerimiz dersin işlenişinde geleneksel yöntemleri fazlasıyla kullanmaktadır. Bu durum öğrencilerin tarih derslerini genelde pasif olarak geçirdiklerini göstermektedir.

Tablo 10 :“Tarih derslerinizde görsel materyallerden hangisi kullanılmaktadır?”

Sorusuna Verilen Cevapların Oranı

Materyaller	n	%
Haritalar	270	61.5
Fotoğraf ve Resimler	181	41.2
Kavram Haritaları	180	41.0
Powerpoint Sunumlar	120	27.3
Filmler	99	22.6
Grafik ve Şekiller	72	16.4
İnternet	70	15.9
Karikatürler	28	6.4
Afişler	22	5.0
Posterler	13	3.0

Öğrencilere tarih derslerinde kullanılan görsel materyallerin neler olduğu sorulmuştur. Tablo 10' a göre derslerde en çok kullanılan materyal % 61.5'lik yüzde ile haritalar olarak işaretlenmiştir. Haritaları takiben % 41.2'lik bir yüzde ile fotoğraflar ve resimler ikinci sırayı, kavram haritaları % 41.0'lık yüzde ile üçüncü sırayı almaktadır. Ardından % 27.3'lük yüzde ile powerpoint sunumlar ve % 22.6'lık yüzde ile filmler gelmektedir. Diğer materyaller, grafik ve şekiller % 16.4 ve internet % 15.9 oranında diğerlerine göre çok daha az kullanılmaktadır.

Tablo 11:“Materyallerden hangileri derse olan ilginizi artırır ?”

Sorusuna Verilen Cevapların Oranı

Materyaller	n	%
Filmler	310	70.6
Fotoğraf ve Resimler	287	65.4
Karikatürler	181	41.2
Powerpoint Sunumlar	161	36.7
Haritalar	149	33.9
Grafik ve Şekiller	96	21.9
Kavram Haritaları	94	21.4
Posterler	88	20.0
Afişler	85	19.4

Öğrencilere listede verilen materyallerden hangisinin tarih derslerine olan ilgilerini artıracığı sorulmuştur. Tablo 12’de görülen verilere göre filmler % 70.6, fotoğraf ve resimler % 65.4, karikatürler % 41.2’lik bir yüzdeyi içermektedir. Bunları takiben internet 37.6’lık yüzde ile, Powerpoint sunumlar 36.7’lik bir yüzde ile ve onu takiben % 33.9’luk yüzde ile haritalar gelmektedir. Görülmektedir ki filmler en yüksek yüzde oranı ile tarih dersine ilgiyi artıracak materyallerin başında gelmektedir.

5.3. Öğrencilerin Tarihi Film ve Diziler Hakkındaki Fikirlerine İlişkin Bulgular

Bu kısımda öğrencilerin tarihi film ve diziler hakkındaki fikirlerini içeren soruların cevaplarına ait veriler sunulduğu bölümdür. Anketteki bölüm IV ve bölüm V’ teki sorular bu kısımda analiz edilmiştir.

Tablo 12:“Ne tür TV dizilerini düzenli olarak takip etmektesiniz?”

Dizi Türleri	n	%
Macera ve Polisiye D.	263	59.9
Gençlik Dizileri	222	50.6
Tarihi Diziler	138	31.4
Aşk Konulu Diziler	134	30.5
Töre Konulu Diziler	47	10.7

Tablo 12 öğrencilerin tarihi film ve diziler hakkındaki fikirlerine ilişkin ilk tablo olup, anketin 11. sorusudur. Ortaya çıkan verilere göre en çok izlenen TV dizi türü % 59.9’luk yüzde ile macera ve polisiye dizileri, % 50.6’lık bir yüzde ile gençlik dizileri ve % 31.4’lük bir yüzde ile tarihi dizilerdir. Bunları takiben diğer diziler gelmektedir. Bu durum göstermektedir ki tarihi dizi izleme oranı çok yüksek değildir.

**Tablo 13:“Takip ettiğiniz tarihi TV dizilerinin adlarını yazar mısınız?”
Sorusuna Verilen Cevaplar**

Diziler	n	%
Muhteşem Yüzyıl	119	27.1
Elveda Rumeli	28	6.4
Hatırla Sevgili	19	3.9
Kırık Kanatlar	13	3.0
Çemberimde Gül Oya	12	2.7
Denizler İmparatorluğu	6	1.4
Muhteşem Kraliçe	4	0.9
Bu Kalp Seni Unutur mu?	3	0.7
Çağrı	3	0.7
Deli Saraylı	3	0.7
Merlin	3	0.7
Camelot	3	0.7

Öğrencilere takip ettikleri tarihi dizilerin neler olduğu sorulmuştur. Tablo 13'e bakıldığında en çok izlenen tarihi TV dizisi 27.1'lik yüzde ile “Muhteşem Yüzyıl”, % 6.4'lük yüzde ile “Elveda Rumeli” ve % 4.3'lük yüzde ile “Hatırla Sevgili” dizisi olduğu görülür. Ardından 3.0'lık yüzde ile “Kırık Kanatlar” ve % 2.7'lik yüzde ile “Çemberimde Gül Oya” ve diğer diziler gelmektedir.

**Tablo 14 :“İzlediğiniz tarihi filmlerin adlarını yazar mısınız?”
Sorusuna Verilen Cevaplar**

Filmler	n	%
120	113	25.7
Battal Gazi	61	13.9
Son Osmanlı Yandım Ali	47	10.7
Truva	46	10.5
Veda	42	9.6
Kara Murat	38	8.6
Mustafa	32	7.3
Dersimiz Atatürk	26	5.9
Devrim Arabaları	20	4.6
Köroğlu	19	4.3
300 Spartalı	19	4.3
Sarı Zeybek	18	4.1
Tarkan	15	3.4
Çanakkale Geçilmez	14	3.2
Cennetin Krallığı	13	3.0
Nefes	12	2.7
Malkoçoğlu	11	2.5

Öğrencilere bugüne kadar izledikleri tarihi filmlerin neler olduğu sorulmuştur. Tablo 14’e göre en çok izlenen film % 25.7’lik oranla “120” filmidir. “Battal Gazi” % 13.9’luk oranla ikinci sırada, % 10.7’lik oranla “Son Osmanlı Yandım Ali” ve takiben % 10.5’lik oranla da “Truva” gelmektedir. Ardından 8.6’lık yüzde ile “Kara Murat” ve % 7.3’lük yüzde ile “Mustafa” gelmektedir.

Tablo 15:“İzlediğiniz tarihi dizi ve filmlerden hangisi en çok sizi etkiledi ?”

Filmler ve Diziler	n	%
Yüz yirmi	80	18.2
Muhteşem Yüzyıl	33	7.5
Battal Gazi	20	4.6
Veda	17	3.8
Mustafa	10	2.3
Kara Murat	9	2.1
Nefes	8	1.8
Devrim Arabaları	7	1.6
Çanakkale Geçilmez	7	1.6

“İzlediğiniz tarihi dizi ve filmlerden hangisi en çok sizi etkiledi ? Niçin ?” sorusuna verilen cevaplarda en yüksek değer % 18.2’lik oranla “120” filmidir. Bunu % 7.5’lik oranla “Muhteşem Yüzyıl” ile % 4.6’lık yüzde “Battal Gazi” ile takip etmektedir. Ardından % 3.8’lik yüzde ile “Veda” ve % 2.3’lük yüzde ile “Mustafa” gelmektedir. Niçin? sorusuna 39 öğrenci cevap vermiş olup, genelde verilen yanıtlar “120” filminde yoğunlaşmıştır. Bu soruyu cevaplayan öğrencilerin 19’u tarihi filmlerden etkilenme nedenini askerlerin ülkeleri için sonuna kadar fedakârlık yapmalarına ve ülkelerine sonuna kadar güvenmelerine bağlamıştır. 6 öğrenci, tarihi ve özellikle de Türk tarihini çok iyi anlattıkları için filmlerden etkilendiklerini dile getirmişlerdir. Cevaplayan 5 öğrenci tarihte yaşayan insanların yaşam koşullarını etkileyici buldukları için izlediklerini söylemişlerdir. 3 öğrenci savaş sahnelerini ve kullanılan görsel efektleri etkileyici bulduklarını ifade ederken, 2 öğrenci etkilenme nedenlerini iyilerin kazanması olarak söylemişlerdir. 1 öğrenci, Atatürk’ü çok iyi anlattığı için tarihi filmlerden etkilendiğini söylerken, 1 öğrenci ise hem günümüzü ve hem geleceği anlamada tarihi filmlerin etkileyici olabileceğini ifade etmiştir. 1 öğrenci ise filmleri, tarihi konuların dışında başka konular da barındırdığı için etkileyici bulunduğunu ifade etmiştir.

Tablo 16 :“Tarihi filmlerde yan konular (aşk, töre, cinayet vs.) tarihi yönden daha mı fazla dikkatinizi çeker ?”

	n	%
Evet	270	61.5
Hayır	169	38.5
Toplam	439	100.0

Tablo 16’nın verilerine göre % 61.5’lik kısım soruya “evet” yanıtını verirken, % 38.5’lik kısım “hayır” yanıtını vermiştir. Cevaplardan anlaşılmaktadır ki yan konuların ilgi çekme oranı oldukça fazladır.

Tablo 17:“Tarih öğretmenleriniz dersin işlenişinde bugüne kadar tarihi TV dizileri ve filmleri kullandılar mı ?”

	n	%
Evet	62	14.6
Hayır	375	85.4
Toplam	439	100.0

Tablo 17’ye göre bu soruya “evet” yanıtını verenlerin yüzdesi % 14.6, hayır yanıtını verenlerin yüzdesi % 85.4’tür. Bu durum göstermektedir ki öğretmenlerin çok büyük bir oranı tarihi film veya TV dizisi kullanmaya sıcak bakmamakta ve kullanmamaktadır.

Tablo 18 :“Öğretmeniniz size kaçınıcı sınıfta hangi filmi izletti ?”

	n	%
Sarıkamış	18	4.1
Çanakkale Destanı	14	3.0
120	12	2.8
Kurtuluş	4	0.9
Fatih Sultan Mehmet	3	0.7
Peygamberimizin Hayatı	2	0.4

Bu soruda cevaplar yazıp yazmama durumlarına göre numaralandırılıp hesaplandı. Birçok film ismi söylenmiş olup en çok izletilen filmler yukarıdaki tablodakilerdir. Buna göre öğretmenlerin film izletme oranı oldukça düşüktür. En çok izlenme oranı % 4.1’lik yüzde ile “Sarıkamış”a aittir. Çanakkale Destanı %3.0’lık yüzde ile takip etmekte ve ardından %2.8’lik yüzde ile “120” gelmektedir. Ardından diğer filmler bu filmi takip etmektedir. Bu yüzdeler oranlar göstermektedir ki tarihi film izletme oranı çok düşüktür. Çanakkale ile ilgili filmler öğretimin neredeyse her kademesinde izlettirilmiştir. Lisede ise çoğunlukla izlettirilen film ya da öğrencilerin en çok verdikleri film ismi “120” olmuştur.

Tablo 19 :“Filmleri izlettirmeden önce onlarla ilgili ve sonrasında yapılacak etkinliklerle ilgili bilgilendirme yapıldı mı ?”

	n	%
Evet	40	9.1
Hayır	22	5.0
Soru 21’e doğrudan geçenler	377	85.9
Toplam	439	100.0

Tablo 17’ de 62 öğrenci öğretmenlerinin film izlettiğini söylemişti. Tablo 19’da da bilgilendirme yapıldı diyen öğrenci sayısı 40’ tır. Bu durum film izleten öğretmenlerin çoğunun bilgilendirme yaptığını da göstermektedir.

Tablo 20 :“Film izleme sonrası sınıfta filmle ilgili herhangi bir faaliyet yapıldı mı?”

	n	%
Evet	39	8.9
Hayır	23	5.2
Soru 21’e doğrudan geçenler	377	85.9
Toplam	439	100.0

Tabloya göre % 85.9’luk yüzde ile soru cevaplanmamıştır. Bu kısım, 16.soruya “hayır” cevabını verip doğrudan 21.soruya geçen öğrencilerin oluşturduğu kısımdır. Takiben % 8.9’luk kısım “evet”, % 5.2’lik kısım “evet” cevabını vermiştir. Tablo 19’ daki verilerle karşılaştırdığımızda film izleten öğretmenlerin filmden sonra büyük oranda bir faaliyet yaptığı görülmektedir.

Tablo 21 :“Faaliyet sonrası filmler ve kitaptaki bilgiler / diğer kaynaklarla karşılaştırıldı mı?”

	n	%
Evet	31	7.0
Hayır	31	7.0
Soru 21’e doğrudan geçenler	377	85.9
Toplam	439	100.0

Tablodaki verilere göre % 85.9'luk yüzde 16.soruya “hayır” cevabını verip, doğrudan 21.soruya geçenlerin oluşturduğu kısmı göstermektedir. Ardından % 7.0'lık yüzde “evet” cevabını verirken, % 7.0'lık yüzde “hayır cevabını vermişlerdir. Tablo 21’deki verileri Tablo 19 ile karşılaştırdığımızda film gösteren öğretmenlerin yarısının film izlettikten sonra filmleri kitaptaki bilgiler ve diğer kaynaklarla karşılaştırdığını göstermektedir.

Tablo 22 :“İzlemiş olduğunuz tarihi film ve dizilerin size en büyük katkısının ne olduğunu düşünüyorsunuz?” sorusuna verilen cevaplar

	n	%
Tarihi bilgimi artırmama ve bilmediklerimi aydınlatmama yardımcı oldu.	270	61.5
Geçmiş daha iyi anlamlandırmama yardımcı oldu.	257	58.5
Geçmiş ve gelecek arasında bağlantı kurmama yardımcı oldu.	203	46.2
Tarih dersine karşı ilgimi artırdı.	197	44.9
Dersi monotonluktan kurtarıp, eğlenceli ve zevkli bir hale getirerek derse dikkatimi çekti.	168	38.3
Tarih dersine karşı bakış açımı değiştirmemde etkili oldu.	157	35.8
Sadece siyasi tarih değil kültürler ve medeniyetler hakkında da bilgiler vererek tarihe bakış açımı tek yönlülüğten kurtarmamı sağladı.	150	34.2
Tarihi geçmiş somut hale getirmeme yardımcı oldu.	149	33.9
Birden fazla duyu organımı harekete geçirdiği için konuları daha iyi anlamamı sağladı.	129	29.4
Diğer	62	14.1

Sorunun cevapları liste halinde hazırlanmış olup birden fazla alt seçeneği vardır. Tablodan çıkan verilere göre en çok işaretlenen seçenek % 61.5'lik yüzde ile “Tarihi bilgimi artırmama ve bilmediklerimi aydınlatmama yardımcı oldu.” seçeneğidir. Ardından en çok işaretlenen seçenek % 58.5'lik oranla “Geçmiş daha iyi anlamlandırmama yardımcı oldu” seçeneğidir. Üçüncü olarak % 46.2'lik oranla “Geçmiş ve gelecek arasında bağlantı kurmama yardımcı oldu” cevabı gelmektedir. Bunları takiben % 44.9'luk oranla “Tarih dersine karşı ilgimi artırdı” cevabı gelmektedir. Diğer cevaplar ve verilen oranlar şunlardır: % 38.3'lük oranla “Dersi monotonluktan kurtarıp, eğlenceli ve zevkli bir hale getirerek derse dikkatimi çekti” cevabı gelirken, % 35.8'lik oranla “Tarih dersine karşı bakış açımı değiştirmemde etkili oldu” cevabı verilmiştir. Öğrencilerin % 34.2'si “Sadece siyasi değil kültürler ve medeniyetler hakkında da bilgiler vererek tarihe bakış açımı tek yönlülüğten kurtarmamı sağladı” cevabını verirken % 33.9'luk oran “Tarihi geçmiş somut

hale getirmeme yardımcı oldu” cevabı vermiştir. 29.4 % ’lük oran “Birden fazla duyu organımı harekete geçirdiği için konuları daha iyi anlamamı sağladı.” cevabını verirken % 14.1’lik oran ise “Diğer” şıkkını işaretlemiştir. Katılımcılar filmler ve diziler aracılığıyla tarihi bilgilerinin arttığını ve bilinmeyenler konusunda aydınlandıklarını düşünmektedirler.

Tablo 23 :“Tarihi filmlerin kitap okuma alışkanlığı olmayan öğrencilere olumlu etkisi olabileceğine inanıyor musunuz ?” sorusuna verilen cevapların oranı

	n	%
Evet	263	59.9
Hayır	88	19.4
Bazen	91	20.7
Toplam	439	100.0

Tablo 23’de “Tarihi filmlerin kitap okuma alışkanlığı olmayan öğrencilere olumlu etkisi olabileceğine inanıyor musunuz?” sorusuna verilen cevaplara dair kişi sayısı ve yüzde değerleri görülmektedir. Bu değerlere göre araştırmaya katılan öğrencilerin % 59.4’ü “evet”, % 20.7’si “bazen”, % 19.4’ü “hayır” cevabını vermiştir. Bu öğrencilerin tarihi filmlerin kitap okuma alışkanlığı olmayan öğrenciler üzerinde oldukça fazla etkisi olduğunu düşündüğünü göstermektedir.

5.4. Öğrencilerin Tarihi Film ve Diziler Hakkındaki Diğer Fikirlerine İlişkin Bulgular

Bu kısımda öğrencilerin tarihi film ve diziler hakkındaki diğer fikirlerini içeren soruların cevaplarına ait veriler sunulmuştur. Anketteki Bölüm VI ‘daki soruların cevaplarına ait frekans ve yüzdeler bu kısımda verilmiştir.

Tablo 24 :Derslerinizde belli tarihi konularla ilgili izlenirse faydalı olacağını düşündüğünüz film veya dizi ismi var mı? Örnek verebilir misiniz?”

Sorusuna Verilen Cevaplar

	n	%
120	25	5.7
Muhteşem Yüzyıl	23	5.2
Elveda Rumeli	8	1.8
Veda	8	1.8
Truva	8	1.8
Dersimiz Atatürk	6	1.4
Çemberimde Gül Oya	4	0.9
Mustafa	4	0.9
Cennetin Krallığı	4	0.9
Battal Gazi	4	0.9
Son Osmanlı Yandım Ali	4	0.9

Tablo 24’e göre en fazla önerilen tarihi film % 5.7’lik yüzde ile “120” olduğu görülmektedir. Ardından % 5.2’lik yüzde ile “Muhteşem Yüzyıl” cevabı gelmektedir. Bu dizi ve sinema filmlerini % 1.8’lik yüzde ile “Elveda Rumeli”, “Veda” ve Truva” gibi tarihi film ve TV dizileri gelmektedir. Ardından % 1.4’lük oranla “Dersimiz Atatürk” cevabı gelmektedir. Bunları sırasıyla 0.9’luk yüzde ile “Çemberimde Gül Oya”, “Mustafa”, “Cennetin Krallığı”, “Battal Gazi” ve “Son Osmanlı Yandım Ali” dizi ve sinema filmleri izlemektedir.

Anketin 25.sorusunda öğrencilere konuyla ilgili başka bir fikirleri varsa yazmaları istenmiştir. Soruyu yanıtlayan 43 kişiden 25’i, derslerde görsel materyal kullanımının derse olan ilgiyi artıracaklarını ifade etmekte ve film kullanımının yararlı olabileceğine inanmaktadırlar. 6 öğrenci yapılan tarihi filmlerin iyi olmadığını ve farklı amaçlarla kullanıldığını yani siyasi tarih dışındaki yönlerin ağırlığının daha fazla olduğunu ifade etmektedirler. Cevaplayanlardan 4’ü, tarihi film kullanmanın geçmiş ve gelecek ilgisini kurmada yararlı olabileceğine inanmaktadırlar. 4 öğrenci tarih dersini monotonluktan kurtarmada film kullanımının yararlı olabileceğini düşünmektedirler. 2 öğrenci yeteri kadar tarihi dizi ve sinemanın yapılmadığını ifade ederken, 1 öğrenci tarihi filmler için bir saat

bile olsa ayrı bir ders saatinin var olması gerektiğine inanmaktadır. 1 öğrenci ise okuduğu okul itibariyle tarih dersinin geri planda kaldığını ifade etmektedir.

Öğrenciler, tarihi film ve dizilerin kullanılmasının yarar getireceğine inanmaktadırlar. Ancak çok fazla tarihi film ya da dizi takip etmemektedirler. Kimi zaman da izledikleri filmlerin tarihi içeriğe sahip olduğunu anlayamamaktadırlar. Filmlerde tarihi yönden çok yan konularla ilgilenmektedirler. Bir kısmı tarihe karşı olan ilgisizliklerini okudukları okullara bağlarken, bir kısım öğrenci de tarihe hiçbir şekilde ilgi duymamaktadır.

5.5. Öğrencilerle Yapılan Mülakatlardan Elde Edilen Bulgular

Bu bölümde öğrencilerle yapılan mülakatlardan elde edilen bulgulara yer verilmiştir. Öğrencilere yarı yapılandırılmış mülakat türünde 15 soru sorulmuştur.

“Tarih dersine karşı özel bir merakınız var mıdır?” sorusuna araştırmaya katılan 20 öğrenciden 14’ü tarihe karşı özel ilgileri olduğunu ifade etmiş ve buna gerekçe olarak da büyük oranda geçmiş ve kökenlerini merak etmelerini göstermişlerdir. 5 kişi tarihi ezber ve sıkıcı bulurken, 1 kişi de konuya göre hoşlanıp hoşlanmama durumunun değiştiğini söylemiştir.

“Tarihi dizi ve filmleri takip eder misiniz?” sorusuna araştırmaya katılan 20 öğrenciden 10’u “evet, ederim” şeklinde cevap vermiş olup, 6 kişi “takip etmiyorum,” cevabını vermiştir. Diğer 4 kişi ise “zaman zaman” şeklinde yanıtlamıştır.

Takip eden diğer üç soru (“tarihi film ve TV dizileri kullanımı öğrencilerin bu derse olan tutumunu ne yönde değiştirebilir? ”, “size göre bu tarz filmlerin kullanımı derse olan ilgiyi artırmada öğrencilere yardımcı olur mu? ve “bilgiyi ve ilgiyi artırmanın dışında bu tarz dizi ve filmler tarihi olayları somutlaştırmada size yardımcı olur mu?”) öğrencilerin derslerde tarihi film ve dizi kullanımının getireceği yararlar ile ilgili sorulardır. Bu sorulara alınan cevaplar büyük oranda olumludur. 20 kişiden 19’u sorulara olumlu cevap vermişlerdir. Bu 19 kişi kalıcılığı artırmada, geçmiş somut hale getirmede, görsel olarak da hitap eden bir materyal olduğu için daha anlaşılır olduğu, dersi eğlenceli hale getirdiği

için gibi cevaplar üzerinde yoğunlaşmışlardır. Bu sorularla ilgili öğrencilerin söylediklerinden bazı örnekler şunlardır:

1. “Görsel olarak daha ince detayları görebiliriz.”
2. “Genelde tarih dersleri soyut kalıyor. Gerçeğe yakın düşünemiyorum. Filmler somutlaştırmada yardımcı olur.”
3. Konular “Sadece anlatıldığında havada kalıyor? Film izletilse kalıcı olur.”
“Ezber ortadan kalkar, daha fazla duyu organı çalıştığı için ilgi çeker.”
4. “Zihnimize daha iyi canlanır.”
5. “Öğrenciyi istekli kılar, merak duygusunu artırır.”

Görüldüğü gibi filmlere dair ileri sürülen fikirler olumlu olup, tarih derslerinde kullanılması istenmektedir. Genellikle tarih derslerinin soyut bir ders olarak kaldığı ve filmler kullanıldığında daha kalıcı dersler gerçekleştirilebileceği konusunda görüşler ortaya konmaktadır.

Öğretmenlerin tarihi film ve dizi kullanıp kullanmadıklarına, film izleme öncesinde ve sonrasında etkinliklerin yapılıp yapılmadığına dair sorulara verilen cevaplara bakıldığında 16 kişi öğretmenlerin tarihi film ve dizi kullanmadığını söylemiştir. Film kullananların da genelde “Çanakkale” ve “Kurtuluş Savaşı” nı konu alan belgesel filmler izlettiğini ifade etmişlerdir. Bu filmlerin izletiminden önce kimi zaman çok kısa açıklamalarda bulunulduğundan, çoğunlukla bu tip bir uygulama olmadığından söz etmişlerdir. Tarihi film ve dizilerin genellikle kullanılmadığı ve fakat öğrencilerin büyük oranda kullanılmasını istediği tespit edilmiştir.

Film ve dizi kullanımına dair okul yönetiminin uygulamalarını anlamak amaçlı düzenlenmiş sorulara cevaplar çoğunlukla olumsuz olup, öğrenciler okulların teşvik edici olmadığından söz etmişlerdir. Bazı öğrenciler de okul imkânları müsait, okul yönetimi teşvik edici olsa bile kendilerinin herhangi bir istekte bulunmadıklarını ifade etmişlerdir. Böylece film kullanımı konusunda öğretmenlerin de öğrencilerin de yeterince bilinçli olmadığı ortaya çıkmaktadır.

Mülakat sonucuna göre ailelerin çok az bir kısmı bu konuda teşvik edici olup, büyük oranda aileler de tarihi filmler konusunda yeterince bilgi sahibi değildir. Ailelerin genellikle izlediği film ve dizilerin başında “Muhteşem Yüzyıl” ve “Elveda Rumeli” gelmektedir. Bunun yanı sıra “Hatırla Sevgili”, “Ali Adnan Bir İnsanlık Belgeseli”, “Bu Kalp Seni Unutur mu?” dizileri izlenmiş olup buna belgesel filmler de ilave edilebilir.

Öğrencilere sorulan “Bir tarihi filmin kendini izletebilmesi için ne gibi öğeler taşınmalıdır?” sorusuna verilen cevaplardan bazıları şunlardır:

- a. “Konuyu amacından uzaklaştıran öğelere yer verilmemelidir.”
- b. “Tarih sadece savaşların tarihi olmamalı.”
- c. “Ülkelerin çatışması yanında, kültürel hayat hakkında da bilgi verilse daha iyi olur.”

Özetlersek, mülakatlardan elde edilen veriler anket verileriyle paralellik göstermektedir. Tarihi film ve diziler yeterince kullanılmasa da öğrenciler tarafından talep gördüğü açıktır. Öğrencilerin çoğu filmlerin kullanılmasının tarihe olan ilgiyi artıracığı yönünde fikirler ileri sürmüş olup, filmlerin ve dizilerin tarihi anlamada birçok olumlu etkisi olacağı sonucu ortaya çıkmıştır.

5.6. Öğretmenlerle Yapılan Mülakatlardan Elde Edilen Bulgular

Bu kısımda öğretmenlerle yapılan mülakatlardan elde edilen bulgulara yer verilmiştir. Mülakatlar 5 değişik okulda görev yapan 13 öğretmenle yapılmıştır.

Öğretmenlere, “tarih derslerinde ders kitabı ve haritalar dışında tarihi TV filmi ve dizilerini bir materyal olarak kullanmakta mısınız?” sorusu sorulmuş olup, 13 kişiden 7 kişi “evet” yanıtını vermiştir. 4 kişi “hayır” yanıtını verirken, 2 kişi de “zaman zaman” şeklinde cevaplar vermiştir.

Film ve dizi kullanımının derslere ilgiyi artırdığını düşünüyor musunuz? Sorusu ve buna bağlı üçüncü soruda alınan cevaplarda öğretmenlerin 12’si “kesinlikle”, “evet”

yanıtını verirken, 1 öğretmen “zaman zaman” cevabını vermişlerdir. Bu iki soruya verilen cevaplar şu şekildedir:

- a. Bilgiyi ve kalıcılığı artırdığı gibi dersi eğlenceli hale de getirebilir.
- b. Dersi monotonluktan kurtarır.
- c. Yaşamdan bölümler gösterdiği için etkili olur.

Film ve dizilerin kullanım şeklinin ya da yolunun ne olduğunu anlamaya yönelik sorulara 7 kişi izletim öncesi bilgi verdiklerini ifade ederken, 2 kişi konu sonunda bilgi verdiğini söylemiş, 1 kişi de “zaman zaman” yanıtını vermiştir. “Film ya da diziyi izletirken nasıl bir yol izlediniz? sorusuna 11 öğretmen “film izletip, izletim sonrası öğrencilerin fikirlerini alıyoruz.” şeklinde cevap vermiştir. Öğretmenlerden 1’i “film durdurup aralarda bilgi veriyorum.” şeklinde cevaplamıştır. 1 öğretmen de “film önce kendim izlerim, bazı bölümleri ayırırım. Film yapılandırıp nereye vurgu yapacağımı belirlerim ve daha sonra öğrenci görüşleri alırım.” şeklinde cevap vermiştir.

“Film kullanmıyorsanız sebebi nedir? sorusuna öğretmenlerden 5’i kullanmama nedeni olarak okulun imkânlarının yetersiz olduğunu ifade etmişlerdir. 2 öğretmen soruyu cevaplandırmazken, 6 öğretmen de okullarının müsait olduğunu ve teknik donanım bakımından sıkıntı olmadığını okullarının destek verdiğini, teknik donanımdan ziyade zamanın yeterli olmadığını söylemişlerdir.

Mülakat sonuçlarına göre en çok izlenen tarihi film ya da TV dizisi, 7 öğretmenin verdiği cevapla “120” olmuştur. 3 öğretmen “Kurtuluş”, 2 öğretmen “Kuruluş” cevabını vermişlerdir. Bunun dışında izlenen filmler “Truva” (1 öğretmen), “Attila” (1 öğretmen), “Dersimiz Atatürk” (1 öğretmen), “Hatırla Sevgili” (1 öğretmen), “The Pasific” (1 öğretmen), “Küçük Ağa” (1 öğretmen), “Cengizhan” (1 öğretmen), “Veda” (1 öğretmen) “Kubilay” (1 öğretmen) filmleridir. Ayrıca öğretmenlerimizin hepsi “Çanakkale” ile ilgili belgesel filmler izlediklerini ifade etmişlerdir.

“Film ve dizilerin tarih derslerinde kullanımının olumlu veya olumsuz yanları var mıdır? sorusuna öğretmenlerin tamamına yakın bir kısmı (10 öğretmen) olumlu yanları olduğundan söz etmişler ve şu cevapları vermişlerdir:

- a. “Derse ilgiyi artırır, monotonluktan kurtarır.”
- b. “Eğlenceli hale getirir.”
- c. “Kalıcılığı artırır.”

Buna karşılık, 3 öğretmen olumlu yanlarının yanında olumsuz yanlarının olabileceğinden söz etmiş ve bu olumsuzlukları şöyle ifade etmişlerdir:

- a. “Bir gerçeği değiştirerek veren filmler olabilir.”
- b. “Her daim izletilirse zarar verici olabilir.
- c. “Öğrencileri hazırcılığa itebilir.”
- d. “Gerçeklerden sapılabilir.”

Öğretmenler genellikle film sonrasında yapılacak etkinliklerle ilgili açıklama yapmadıklarını, öğrencilerle izlenen film üzerine ancak izletim sonrası konuştuklarını ifade etmiştir.

Materyali kullanmanın ardından “ulaşmayı düşündüğünüz hedefe ulaşabildiniz mi?” sorusuna öğretmenlerin 4’ü “evet, 4’ü “hayır” cevabını vermişlerdir. 1 kişi soruya cevap vermemiş ve 4 kişi de “kısmen” cevabını vermişlerdir. Hedefe varma konusundaki düşüncelerinde öğretmenlerde bir kararsızlık görülmektedir.

“Müfredat programı bu materyalleri kullanmaya özendirici midir?” ve “Mevcut müfredatın tarihi film ve dizilerin kullanımını teşvik ettiğini düşünüyor musunuz ?” sorularına 6 öğretmen “özendiricilik var fakat müfredat yoğun ve uygulama sıkıntısı var, ders saati az” şeklinde cevap vermişlerdir. 1 öğretmen “müfredat özendirici olsa da salonların dizaynına dair teknik sorunlar vardır.” demiştir. 2 öğretmen müfredatın özendirici olmadığı ve teşvik etmediğini ifade ederlerken, 4 öğretmen de kararsız kalıp “kısmen” cevabını vermişlerdir.

“Film kullanırken sorunlar neler olabilir?” sorusuna verilen cevaplar sıralanacak olursa; 10 öğretmen müfredatın yoğunluğu, zaman probleminin olması, ders saatlerinin azlığını ilk aşamada problem olarak nitelendirirken, 8 öğretmen materyallerin yetersizliği

ve teknik problemlerin olmasını sorun olarak sıralamışlardır. Bu sorunlara dair öneriler ise şunlardır:

- a. Teknik problemler çözülmeli, proje ve bilgisayar odaları artırılmalıdır.
- b. Tarih sınıfları yapılmalıdır.
- c. Bilgisayarlardan sorumlu kişiler olmalıdır.
- d. Okul imkanları iyileştirilmelidir.
- e. İzletilecek filmler Türk Tarih Kurumu ya da MEB'in süzgecinden geçirilmeli ve çok iyi seçilmelidir.
- f. Ders saatleri artırılmalıdır.

Özetle öğretmenlere göre film kullanımının olumlu birçok yanı vardır. Bunun yanında bazı olumsuz yanlar da kendini gösterebilir. Mülakatlardan tarihi filmlerin daha fazla kullanılabilmesi ve yeterince verim alınabilmesi için bazı sorunların aşılması gerektiği ortaya çıkmıştır.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Araştırmanın bu kısmında tarih öğretiminde tarihi film ve TV dizilerinin kullanımına ilişkin öğretmen ve öğrencilerden elde edilen verilerden ortaya çıkan sonuçlardan hareketle çeşitli önerilere yer verilmiştir.

Öğretmen ve öğrenci görüşlerinin alındığı bu çalışmada şu sonuçlar ortaya çıkmıştır:

Anket ve mülakat sonuçlarına göre filmler ve diziler dersi monotonluktan kurtarmada, geçmişi aydınlatmada ve geleceğe yön vermede, geçmiş ve gelecek arasında bağ kurmada oldukça yararlı materyallerdir. Okullarda tarihi film ve TV dizilerini kullanmak etkili öğrenmeyi gerçekleştireceği gibi öğrenci başarısına da katkıda bulunacaktır. Tarih dersi sıkıcı ve monoton ders olmaktan çıkacak öğrencilerin dikkatini daha fazla çekecektir. Böylece tarih dersi de tarih öğretimi de zevkli hale gelecektir. Tarihi filmler ve TV dizileri öğrencilerin tarih dersine olan ilgisini artırmakta, öğrencilerin geçmiş ve gelecek arasında bağlantı kurmasına yardımcı olmaktadır. Öğrenciler tarihe dair bilinmeyenleri öğrenmede filmlerin faydalı bir materyal olduğunu düşünmektedirler.

Bu araştırma kapsamında ortaya çıkan bir diğer sonuç, tarihi filmlerin fayda getirdiğine inanılsa da tarih derslerinde kullanılma oranının düşük olduğudur. Öğrencilere uygulanan anketlerin sonuçlarına bakıldığında görülmektedir ki düzenli olarak, Çanakkale gibi belgesel filmlerin dışında izletilen herhangi bir film yoktur. Gerek öğrenci gerek öğretmen cevaplarından genellikle “Çanakkale” konulu belgesellerin izletildiği görülmüştür. Öğrencilerin okul dışında en çok izledikleri tarihi film ise “120” dir. Bu film öğrenciler tarafından oldukça etkileyici bulunulmuştur.

Genel olarak bakıldığında öğrenciler arasında da öğretmenler arasında da tarihi film ve TV dizisi izleme oranının düşük olduğu görülmüştür. Her ne kadar tarihi film izleme ve izletme oranı düşük olsa da izlenenler ışığında öğrenciler ve öğretmenler tarihi

filmlerin ve TV dizilerinin öğrencilerin tarih dersine olan ilgisini artırdığını ifade etmişlerdir.

Çıkan sonuçlardan görülmektedir ki filmlerle ilgili ve filmin sonrasında yapılacak etkinliklerle ilgili öğrencilere yeterince bilgi verilmemektedir. Ayrıca film izleme sonrası herhangi bir etkinliğin yapılma oranı da yok denecek kadar azdır. Bu da filmlerin etkili kullanımını olumsuz etkilemektedir.

Filmlerin kullanımına dair özellikle öğretmenler tarafından zamanın filmleri kullanma noktasında yeterli olmadığı ve bu sebeple tarih derslerinde film kullanımının tercih edilmediği dile getirilmiştir.

Araştırmada ortaya çıkan sonuçlardan biri de öğrencilerin filmlerdeki tarihi yönlerden çok yan konularla ilgilendiğidir. Bu anlamda tarihsel kısım arka planda kalmakta ve yeterince dikkat çekici olmamaktadır. Okul ortamında yani öğretimde dikkat çekici hale getirilmeyen tarihsel kısım, okul dışındaki zamanlarda da çok az dikkat çekici olmaktadır.

Yukarıda ele alınan araştırma sonuçları ışığında film ve TV dizilerinin tarih derslerinde kullanımıyla ilgili aşağıdaki önerilerde bulunulabilir:

1. Öğretmenlerin en çok sıkıntı yaşadığı müfredat ve zaman problemi çözülmeli ve gerekirse film izleme etkinliği ilave ders saati olarak öğretimde yerini almalıdır.
2. Filmleri kullanmak için okulların araç-gereç (bilgisayar, video, CD, DVD, film ve belgesel vs.) eksiği giderilmelidir. Okullar yeni film alımı için bütçelerinden pay ayırmalıdır.
3. Kullanılacak filmler amaca hizmet edebilen filmler olmalı, kazanım ve konuları destekleyecek filmler seçilmelidir. Özellikle TRT yapımı tarihi filmler (Kurtuluş, Cumhuriyet) kullanım için uygun olabilecektir. Filmlerin seçiminde hitap edilen kitlenin özellikleri gözden kaçırılmamalıdır. Unutulmamalıdır ki kullanılacak filmler her yaşta ya da her kitlede istenilen etkiyi yapmayabilir.

4. Derslerde film olarak sadece belgesel filmler değil bunun yanı sıra kısa filmler ya da tarihi film ve dizilerden kısımlar alınarak konunun belli yerinde kullanılabilir.
5. Filmleri izlemeden önce amaçlar ifade edilmeli, filme dikkat çekilmeli ve filmi izleme sonrası tartışma, beyin fırtınası, çalışma yaprağı üzerinde çalışma gibi çeşitli etkinlikler yapılmalıdır.
6. Tarihi film ve TV dizisi izleme alışkanlığını kazandırmak sadece okulda kullanmakla olmayacaktır. Bu sebeple öğretmenler tarihi film ve dizileri öncelikle kendileri takip etmeli ve öğrencilere de okul dışında da film izlemeyi önermelidirler.
7. Tarih derslerinde öğretmenlerin öğretim etkinliklerinde filmlerden verimli yararlanabilmelerini sağlamak için filmlerin nasıl kullanılacağına dair hizmetiçi eğitim verilmelidir.
8. Günümüzde teknolojinin giderek daha da gelişmesiyle birlikte tarihsel film ve belgesellere ulaşma fırsatı oldukça fazladır. Tarihi film ve TV dizilerinin oranı her geçen gün artmakta ve tarihe dair TV programları yapılmaktadır. Ancak filmleri tek başına tarih derslerinde verimi artıracak unsur olarak görmek yanlışır. Unutulmamalıdır ki filmlerin ve TV dizilerinin izlenilmesi ancak planlı etkinliklerle desteklenirse başarıyı ve derse olan ilgiyi arttıracaktır.

YARARLANILAN KAYNAKLAR

- Açıkgöz, K. (1995). 'Tarih Öğretiminde Öğrencileri Güdüleme Stratejileri', Bulunduğu Eser:Tarih Öğretimi ve Ders Kitapları - Buca Sempozyumu, (S.313), İstanbul, Tarih Vakfı Yurt Yayınları.
- Akbaba, B.(2005). 'Tarih Öğretiminde Fotoğraf Kullanımı' , Gazi Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi, Cilt:6, Sayı:1, S.187.
- Akbaba, B. (2010). 'Tarih Öğretiminde Görsel Kaynaklardan Yararlanma', Bulunduğu Eser:Mustafa Safran (Ed.) Tarih Nasıl Öğretilir?, Ankara, Yeni İnanç Yayınevi.
- Akyüz, Y. (2008). Türk Eğitim Tarihi, Ankara, PegemA Yayıncılık.
- Algan,E. (1999). Fotoğraf Okuma ve Görüntü Çözümlemesine Giriş, Eskişehir, Çözüm İletişim Yayınları.
- Ata, B. (2002). 'Tarih Derslerinde Dökümanlarla Öğretim Yaklaşımı', Türk Yurdu Dergisi, Cilt:22, Sayı:175, S.80-86.
- Atam, Z. (2002). 'Sosyolojik Bir Yaklaşım ya da Sinemamızın Kentsel Kültür Dönemi', Tarih ve Toplum Dergisi, Cilt:38, Sayı :227, S.323.
- Birkök, M.C. (2008). 'Bir Toplumsallaştırma Aracı Olarak Eğitimde Alternatif Medya Kullanımı - Sinema Filmleri' Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi, Cilt:5, Sayı :2, S.56.
- Blyth, J. (1989). History in Primary Schools, British, British Library Caloguin in Publication Data.
- Brooks, R., Aris, M. ve Perry, I. (1999). The Effective Teaching Of History, London, Longman.
- Burke, P. (2003). (Çev:Zeynep Yelçe). Afişten Heykele, Minyatürden Fotoğrafa Tarihin Görgü Tanıkları, İstanbul, Kitap Yayınevi.

- Carr, E.H. Fontana, J. (Çev. Özer Ozankaya). (1992). Tarih Yazımında Nesnellik ve Yanlılık, Ankara, İmge Kitabevi.
- Chansel, D. (2004). (Çev.Nurettin Elhüseyni). Beyaz Perdedeki Avrupa - Tarih Öğretimi ve Sinema, İstanbul, Toplumsal Tarih Vakfı Yayınları.
- Collingwood, R.G. (1996). (Çev. Kurtuluş Dinçer). Tarih Tasarımı, Ankara, Gündoğan Yayınları.
- Çepni, S. (2007). Araştırma ve Proje Çalışmalarına Giriş, Trabzon, Celepler Matbaacılık.
- Çilenti, K. (1998). Eğitim Teknolojisi ve Öğretim, Ankara, Kadioğlu Matbaası.
- Danacioğlu, E. (2008). Geçmişin İzleri (Yanıbaşımızdaki Tarih İçin Bir Kılavuz), İstanbul, Tarih Vakfı Yurt Yayınları.
- Demircioğlu, İ.H. (2007). 'Tarih Öğretiminde Filmlerin Yeri ve Önemi', Ahmet Yesevi Üniversitesi Bilig Dergisi, Sayı:42, S.77 - 93.
- Demircioğlu, İ.H.(2007). Tarih Öğretiminde Öğrenci Merkezli Yaklaşımlar, Ankara, Anı Yayıncılık.
- Demirel, Ö. (2007). Kuramdan Uygulamaya Program Geliştirme, Ankara, PegemA Yayıncılık.
- Dewey, J. (2000). (Çev.Bahri Ata). Temel Eğitimde Tarihin Amacı, Milli Eğitim Dergisi, Sayı:147, S.43 – 45.
- Dilek, D. (2001). Tarih Derslerinde Öğrenme ve Düşünce Gelişimi, İstanbul, PegemA Yayıncılık.
- Dinç, E. (2010). 'Tarih Bilinci Açısından Tarih Öğretiminin Amaçları', Bulunduğu Eser:Mustafa Safran (Ed.) Tarih Nasıl Öğretilir ?, Ankara, Yeni İnanç Yayınevi.
- Dorsay, A. (1998). Sinema ve Çağımız, İstanbul, Remzi Kitabevi.
- Durant, A. ve W. (1983). (Çev. Hüseyin Zamantılı). Tarih Üzerine, Ankara, Hülbe Basım ve Yayın.
- Duruel, S.A. (2002). 'Kahraman Tiplerleri İle Tarih Yorumu', Tarih ve Toplum Dergisi, Cilt:38, Sayı:227, S.37.
- Ekiz, D. (2003). Eğitimde Araştırma Yöntem ve Metodlarına Giriş, Ankara, Anı Yayıncılık.

- Erden, M. (2005). Öğretmenlik Mesleğine Giriş, İstanbul, Epsilon Yayıncılık.
- Erdoğan, İ. (2004). 'Eğitimde Yeni Yaklaşımlar', Bulunduğu Eseri Özcan Demirel - Zeki Kaya (Ed.), Öğretmenlik Mesleğine Giriş (S.289). Ankara, PegemA Yayıncılık.
- Ergun, D. (2005). Sosyoloji ve Eğitim, İstanbul, İmge Kitabevi.
- Ertürk, S. (1994). Eğitimde Program Geliştirme, Ankara, Meteksan Matbaacılık ve Teknik Sanayi Ticaret Anonim Şirketi.
- Esen, Ş. (2000). 80'ler Türkiye'si'nde Sinema, BetaB Yayınları.
- Fines, J. (1994). Evidence: The Basis of the discipline? The Journal of Teaching History, Routledge, London.
- Halis, İ. (2001). Sınıf Yönetimi, Konya, Mikro Basım -Yayım - Dağıtım.
- Maktav, H. (2002). 'Cumhuriyet'in Sinemacısı Muhsin Ertuğrul', Tarih ve Toplum Dergisi, Cilt:38, Sayı:227, S.313.
- MEB, Ortaöğretim 9.Sınıf Tarih Dersi Programı (2007). <http://ogm.meb.gov.tr> [Giriş Tarihi:04/ 07/ 2011].
- MEB, Ortaöğretim 10.Sınıf Tarih Dersi Programı (2008). <http://ogm.meb.gov.tr> [Giriş Tarihi:04/ 07/ 2011].
- MEB, Ortaöğretim 11.Sınıf Tarih Dersi Öğretim Programı (2009). <http://ogm.meb.gov.tr> [Giriş Tarihi:04/ 07/ 2011].
- MEB, Ortaöğretim Türkiye Cumhuriyeti İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük Dersi Öğretim Programı (2010). <http://ogm.meb.gov.tr> [Giriş Tarihi:04/ 07/ 2011].
- MEB, Ortaöğretim Çağdaş Türk ve Dünya Tarihi Dersi Öğretim Programı (2008). <http://ogm.meb.gov.tr> [Giriş Tarihi:04/ 07/ 2011].
- Özalp, O. (2000). 'İlköğretim Okulları ve Liselerde Tarih Öğretimi', Bulunduğu Eser:Tarih Öğretiminin Yeniden Yapılandırılması, İstanbul, Tarih Vakfı Yurt Yayınları.
- Özbaran, S. (1987). 'Türkiye'de Tarih Öğretimi', Tarih ve Toplum Dergisi, Sayı:44, S.115.
- Özbaran, S. (2005). Tarih, Tarihçi ve Toplum -Tarihin Çağrışımı ve Tarih Öğretimi Üstüne Düşünceler, İstanbul, Tarih Vakfı Yurt Yayınları.
- Özden, Y. (2003). Öğrenme ve Öğretme, Ankara, PegemA Yayıncılık.

- Özkaya, H.T. 'İlk ve Ortaöğretimde Oluşturmacı Tarih Öğretimi Uygulamaları, <http://forum.kultur.k12.tr> [Giriş Tarihi:08/09/2010].
- Özön, N. (1982). 100 Soruda Sinema Sanatı, Ankara, Gerçek Yayınevi.
- Özön, N. (1995). Karagözden Sinemaya Türk Sineması ve Sorunları, Ankara, Kitle Yayınları.
- Öztaş, S. (2008). 'Tarih Öğretimi ve Filmler', Kastamonu Eğitim Dergisi, Cilt:16, Sayı:2, S.545.
- Öztaş, S.(2007). 'Tarih Öğretimi Filmler - Tarih Öğretiminde Film Kullanılmasının Öğrenci Başarısı Üzerine Etkisi, Gazi Üniversitesi, Eğitim bilimleri Enstitüsü, Ankara, Yayımlanmamış Doktora Tezi.
- Öztaş, S.(2010). 'Tarih Derslerinde Filmlerin Kullanımı', Bulunduğu Eser:Mustafa Safran (Ed.) Tarih Nasıl Öğretilir? (S.299) Ankara, Yeni İnsan Yayınevi.
- Paykoç, F. (1995). 'Tarih Öğretiminde Duyuşsal Alanın Rolü ', Bulunduğu Eser:Tarih Öğretimi ve Ders Kitapları - Buca Sempozyumu, (S.331-335), İstanbul, Tarih Vakfı Yurt Yayınları.
- Paykoç, F. (2000). Türkiye'de İlk ve Orta Öğrenim Düzeyinde Tarih Öğretiminin Yeniden Yapılandırılması, Ankara, Türkiye Ekonomik ve Toplumsal Tarih Vakfı.
- Pronay, N., Smith, B. ve Hastie, T. (1972). The Use of Film in History Teaching, London, The Historical Association.
- Safran, M. (2006). Tarih Öğretimi Makale ve Bildiriler, Ankara, Gazi Kitabevi.
- Scognamillo, G. (2003). Türk Sinema Tarihi, İstanbul, Kabalcı Yayınevi.
- Senemoğlu, N. (2005). Gelişim, Öğrenme ve Öğretim Ankara, Gazi Kitabevi.
- Sönmez, V. (2004). Program Geliştirmede Öğretmen El Kitabı, Ankara, PegemA Yayıncılık.
- Stradling, R. (2003). (Çev. Ayfer Ünal). 20.Yüzyıl Avrupa Tarihi Nasıl Öğretilmeli? İstanbul, Toplumsal Tarih Vakfı Yayınları.
- Sungu, İ. ve Ata, B. 'Tarih Öğretimi Hakkında', <http://www.tariharastirmalari.com/tarihogretimi.html> [Giriş Tarihi:08/09/2010].

- Şahinel, M. (2007). 'Etkin Öğrenme', Bulunduğu Eser:Özcan Demirel (Ed.) Eğitimde Yeni Yönelimler, (S.149), Ankara, PegemA Yayıncılık.
- Şengül, T. (2010). 'Tarih Öğretiminde Drama', Bulunduğu Eser:Mustafa Safran (Ed.) Tarih Nasıl Öğretilir? (S.243), Ankara Yeni İnsan Yayınevi.
- Tekeli, İ. (2000). Türkiye'de İlk ve Orta Öğrenim Düzeyinde Tarih Öğretiminin Yeniden Yapılandırılması, Ankara, Türkiye Ekonomik ve Toplumsal Tarih Vakfı Yayınları.
- Tekeli, İ. (2007). Birlikte Yazılan ve Önerilen Bir Tarihe Doğru, İstanbul, Tarih Vakfı Yurt Yayınları.
- Teksoy, R. (2005). Sinema Tarihi, İstanbul, Oğlak Yayınları.
- Tosh, J. (2005). (Çev. Özden Arıkan). Tarihin Peşinde - Modern Tarih Çalışmasında Hedefler, Yöntemler ve Yeni Doğrultular, İstanbul, Tarih Vakfı Yurt Yayınları.
- Vella, Y. (2001). (Çev. Bahri Ata). 'Yaratıcı Tarih Öğretimi', Milli Eğitim Dergisi, Sayı 150, S.1-4.
- Yalavuz, G. (2006). Türkiye'de Tarih Öğretiminde Aktif Yöntemin Uygulanışı, Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İzmir.
- Yıldırım, A. Şimşek, H. (2008). Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri, Ankara, Seçkin Yayıncılık.
- Yıldız, Ö. (2003). 'Türkiye'de Tarih Öğretiminin Sorunları ve Çağdaş Çözüm Önerileri', Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Sayı : 15, S.181-190.

<http://www.yenibilgiler.com> [Giriş Tarihi:08/05/2010].

<http://tr.wikipedia.org> [Giriş Tarihi:01/06/2011].

<http://www.tarhibilinci.com> [Giriş Tarihi:01/06/2011].

EKLER

Ek -1:

TARİH DERSLERİNDE TARİHİ FİLM VE DİZİLERİN KULLANILMA DURUMUNA İLİŞKİN ÖĞRETMEN VE ÖĞRENCİ GÖRÜŞLERİ KONULU ÖĞRENCİ ANKETİ

Sevgili Öğrenciler,

Bu anket, tarih öğretiminde tarihi film ve tv dizilerinin kullanılma durumuna ilişkin öğretmen ve öğrenci görüşlerini Trabzon örneğinden hareketle ortaya koymak amacıyla planlanmıştır. Cevaplarınıza herhangi bir puan verilmeyecektir. Cevaplarınız sadece araştırma amacıyla kullanılacaktır. Katkılarınız için şimdiden teşekkür ederim.

Zeynep ÇOBAN
K.T.Ü Yüksek Lisans Öğrencisi

BÖLÜM I

- 1.Cinsiyetiniz? Kız Erkek
2. Sınıfınız? 9 10 11 12
- 3.Bulduğunuz lise türü? Anadolu Lisesi Meslek Lisesi Genel Lise
- 4.Bölümünüz? Matematik-Fen Türkçe-Matematik Türkçe-Sosyal Yabancı Dil

BÖLÜM II

Lütfen ilgili sorunun karşısındaki şıklardan hangisine katılıyorsanız X işaretiyle işaretleyiniz.

	Evet	Hayır	Bazen
5.Tarih derslerinden hoşlanır mısınız?	☐	☐	☐
6.Bulduğunuz bölümün tarihe olan ilginizi artırmasında etkisi var mıdır?	☐	☐	☐
7. Aşağıdaki yöntem ve tekniklerden hangisi tarih derslerine olan ilginizi artırır?			
☐ Anlatım	☐ Örnek olay	☐ Proje	☐ Drama
☐ Soru-cevap	☐ Gösterip yaptırma	☐ Görüş geliştirme	
☐ Tartışma	☐ Film izletme	☐ Gösteri	
☐ Beyin fırtınası	☐ Problem çözme	☐ Rol yapma	

8.Tarih derslerinin işlenişinde öğretmeniniz aşağıdaki yöntem ve tekniklerden hangilerini kullanmaktadır?

☐ Anlatım	☐ Örnek olay	☐ Proje	☐ Drama
☐ Soru-cevap	☐ Gösterip yaptırma	☐ Görüş geliştirme	
☐ Tartışma	☐ Film izletme	☐ Gösteri	
☐ Beyin fırtınası	☐ Problem çözme	☐ Rol yapma	

BÖLÜM III

9.Tarih derslerimizde aşağıdaki görsel materyallerden hangisi kullanılmaktadır?

☐ Kavram haritaları	☐ Powerpoint sunumlar	☐ Karikatürler
☐ Grafik ve şekiller	☐ Filmler	☐ Haritalar
☐ Fotoğraf ve resimler	☐ Afişler	
☐ İnternet	☐ Posterler	

Lütfen sayfayı çeviriniz.

10. Aşağıdaki materyallerden hangileri derse olan ilginizi artırır?

- () Kavram haritaları () Powerpoint sunumlar () Karikatürler
() Grafik ve şekiller () Filmler () Haritalar
() Fotoğraf ve resimler () Afişler
() İnternet () Posterler

BÖLÜM IV

11. Tv 'de yayınlanan hangi tv dizilerini düzenli olarak takip etmektesiniz?

- () Tarihi diziler () Töre konulu diziler () Macera ve polisiye diziler
() Aşk konulu diziler () Gençlik dizileri

12. Takip ettiğiniz tarihi tv dizilerinin adlarını aşağıdaki boşluğa yazar mısınız?

.....
.....
.....

13. İzlediğiniz tarihi filmlerin adını yazar mısınız?

.....
.....
.....

14. İzlediğiniz tarihi dizi ve tarihi filmlerden hangisi en çok sizi etkiledi? Niçin?

.....
.....
.....

15. Bu filmlerde yan konular (aşk , töre, cinayet vs.) tarihi yönünden daha mı fazla dikkatinizi çeker?

- () Evet () Hayır

BÖLÜM V

16. Tarih öğretmenleriniz dersin işlenişinde bugüne kadar tv dizileri ve filmleri kullandılar mı?

- () Evet () Hayır

Cevabınız hayır ise doğrudan 21. soruya geçiniz.

17. Cevabınız evet ise kaçmcı sınıfta hangi filmi izletti?

.....
.....

18. İzlettirmeden önce filmle ilgili ve filmin sonrasında yapılacak etkinliklerle ilgili bilgilendirme yapıldı mı?

- () Evet () Hayır

19. Film izleme sonrası sınıfta filmle ilgili herhangi bir faaliyet yapıldı mı? (Örneğin tartışma grupları oluşturma gibi.)

- () Evet () Hayır

20. Faaliyet sonrası filmler ve kitaptaki bilgiler / diğer kaynaklar karşılaştırıldı mı?

- () Evet () Hayır

Lütfen sayfayı çeviriniz.

BÖLÜM VI

21.İzlemiş olduğunuz tarihi film ve tv dizilerinin size en büyük katkısının ne olduğunu düşünüyorsunuz?

- () Tarihi bilgimi artırmama ve bilmediklerimi aydınlatmama yardımcı oldu.
() Tarih dersine karşı ilgimi artırdı.
() Geçmiş daha iyi anlamlandırmama yardımcı oldu.
() Geçmiş ve gelecek arasında bağlantı kurmama yardımcı oldu.
() Dersi monotonluktan kurtarıp, eğlenceli ve zevkli bir hale getirerek derse dikkatimi çekti.
() Tarihi geçmiş somut hale getirmeme yardımcı oldu.
() Birden fazla duyu organımı harekete geçirdiği için konuları daha iyi anlamamı sağladı.
() Tarih dersine karşı bakış açımı değiştirmemde etkili oldu.
() Sadece siyasi tarih değil kültürler ve medeniyetler hakkında da bilgiler vererek tarihe bakış açımı tek yönlülüğten kurtarmamı sağladı.
() Diğer

Evet Hayır Bazen

22. Tarihi filmlerin okuma alışkanlığı olmayan öğrenciler üzerinde olumlu etkisi olabileceğine inanıyor musunuz? () () ()

23. Derslerinizdeki belli tarihi konularla ilgili izlenirse faydalı olacağını düşündüğünüz film veya dizi ismi var mı? Örnek verebilir misiniz?

.....

24.Konuyla ilgili belirtmek istediğiniz başka bir husus varsa lütfen aşağıdaki boşluğa yazınız.

.....
.....
.....

Ek-2:

**KARADENİZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
TARİH DERSLERİNDE TARİHİ FİLM VE TV DİZİLERİNİN
KULLANILMA DURUMUNA İLİŞKİN ÖĞRETMEN VE ÖĞRENCİ GÖRÜŞLERİ KONULU
ÖĞRENCİLERLE MÜLAKATI**

Bu mülakat, tarih öğretiminde tarihi filmler ve tv dizilerinin kullanımına ilişkin öğrenci görüşlerini, Trabzon örneğinden hareketle ortaya koymak amacıyla planlanmıştır.

1. Tarih dersine karşı özel bir merakınız var mıdır? Varsa-yoksa niçin?
2. Tarihi filmleri ve tv dizilerini takip eder misiniz?
3. Tarihi film ve tv dizileri kullanımı öğrencilerin bu derse olan tutumunu ne yönde değiştirebilir?
4. Size göre bu tarz filmlerin kullanımı derse olan ilgiyi artırmada öğrencilere yardımcı olur mu?
5. Bilgiyi ve ilgiyi artırmanın dışında bu tarz dizi ve filmler tarihi olayları somutlaştırmada size yardımcı olur mu?
6. Tarih derslerinde öğretmenleriniz tarihi film ve tv dizisi kullanmakta mıdır?
7. Kullanmıyorsa öğretmeninizden bunun için istekte bulunur musunuz?
8. Kullanıyorsa filmi izlemeden önce size film hakkında bilgiler verilmekte midir?
9. Filmden sonra filme dair yapılacak etkinliklerle ilgili bilgi verilmekte midir?
10. Öğretmeninizin kullanmadıysa film ya da tv dizisi kullanmasını ister misiniz? Kullandıysa tekrar kullanmasını ister misiniz?
11. Okulunuz bu faaliyetler için teşvik edici midir?
12. Eğer okul imkânları müsait değilse okul yönetiminden istekte bulunur musunuz?
13. Ailenizin tarihi filmlere yaklaşımı nasıldır? Takip ettikleri tarihi tv dizisi var mıdır?
14. Bir tarihsel film ya da dizi size kendini nasıl izlettirebilir? İçerisinde ne gibi öğeler taşınmalıdır?

Zeynep ÇOBAN
KTÜ Yüksek Lisans Öğrencisi
Teşekkürler

Ek-3:

**KARADENİZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
TARİH DERSLERİNDE TARİHİ FİLM VE TV DİZİLERİNİN
KULLANILMA DURUMUNA İLİŞKİN ÖĞRETMEN VE ÖĞRENCİ GÖRÜŞLERİ KONULU
ÖĞRETMENLERLE MÜLAKATI**

Bu mülakat, tarih öğretiminde tarihi filmler ve tv dizilerinin kullanımına ilişkin öğretmen görüşlerini, Trabzon örneğinden hareketle ortaya koymak amacıyla planlanmıştır.

1. Tarih derslerinde ders kitabı ve haritalar dışında tarihi tv filmi ve dizilerini bir materyal olarak kullanmakta mısınız?
2. Kullanıyorsanız bu film ve dizilerin derse olan ilgiyi artırdığını düşünüyor musunuz?
3. İlgi çekmek dışında kullandığınız bu film ve dizilerin başka etkileri de söz konusu mudur? (bilgi düzeyini artırmak, dersi eğlenceli hale getirmek, monotonluktan kurtarmak... vs. gibi)
4. Bu materyalleri kullanacağınız zaman izleteceğiniz film ya da dizi ile ilgili olarak gösterim öncesi öğrencileri bilgilendirmekte misiniz?
5. Tarihsel filmi ya da diziyi kullanırken nasıl bir yol izlediniz?
6. Kullanmıyorsanız sebebi nedir?
7. Siz tarihi film ve dizileri takip eder misiniz?
8. En çok etkilendiğiniz tarihi film ve tv dizisi hangisidir?
9. İzleyip beğendiğiniz bir tarihi film ya da diziyi öğrencilerinize tavsiye eder misiniz?
10. En son hangi tarihi film veya diziyi izlediniz?
11. Bu film ve dizilerin tarih derslerinde kullanımının olumlu veya olumsuz yanları var mıdır?
12. Eğer varsa bu sınırlandırıcılığı ortadan kaldırmak için bu etkinlikler sonrasında yapacağınız etkinliklerle ilgili açıklamalarda bulunmakta mısınız?
13. Materyali kullanmanızın ardından başlangıçta ulaşmayı düşündüğünüz hedefe ulaşabildiniz mi?
14. Müfredat programı bu materyalleri kullanmaya özendirici midir?
15. Mevcut müfredatın tarihi film ve dizilerin kullanımını teşvik ettiğini düşünüyor musunuz?
16. Film kullanırken sorunlar neler olabilir
17. Bu sorunlara ilişkin çözümler neler olabilir?

Zeynep ÇOBAN
K.T.Ü Yüksek Lisans Öğrencisi
Teşekkürler

Ek-4:

TARİHİ FİLM LİSTESİ

	FİLMİN ADI	YIL	YÖNETMEN
1	Alemdar Vakası	1918	Sedat SİMAVİ
2	Binnaz	1919	Ahmet FEHİM
3	Boğaziçi Esrarı	1922	Muhsin ERTUĞRUL
4	Ateşten Gömlek	1923	Muhsin ERTUĞRUL
5	Ankara Postası	1928	Muhsin ERTUĞRUL
6	Bir Millet Uyanıyor	1932	Muhsin ERTUĞRUL
7	Ayronoz Kadısı	1938	Muhsin ERTUĞRUL
8	Bir Kavuk Devrildi	1939	Muhsin ERTUĞRUL
9	Kıvırcık Paşa	1941	Faruk GENÇ
10	On Üç Kahraman	1943	Şadan KAMİL
11	Köröglü	1945	Refik K.Arduman-Mümtaz ENER
12	Kızılırmak-Karakoyun	1946	Muhsin ERTUĞRUL
13	Akıncılar	1948	Şadan KAMİL
14	Kahraman Mehmet	1948	Kadri ÖGELMAN
15	İstiklal Madalyası	1948	Ferdi TAYFUR
16	Efe Aşkı	1948	Şadan KAMİL
17	Şehitler Kalesi	1949	Fikri RUTKAY
18	Vurun Kahpeye	1949	Lütfü Ö.AKAD
19	Ateşten Gömlek	1950	Vedat Örfi BENGÜ
20	Üçüncü Selim'in Gözdesi	1950	Vedat AR
21	Estorgan Kalesi (Birinci Çevirim)	1950	Vedat Örfi BENGÜ
22	Zülfikarın Gölgesinde	1950	Fikri RUTKAY
23	Akdeniz Korsanları	1950	Kadri ÖGELMAN
24	Çete	1950	Çetin KARAMANBEY
25	Yüzbaşı Tahsin	1950	Orhan ARIBURNU
26	Çakırcalı Mehmet Efe	1950	Faruk KENÇ
27	Çakırcalı Nasıl Vuruldu	1950	Faruk KENÇ
28	Barboros Hayrettin Paşa	1951	Baha GELENBEVİ
29	Allahısmarladık (Birinci Çevirim)	1951	Sami AYANOĞLU
30	Ankara Casusu Çiçero	1951	Mehmet MUHTAR
31	Ege Kahramanları	1951	Nuri AKINCI
32	Kendini Kurtaran Şehir (Şanlı Maraş)	1951	Faruk KENÇ
33	Vatan İçin	1951	Aydın ARAKON
34	Fato, Ya İstilâl Ya Ölüm	1951	Turgut DEMİRAĞ
35	Vatan Ve Namık Kemal	1951	Talat ARTEMEL-Sami AYANOĞLU
36	Lale Devri	1951	Vedat AR
37	Cem Sultan	1951	Münir Hayri EGELİ
38	İstanbul'un Fethi	1951	Aydın ARAKON
39	Kore Gazileri	1951	Seyfi HAVAERİ
40	Mehmetçik Kore'de	1951	Kenan ERGİNSOY
41	Kore'de Türk Kahramanları	1951	Seyfi HAVAERİ
42	Kore'de Türk Süngüsü	1951	Vedat Örfi BENGÜ
43	Kore'den Geliyorum	1951	Nurullah TILGEN
44	Yavuz Sultan Selim Ve Yeniçeri Hasan	1951	Münir Hayri EGELİ
45	Hürriyet Şarkısı	1951	Faruk KENÇ
46	İstanbul Kan Ağlarken	1951	Kani KIPÇAK
47	Sürgün	1951	Orhon M.ARIBURNU
48	Yıldırım Bayezıt Ve Timurlenk	1952	M.Hayri EGELİ
49	Çakırcalı Mehmet Efe'nin Definesi	1952	Faruk KENÇ
50	İki Süngü Arasında	1952	Şadan KAMİL

TARİHİ FİLM LİSTESİ

	FİLMİN ADI	YIL	YÖNETMEN
51	Atatürk'ün Casusu İngiliz Kemal Lawrens'e Karşı	1952	Lütfi Ö.AKAD
52	Hürriyet İçin Şahlanan Belde	1952	Mümtaz ENER
53	Destan Destan İçinde	1952	Seyfi HAVAERİ
54	Dokunulmaz Bu Aslana	1952	Vedat Örfi BENGÜ
55	Yurda Dönüş	1952	Nedim OTYAM
56	Yavuz Sultan Selim Ağlıyor	1952	Sami AYANOĞLU
57	Kızıltuğ	1952	Aydın ARAKON
58	Kubilay	1952	Muharrem GÜRSES
59	Son Gece	1952	Sami AYANOĞLU
60	Kocatepe'nin Beş Atlısı	1952	Nusret ERASLAN
61	Kara Efe (Zeynep'in Gözyaşları)	1952	Muharrem GÜRSES
62	Efelerin Efesin	1952	Şakir SIRMALI
63	Sarı Zeybek	1953	Münir Hayri EGELİ
64	Köroğlu-Türkan Sultan	1953	Faruk KENÇ
65	Zafer Güneşi	1953	Seyfi HAVAERİ
66	Kara Davut(Birinci Çevirim)	1953	Mahir CANOVA
67	Cinci Hoca	1953	Suavi TEDÜ
68	Bozkurt Obası	1954	Sami AYANOĞLU
69	Bulgar Sadık (Kaçın Türkler Geliyor)	1954	Lütfi Ö.AKAD
70	Hürriyet Uğruna Mukaddes Yalan	1954	Muharrem GÜRSES
71	İstiklal Harbi (Ruhların Mucizesi)	1954	Hayri ESEN
72	Şimal Yıldızı	1954	Atif YILMAZ
73	Yanık Efe	1954	Semih EVİN
74	Battal Gazi Geliyor	1955	Sami AYANOĞLU
75	Safiye Sultan	1955	Fikri RUTKAY-Di MARTİNO
76	Lejyon Dönüşü	1957	Orhan ARIBURNU
77	Dokuz Dağın Efesi (Çakıcı Geliyor)	1958	Metin ERKSAN
78	İstiklal Uğruna	1958	Rahmi KAFADAR
79	Bu Vatan Bizimdir	1958	Nejat SAYDAM
80	Meçhul Kahramanlar	1958	Agah HÜN
81	Düşman Yolları Kesti	1959	Osman F.ESEDEN
82	İzmir Ateşler İçinde	1959	O.Nuri ERGÜN
83	Kıbrıs'ın Belalı Kızıl Eoka	1959	Nişan HANÇER
84	Kıbrıs Şehitleri	1959	Behlül DAL
85	Beklenen Bomba	1959	Muharrem GÜRSES
86	O'nun Süvarisi	1959	Nusret ERASLAN
87	Bu Vatan Çocukları	1959	Atif YILMAZ
88	Kalpklılar	1959	Nejat SAYDAM
89	Vatan Uğruna	1959	Nişan HANÇER
90	Dağlar Şahini Yörük Efe	1959	Muharrem GÜRSES
91	Peçeli Efe	1959	Faruk KENÇ
92	Binnaz(İkinci Çevirim)	1959	Mümtaz YENER
93	Ateşten Damla	1959	Memduh ÜN
94	Küçük Kahraman	1960	Türker İNANOĞLU
95	Aştan Da Üstün	1960	Osman F.SEDEN
96	Osman Çavuş	1960	Orhan ATEŞ
97	Siyah Melek	1961	Sami AYANOĞLU
98	Kahraman Üçler	1961	Semih EVİN
99	Vatan Fedaileri	1961	Şinasi ÖZONUK
100	Sevdalı Efe	1961	Nuri AKINCI
101	Sevimli Haydut	1961	Asaf TENGİZ

TARİHİ FİLM LİSTESİ

	FİLMİN ADI	YIL	YÖNETMEN
102	Sepetçioğlu	1961	İhsan SEDAT
103	Vatan Uğruna	1962	Nişan HANÇER
104	Dikmen Yıldızı	1962	Asaf TENGİZ
105	Dağlar Bulutu Efem	1962	Semih EVİN
106	Harmandalı Efem Geliyor	1962	Çetin KARAMANBEY
107	Cengiz Han'ın Hazinesi (Karaoğlan)1962	1962	Atıf YILMAZ
108	Genç Osman	1962	Yavuz YALINKILIÇ
109	Silah Arkadaşları	1962	Şinasi ÖZONUK
110	Dağlar Kralı (Koroğlu)	1963	Y.Mehmet DİNLER
111	Harmandalı Efe'nin İntikamı	1963	Çetin KARAMANBEY
112	Dağlar Bizimdir (Yörük Efe)	1964	Nejat SAYDAM
113	Atçalı Kel Mehmet	1964	Asaf TENGİZ
114	Dağların Aslanı	1964	Yavuz YALINKILIÇ
115	Kamalı Zeybek	1964	Nuri AKINCI
116	Kara Dağlı Efe	1964	Nuri AKINCI
117	Koçero	1964	Ümit UTKU
118	Çapkın Efe	1964	Semih EVİN
119	İsimsiz Kahramanlar	1964	Semih EVİN
120	On Korkusuz Adam	1964	Tunç BAŞARAN
121	Dağ Başını Duman Almış	1964	Memduh ÜN
122	Kocatepe'nin Üç Süvarisi	1964	Yavuz YALINKILIÇ
123	Vurun Kahpeye	1964	Orhan AKSOY
124	Çanakkale Aslanları	1964	Turgut DEMİRAG
125	Kanlı Kale	1965	Yavuz YALINKILIÇ
126	Karaoğlan-Altay'dan Gelen Yiğit	1965	Suat YALAZ
127	Horosan'dan Gelen Bahadır	1965	Natuk BAYTAN
128	Horosan'ın Üç Atlısı	1965	Tunç BAŞARAN
129	Bize Türk Derler	1965	Nuri AKINCI
130	On Korkusuz Kadın	1965	Tunç BAŞARAN
131	Haremde Dört Kadın	1965	Halit REFİĞ
132	Severek Ölenler (Kartalların Öcü)	1965	Osman F.SEDEN
133	Kıbrıs Volkanı	1965	Ural OZON
134	Fatih'in Fedaisi	1966	Tunç BAŞARAN
135	Aslanların Dönüşü	1966	Yılmaz ATADENİZ
136	Yedi Dağın Aslanı	1966	Yılmaz ATADENİZ
137	Eşkiya	1966	Hicri AKBAŞLI
138	Gavur Dağın Eşkiyası	1966	Kayahan ARIKAN
139	Hızır Efe	1966	Mehmet ASLAN
140	Fedailer	1966	Kayahan ARIKAN
141	Göklerdeki Sevgili	1966	Remzi JÖNTÜRK
142	Dişi Düşman	1966	Nejat SAYDAM
143	Fırtına Beşler	1966	Aram GÜLYÜZ
144	Severek Dövüşenler	1966	Aram GÜLYÜZ
145	Atatürk'ün Fedaisi Topal Osman	1966	Ural OZON
146	Battal Gazi (Ölüm Kalesi Cengi)	1966	Muharrem GÜRSES
147	Malkaçoğlu	1966	Süreyya DURU
148	Kolsuz Kahraman	1966	Nejat SAYDAM
149	Karaoğlan-Baybora'nın Oğlu	1966	Suat YALAZ
150	Karaoğlan-Camoka'nın İntikamı	1966	Suat YILMAZ
151	Aayyıldız Fedailer	1966	Semih EVİN
152	Bir Millet Uyanıyor	1966	Ertem EĞİLMEZ
153	Allahaismarladık	1966	Nejat SAYDAM
154	Allahaismarladık İstanbul	1966	Semih EVİN

TARİHİ FİLM LİSTESİ

	FİLMİN ADI	YIL	YÖNETMEN
155	Bombacı Emine	1966	Nuri AKINCI
156	Kahramanlar Köyü	1966	Kemal KAN
157	Kara Fatma	1966	Nuri AKINCI
158	Akşam Güneşi	1966	Osman F.SEDEN
159	Fatih'in Fedaisi	1966	Tunç BAŞARAN
160	Vatan Kurtaran Aslan	1966	TUNÇ başaran
161	Zaloğlu Rüstem	1966	Muharrem GÜRSES
162	Bizans'ı Titreten Yiğit	1967	Muharrem GÜRSES
163	Karaoğlan-Bizans'lı Zorba	1967	Suat YALAZ
164	Hacı Murat	1967	Natuk BAYTAN
165	Şeyh Şamil	1967	Natuk BAYTAN
166	Malkaçoğlu Krallara Karşı	1967	Süreyya DURU-Remzi JÖNTÜRK
167	Kartal Efe	1967	Kayahan ARIKAN
168	Efe'nin İntikamı	1967	Yavuz YALINKILIÇ
169	Kamalı Zeybek Çakırcalı'ya Karşı	1967	Nuri AKINCI
170	Kamalı Zeybeğin İntikamı	1967	Nuri AKINCI
171	Koca Dağlı	1967	Kemal KAN
172	Kozanoğlu	1967	Atif YILMAZ
173	Bozkurtlar Geliyor	1967	Cavit YÖRÜKLÜ
174	Bozkurtların İntikamı	1967	Cavit YÖRÜKLÜ
175	Kara Davut (İkinci Çevirim)	1967	Mahir CANOVA
176	Anjelik Osmanlı Saraylarında	1967	Ülkü ERAKALIN
177	Akbulut, Malkaçoğlu Ve Karaoğlan'a Karşı	1967	Mehmet ASLAN
178	Karaoğlan- Yeşil Ejder	1967	Suat YALAZ
179	Alparslan	1967	Muharrem GÜRSES
180	Alpaslan'm Fedaisi Alpago	1967	Nejat SAYDAM
181	Kızılırmak-Karakoyun (İkinci Çevirim)	1967	Lütfi Ö.AKAD
182	Osmanlı Kabadayısı	1967	Türker İNANOĞLU
183	Son Gece (İkinci Çevirim)	1967	Memduh ÜN
184	Malkoçoğlu Kara Korsan	1968	Süreyya DURU
185	Öldürmek Hakkımdır	1968	Nuri ERGÜN
186	Gültekin Asya Kartalı	1968	Mehmet ASLAN
187	Gökbayrak	1968	Natuk BAYTAN
188	Aslanbey	1968	Yavuz YALINKILIÇ
189	Kara Peñçe	1968	Mehmet ASLAN
190	Camoka'nın Dönüşü	1968	Suat YALAZ
191	Bozkırlar Şahini Tark-Han	1968	Mehmet ASLAN
192	Hakanların Savaşı	1968	Mehmet ASLAN
193	Hacı Murat Geliyor	1968	Natuk BAYTAN
194	Kafkas Kartalı	1968	Yılmaz ATADENİZ
195	Anjelik Ve Deli İbrahim	1968	Süha DOĞAN
196	Kara Battal'ın Acısı	1968	Alp Zeki HEPER
197	Efelerin Öcü	1968	Vedat OKÇUGİL
198	Eşkriya Halil	1968	Alp Zeki HEPER
199	Eşkriya Kam	1968	Yavuz FİGENLİ
200	Sinanoğlu	1968	Yavuz YALINKILIÇ
201	Sinanoğlu'nun Dönüşü	1968	Yavuz YALINKILIÇ
202	Fedai Komandolar Kıbrıs'ta	1968	Nejat OKÇUGİL
203	Komandolar Geliyor	1968	Nejat OKÇUGİL
204	Koroğlu	1968	Atif YILMAZ
205	İngiliz Kemal	1968	Ertem EĞİLMEZ
206	Tarkan	1969	Tunç BAŞARAN
207	Tarkan Camako'ya Karşı	1969	T.Fikret UÇAK

TARİHİ FİLM LİSTESİ

	FİLMİN ADI	YIL	YÖNETMEN
208	Tarkan Canavarlı Kule	1969	Cavit YÖRÜKLÜ
209	Malkaçoğlu Akıncılar Geliyor	1969	Süreyya DURU
210	Osmanlı Kartalı	1969	Osman f.SEDEN
211	Mete Han Amazonlara Karşı	1969	Mehmet ASLAN
212	Vatan Ve Namık Kemal (İkinci Çevirim)	1969	Duygu SAĞIROĞLU
213	Malkaçoğlu Cem Sultan	1969	Remzi ŞENTÜRK
214	Aç Kurtlar	1969	Yılmaz GÜNEY
215	Çakırcalı Mehmet Efe	1969	Yılmaz ATADENİZ
216	Dişi Eşkîya	1969	Orhan ELMAS
217	Deli Murat	1969	Ertem GÖREÇ
218	Eşkîya Aşkı	1969	Semih EVİN
219	Kara Efe	1969	Nuri AKINCI
220	Gültekin Amazon Kızlara Karşı	1969	Mehmet ASLAN
221	Karaoğlan'ın Kardeşi (İntikam Fedaisi)	1969	Suat YALAZ
222	Karaoğlan Şeyhin Kızı	1969	Suat YALAZ
223	Fato Ya İstiklal Ya Ölüm(İkinci Çevirim)	1969	Fevzi TUNA
224	Melikşah	1969	İsmail KOUSHAN
225	Zindandan Gelen Mektup	1970	Sırrı GÜLTEKİN
226	Yemen'de Bir Avuç Türk	1970	Yılmaz ATADENİZ
227	Atsız Cengaver	1970	Halit REFİĞ
228	Tarkan Gümüş Eyer	1970	Mehmet ASLAN
229	Selahattin Eyyübi	1970	Süreyya DURU
230	Eşkîyaoğlu	1970	Mümtaz ALPASLAN
231	Kara Peçe	1970	Memduh ÜN
232	Malkoçoğlu Ölüm Fedaileri	1971	Süreyya DURU
233	Baybars-Asya'nın Tek Atlısı	1971	Kemal KAN
234	Tarkan Viking Kamı	1971	Mehmet ASLAN
235	Battalgazi Destanı	1971	Atıf YILMAZ
236	İki Esir	1971	Natuk BAYTAN
237	Asker Ahmet	1971	Semih EVİN
238	Karaoğlan Geliyor-Cengizhan'ın Hazinesi	1972	Mehmet ASLAN
239	Estergon Kalesi (İkinci Çevirim)	1972	Kemal KAN
240	Battal Gazi'nin İntikamı	1972	Natuk BAYTAN
241	Hacı Murat'ın İntikamı	1972	Yavuz FİGENLİ
242	Kara Murat Fatih'in Fedaisi	1972	Natuk BAYTAN
243	Malkaçoğlu Kurt Bey	1972	Süreyya DURU
244	Tarkan Altın Madalyon	1972	Mehmet ASLAN
245	Çöl Kartalı	1972	Halit REFİĞ
246	Gökçe Çiçek	1972	Lütfi Ö.AKAD
247	Zaloğlu Rüstem	1973	Natuk BAYTAN
248	Atlıhan	1973	Naki YURTER
249	Kara Peçe	1973	Yücel UÇANOĞLU
250	Kara Peçe'nin İntikamı	1973	Yücel UÇANOĞLU
251	Cengiz Han'm Fedaisi	1973	Yücel UÇANOĞLU
252	Savulun Battal Gazi Geliyor	1973	Natuk BAYTAN
253	Vurun Kahpeye (Üçüncü Çevirim)	1973	Halit REFİĞ
254	Gazi Kadın(Nenehatun)	1973	Osman F.SEDEN
255	Kara Murat Fatih'in Fermanı	1973	Natuk BAYTAN
256	Tarkan Güçlü Kahraman Kolsuz Kahramana Karşı	1973	Mehmet ASLAN
257	Kara Orkun	1973	Yücel UÇANOĞLU
258	Kara Şeytan	1973	Yavuz FİGENLİ
259	İki Süngü Arasında (İkinci Çevirim)	1973	Ülkü ERAKALIN

TARİHİ FİLM LİSTESİ

	FİLMİN ADI	YIL	YÖNETMEN
260	Dağ Kurdu	1973	Çetin İNANÇ
261	Dağ Kanunu	1973	Yılmaz ATADENİZ
262	Dağ Kurbanı	1973	Taner OĞUZ
263	Aşkın Zaferi	1973	Orhan ELMAS
264	Önce Vatan	1974	Duygu SAĞIROĞLU
265	Battal Gazi'nin Oğlu	1974	Natuk BAYTAN
266	Sezercik Küçük Mücahit	1974	Ertem GÖREÇ
267	Kara Boğa	1974	Yavuz FİGENLİ
268	Göç (Kıbrıs Ufuklarında)	1974	Remzi JÖNTÜRK
269	Kıbrıslı Fedailer	1974	Müjdat SAYLAV
270	Kanlı Savaş	1974	Murat AKOVALIĞİL
271	Kartal Yuvası	1974	Natuk BAYTAN
272	Şehitler	1974	Çetin İNANÇ
273	Sayılı Kabadayılar	1974	Remzi JÖNTÜRK
274	Türk Aslanları	1974	Tanzer AKIN
275	Zindan	1974	Remzi JÖNTÜRK
276	Reşo (Vatan İçin)	1974	Çetin İNANÇ
277	Kara Murat Ölüm Emri	1974	Natuk BAYTAN
278	Kahramanlar	1974	Remzi JÖNTÜRK
279	Kara Murat Kara Şövalyeye Karşı	1975	Natuk BAYTAN
280	Kara Şahin	1975	Yavuz FİGENLİ
281	Tolga	1975	Mehmet ASLAN
282	Turhanoğlu Çal Hasan	1975	Yılmaz atadeniz
283	Topuz	1975	Lütfi Ö. AKAD
284	Ferman	1975	Lütfi Ö. AKAD
285	Pembe İncili Kaftan	1975	Lütfi Ö. AKAD
286	Kılıçaslan	1975	Natuk BAYTAN
287	Aslan Adam	1975	Natuk BAYTAN
288	Kara Murat Şeyh Gaffar'a Karşı	1976	Natuk BAYTAN
289	Kadı Han	1976	Yılmaz ATADENİZ
290	Bir Millet Uyanıyor	1976	Ertem EĞİLMEZ
291	Korkusuz Cengaver	1976	Duygu SAĞIROĞLU
292	Silah Arkadaşları	1977	Osman F.SEDEN
293	Hakanlar Çarpışıyor(Altay'dan Gelen Yiğit)	1977	Natuk BAYTAN
294	Kara Murat Denizler Hakimi	1977	Natuk BAYTAN
295	Kara Murat Devler Savaşıyor	1978	Natuk BAYTAN
296	Yorgun Savaşçı (TV Dizisi)	1979	Halit REFİĞ
297	IV.Murat (Tv Dizisi)	1980	Yücel ÇAKMAKLI
298	İttihat Ve Terakki (Tv Dizisi)	1980	Ziya ÖZTAN
299	Son Akın	1982	Yılmaz ATADENİZ
300	Kaniye Kalesi	1982	Yılmaz ATADENİZ
301	Sultanhisar Destanı(TV Dizisi)	1982	Çetin KARAMANBEY
302	Üç İstanbul(TV Dizisi)	1983	Fevzi TUNA
303	Esir	1983	Rahmi KAFADAR
304	Küçük Ağa (Tv Dizisi)	1983	Yücel ÇAKMAKLI
305	Bugünün Saraylısı	1985	Ziya ÖZTAN
306	Altar	1985	Remzi JÖNTÜRK
307	Duvardaki Kan	1986	Natuk BAYTAN
308	Silah Arkadaşları	1986	Cüneyt ARKIN
309	Ateşten Günler (Tv Dizisi)	1987	Ziya ÖZTAN
310	Yalnız Efe (TV Dizisi)	1987	Kamil RENKLİDERE
311	Çakırcalı Mehmet Efe	1987	Fikret UÇAK
312	Efeler Diyarı	1987	Fikret UÇAK

TARİHİ FİLM LİSTESİ

	FİLMİN ADI	YIL	YÖNETMEN
313	Kuruluş (TV Dizisi)	1988	Yücel ÇAKMAKLI
314	Hünkarın Bir Günü	1989	Osman SINAV
315	Köroğlu (TV Dizisi)	1991	Hüseyin TAŞKIN
316	Köroğlu (Tv Dizisi)	1991	Hüseyin TAŞKIN
317	Kurtoğlu (Osmanlı Bedel İster) (Tv Dizisi)	1991	Yücel ÇAKMAKLI
318	Kurtoğlu (Sancağın Ordusu)	1992	Cem ERTÜRK
319	Kurtoğlu (Bu Yola Baş Koyduk)	1992	Cem ERTÜRK
320	Kurt Kanunu	1992	Ersin PERTAM
321	Kızılırmak-Karakoyun (Üçüncü Çevirim)	1993	Şahin GÖK
322	Yolcu	1993	Başar SABUNCU
323	Yorgun Savaşçı (Tv Dizisi)	1993	Tunca YÖNDER
324	İşgal Altında	1993	Ünal KÜPELİ
325	Kurtuluş	1994	Ziya ÖZTAN
326	İstanbul Kanatları Altında	1995	Mustafa ALTIOKLAR
327	Kuşatma Altında Aşk	1997	Ersin PERTAM
328	Cumhuriyet	1998	Ziya ÖZTAN
329	Harem Suare	1998	Ferzan ÖZPETEK
330	Salkım Hanımın Taneleri	1999	Tomris GİRİTLİOĞLU
331	Kahpe Bizans	2000	Gani MÜJDE
332	Abdülhamit Düşerken	2002	Ziya ÖZTAN
333	Karaoğlu (Tv Dizisi)	2002	Abdullah OĞUZ-Cem AKYOLDAŞ
334	Deliboran Destanı (Tv Dizisi)	2002	Erhan BAYTİMUR
335	Kurşun Yarası (Tv Dizisi)	2003	Özer KIZILTAN
336	Esir Şehrin İnsanları(Tv Dizisi)	2003	Cafer ÖZGÜL
337	Hürrem Sultan (Tv Dizisi)	2003	Fatih AKSOY-F.Nur SEVİNÇ
338	Çemberimde Gül Oya	2004	Çağan IRMAK
339	Çanakkale'den Sonra	2005	Erhan TURSUN
340	Kırık Kanatlar (Tv Dizisi)	2005	Faruk TEBER-Temel GÜRSU-Haluk BENER-Çağatay TOSUN-Cevdet MERCAN
341	Kınalı Kuzular	2006	Tunç Davut
342	Eve Giden Yol	2006	Semir ASLANYÜREK
343	Son Osmanlı Yandım Ali	2006	Mustafa şefki DOĞAN
344	Hatırla Sevgili	2006	Faruk TEBER
345	Kara Yılan (Tv Dizisi)	2007	Yağmur TAYLAN
346	Ulak	2008	Çağan IRMAK
347	120	2008	Özhan EREN-Murat SARAÇOĞLU
348	İpsiz Recep (Tv Dizisi)	2008	Erhan BAYTİMUR
349	Güz Sancısı	2009	Tomris GİRİTLİOĞLU
350	Osmanlı Cumhuriyeti	2009	Gani MÜJDE
351	Devrim Arabaları	2009	Tolga ÖRNEK
352	Vali	2009	Çağatay TOSUN
353	Nefes	2009	Levent SEMERCİ
354	Bu Kalp Seni Unutur Mu? (Tv Dizisi)	2010	Aydın BULUT
355	Mustafa	2010	Can DÜNDAR
356	Veda	2010	Zülfü LİVANELİ
357	Dersimiz Atatürk	2010	Turgut ÖZAKMAN
358	Sultanın Sırrı	2010	Hakan ŞAHİN
359	Kubilây	2010	Ahmet AKINCI
360	Deli Saraylı	2011	Gani MÜJDE
361	Muhteşem Yüzyıl	2011	Yağmur TAYLAN-Durul TAYLAN

ÖZGEÇMİŞ

Zeynep ÇOBAN, 04.01.1981 tarihinde Trabzon'da doğdu. İlköğretimini Trabzon Gazipaşa İlkokulunda tamamladı. Ortaöğrenimini sırasıyla Cumhuriyet Ortaokulu ardından Trabzon Lisesinde tamamladı. 2001 yılında Atatürk Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyoloji bölümünde lisans öğrenimine başladı ve 2005 yılında mezun oldu. 2005-2007 yılları arasında Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Felsefe Grubu Öğretmenliği bilim dalında tezsiz yüksek lisans yaptı. Karadeniz Teknik Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ortaöğretim Sosyal Alanlar Eğitimi Anabilimdalı, Tarih Öğretmenliği programında yüksek lisans eğitimine başladı ve tamamladı.

Zeynep ÇOBAN'ın yabancı dili İngilizcedir.